

იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში

№ 5

თბილისი, 2017

USAID
ამერიკელი ხალხისგან

EAST • WEST
MANAGEMENT
INSTITUTE

კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა
საქართველოში (PROLoG)

იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში N 5

ანგარიში მომზადებულია პროექტის „კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა საქართველოში“ ფარგლებში, რომელიც დაფინანსდა აშშ-ის განვითარების სააგენტოს (USAID) მიერ აღმოსავლეთ-დასავლეთის მართვის ინსტიტუტის (EWMI) მეშვეობით. ანგარიშის შინაარსზე პასუხისმგებელი არიან „საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია“ და „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო“. წინამდებარე ანგარიშში გამოთქმული მოსაზრებები შესაძლოა არ გამოხატავდეს აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID), აშშ-ის მთავრობის და EWMI-ის შეხედულებებს.

თბილისი, 2017

ავტორები: **ნინო ნოზაძე**
(საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია)
ეკატერინე ციმაკურიძე
(საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია)
გიორგი ტაბატაძე
(საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია)
ოლიკო შერმალინი
(საერთაშორისო გამჭვირვალობა-საქართველო)

რედაქტორი: **ხათუნა ყვირალაშვილი**

გამოცემაზე პასუხისმგებელი პირები: **ანა ნაცვლიშვილი**
(საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია)
გია გვილაშვილი
(საერთაშორისო გამჭვირვალობა-საქართველო)

სარჩევნი

1.	ძირითადი მიგნებები და რეკომენდაციები	4
2.	მეთოდოლოგია	9
3.	აზრთა პლურალიზმი იუსტიციის უმაღლეს საბჭოში	10
3.1.	საბჭოს წევრთა პოზიციების მრავალფეროვნება	10
3.2.	ინკლუზიურობა საბჭოში	12
3.3.	საბჭოს რეაგირება მოსამართლეთა მიმართ ბრალდებებზე და სასამართლო სისტემაში დარღვევების მხილებაზე	13
4.	საბჭოს საქმიანობის გამჭვირვალობა	16
4.1.	საბჭოს სხდომების შესახებ ინფორმაციის გამოქვეყნება	16
4.2.	დღის წესრიგისა და დამატებითი პროექტების/დოკუმენტების ხელმისაწვდომობა	18
4.3.	სხდომის მომზადება	19
4.4.	სხდომის ოქმების და გადაწყვეტილებების გამოქვეყნება	20
4.5.	პროაქტიულად გამოქვეყნებული ინფორმაცია	21
4.6.	დახურული სხდომები	22
4.7.	საბჭოს სხდომის ფოტო-ვიდეო გადაღება და გაშუქება	23
4.8.	მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის პროცესის გამჭვირვალობა	23
4.9.	ინტერესთა კონფლიქტი	25
5.	საბჭოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების დასაბუთებულობა	26
5.1.	მოსამართლეთა შერჩევა-დანიშვნა	26
5.1.1.	მოსამართლის დანიშვნის მომწესრიგებელი კანონმდებლობა	27
5.2.	მოსამართლეთა ვადაზე ადრე გადანიშვნა	32
5.3.	იუსტიციის უმაღლეს სკოლაში მსმენელთა მისაღები კონკურსი	33
5.3.1.	სკოლის მსმენელთა კონკურსის გამოცხადება	33
5.3.2.	იუსტიციის უმაღლესი სკოლის მსმენელთა კონკურსი	34
5.3.3.	გასაუბრებები	35
5.4.	სასამართლოს შიდა დამოუკიდებლობა - მოსამართლე თავისუფალი უნდა იყოს სასამართლოს თავმჯდომარის გავლენისგან	35
5.4.1.	სასამართლოს თავმჯდომარის დანიშვნა (კანონმდებლობის ანალიზი)	36
5.4.2.	სასამართლოს კოლეგიებისა და სასამართლოს თავმჯდომარეების დანიშვნის პრაქტიკა	37
5.4.3.	სასამართლოს თავმჯდომარის თანამდებობიდან გათავისუფლების პრაქტიკა	39
6.	მოსამართლის დისციპლინური პასუხისმგებლობა	40
6.1.	დისციპლინური სამართალწარმოების პროცესის გამჭვირვალობა	41
6.2.	სტატისტიკური მონაცემების ანალიზი	41
6.3.	საბჭოს მოსამართლე წევრთა დისციპლინური პასუხისმგებლობის პრაქტიკა	43
7.	გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლის შეფასების წესი და პრაქტიკა	43
7.1.	გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლის შეფასების წესი	43
7.2.	გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლეების შეფასების პრაქტიკა	44
7.2.1.	საბჭოდან მიღებული საჯარო ინფორმაცია	44
7.2.2.	შეფასებლების მიერ მოსამართლეთა საქმიანობის შესახებ მომზადებული დასკვნების ანალიზი	45
7.2.3.	პიროვნული კეთილსინდისიერება და პროფესიული სინდისი	46
7.2.4.	დამოუკიდებლობა, მიუკერძოებლობა და სამართლიანობა	47
7.2.5.	პიროვნული და პროფესიული ქცევა	47
7.2.6.	პიროვნული და პროფესიული რეპუტაცია	46
7.2.7.	ფინანსური ვალდებულება	49
7.2.8.	კომპეტენტურობის კრიტერიუმი	49
7.2.9.	სამართლის ნორმების ცოდნა	50
7.2.10.	სამართლებრივი დასაბუთების უნარი და კომპეტენცია	50
7.2.11.	წერის უნარი და ზეპირი კომუნიკაციის უნარი	50
7.2.12.	პროფესიული თვისებები, მათ შორის, ქცევა სასამართლო დარბაზში	51
7.2.13.	აკადემიური მიღწევები და პროფესიული წვრთნა, პროფესიული აქტივობა	51

1. ძირითადი მიზნები და რეკომენდაციები

საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2016 წლის საქმიანობის მონიტორინგის შედეგად, გამოვლინდა შემდეგი ძირითადი მიზნები:

აზრთა კლურალიზმი იუსტიციის უმაღლეს საბჭოში

- წინა საანგარიშო პერიოდის მსგავსად, პრობლემას წარმოადგენდა საბჭოში რეალური დისკუსიების დეფიციტი. პარლამენტის მიერ დანიშნული არამოსამართლე წევრები და საბჭოს თავმჯდომარე, რომლებიც უფლებამოსილების პირველ ეტაპზე მნიშვნელოვან საკითხებზე პრინციპული პოზიციებით გამოიჩინებოდნენ, საანგარიშო პერიოდში კვლავაც არ აფიქსირებდნენ საბჭოს მოსამართლე წევრებისგან/მოსამართლეთა გავლენიანი ჯგუფისაგან განსხვავებულ მოსაზრებებს. რამდენიმე მნიშვნელოვან საკითხზე განსხვავებული პოზიცია მხოლოდ პრეზიდენტის კვოტით დანიშნული საბჭოს წევრის მხრიდან გაჟღერდა;
- საბჭოს როგორც მოსამართლე, ისე არამოსამართლე წევრების მხრიდან გამოითქვა რამდენიმე მნიშვნელოვანი ინიციატივა სხვადასხვა საკითხთან დაკავშირებით, თუმცა, მათ სათანადო რეაგირება არ მოჰყოლია, რაც შესაძლოა მიანიშნებდეს საბჭოს წევრების მხრიდან ინიციატივების დაყენების ფორმალურობასა და საბჭოს არაეფექტურობაზე;
- საანგარიშო პერიოდში კვლავ ვაკანტური იყო საბჭოს ერთი წევრის თანამდებობა, რომელიც პარლამენტს კვალიფიციური უმრავლესობით უნდა აერჩია. სასამართლო სისტემის რეფორმის მესამე ტალღის საკანონმდებლო ცვლილებები, რომლითაც საბოლოოდ უარი ითქვა საბჭოს ერთი წევრის კვალიფიციური უმრავლესობით არჩევის წესზე, კიდევ უფრო აუარესებს საბჭოში პლურალიზმის მდგომარეობას;
- დადებითად უნდა შეფასდეს საბჭოს მიერ სხდომაზე დაინტერესებული პირების მონაწილეობის პრაქტიკის შენარჩუნება საანგარიშო პერიოდშიც;
- საბჭოს რეაგირება მოსამართლეთა მიმართ ბრალდებებსა და სასამართლო სისტემაში დარღვევების მხილებაზე უმეტესად მიზნად ისახავდა მოსამართლეების და სასამართლო სისტემის დაცვას კრიტიკისგან, თუმცა, არ პასუხობდა საზოგადოებაში გაჩენილ კითხვებს და, შესაბამისად, ვერ აქარწყლებდა გარკვეული ფაქტების ირგვლივ წარმოქმნილ ლეგიტიმურ ეჭვებს.

იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საქმიანობის გამჭვირვალობასთან დაკავშირებული მიზნები

- 2016 წელს კვლავ პრობლემად რჩებოდა საბჭოს **სხდომების შესახებ ინფორმაციის წინასწარი და დროული გამოქვეყნება**. დაფიქსირდა შემთხვევები, როდესაც ინფორმაცია სხდომის წინა საღამოს ან სხდომის დღესვე გამოქვეყნდა. სხდომამდე რამდენიმე წუთით ადრე ინფორმაციის განთავსების გამო, მონიტორინგის ჯგუფმა ვერ შეძლო ერთ-ერთ სხდომაზე დასწრება;
- სხდომის შესახებ ინფორმაციასთან ერთად, ყოველთვის არ იყო უზრუნველყოფილი **დღის წესრიგის გამოქვეყნება**. ამასთან, ხშირად, დღის წესრიგში მოცემული საკითხების ფორმულირება არ იძლეოდა ამომწურავ ინფორმაციას სხდომაზე განსახილველი საკითხების შესახებ;
- საბჭოს საქმიანობის მარეგულირებელი კანონმდებლობით არ არის მონესრიგებული **სხდომისათვის მოსამზადებელი პროცედურები**. საანგარიშო პერიოდში საბჭომ არაერთხელ გადაადო დღის წესრიგით გათვალისწინებულ საკითხზე გადაწყვეტილების მიღება იმ მოტივით, რომ ის საბჭოს წევრების მხრიდან უკეთ შესწავლასა და მომზადებას საჭიროებდა. იყო შემთხვევები, როდესაც განხილვა იმ მიზეზით გადაიდო, რომ შესაბამისი მასალები დროულად არ მიეწოდა საბჭოს ყველა წევრს;
- საანგარიშო პერიოდში საბჭოს ვებგვერდზე რამდენიმე **სხდომის ოქმის ჩანაწერი** გამოქვეყნდა, თუმცა, ვებგვერდზე მათი განთავსების ადგილიდან გამომდინარე, დაინტერესებული პირებისთვის ფაქტობრივად შეუძლებელი იყო მათი მოძიება. საბჭოს გადაწყვეტილებები არ ქვეყნდებოდა კოდიფიცირებული ფორმით, ასევე, საბჭო სრულყოფილად არ ასრულებდა ინფორმაციის პროაქტიულად გამოქვეყნების ვალდებულებას;

- არ ხდებოდა კანონით დადგენილ 7 დღიან ვადაში **სხდომის დახურვის** შესახებ ინფორმაციის წინასწარ განთავსება. 2 შემთხვევაში, არა მხოლოდ დაირღვა სხდომის დახურვის შესახებ ინფორმაციის წინასწარ გამოქვეყნების ვალდებულება, არამედ საბჭოს მხრიდან სათანადოდ არ იყო დასაბუთებული სხდომების დახურვის აუცილებლობა;
- პრობლემად დარჩა მედიის მხრიდან სხდომების გაშუქების საკითხიც. საანგარიშო პერიოდში მედიასაშუალებებს, ძირითადად, მხოლოდ სხდომის **გახსნის** გადაღების უფლება ეძლეოდათ. რამდენიმე შემთხვევაში, საბჭოს მისაღებში განთავსდა მონიტორი, რომლის მეშვეობითაც ხორციელდებოდა სხდომის ტრანსლირება, თუმცა, საბჭოს სხდომის დარბაზში განთავსებული კამერით გაკეთებული ჩანაწერი ვერ უზრუნველყოფდა სათანადო აუდიო-ვიდეო ხარისხს ჟურნალისტური მიზნებისთვის გასაავრცელებლად;
- მოსამართლეთა **შერჩევა/დანიშვნის** პროცედურები, გამჭვირვალობის თვალსაზრისით, გარკვეული ხარვეზებით მიმდინარეობდა. საანგარიშო პერიოდში გამოცხადებული კონკურსის ფარგლებში, პირველად ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში, მოსამართლეობის რამდენიმე კანდიდატთან გასაუბრება, მათივე სურვილით, დაიხურა, რაც აღნიშნული საკითხის ნორმატიულ დონეზე მონესრიგების საჭიროებაზე მიუთითებს;
- საანგარიშო პერიოდში **ინტერესთა კონფლიქტის** პრაქტიკით დარეგულირების გარკვეული დადებითი ტენდენციები გამოიკვეთა. მოსამართლეთა კონკურსში მონაწილე საბჭოს ორმა წევრმა გამოიყენა თვითაცლილების მექანიზმი. ასევე, საბჭოს ორმა წევრმა თვითაცლილებას მიმართა ერთ-ერთ საკითხზე გადანყვეტილების კენჭისყრისას. მიუხედავად ამისა, არ არსებობს ინტერესთა კონფლიქტთან დაკავშირებით ერთიანი ხედვა და რეგულირება, რაც საბჭოს წევრებს აძლევს შესაძლებლობას, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, თავად გადანყვიტონ თვითაცლილების საკითხი.

მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნასთან დაკავშირებული ძირითადი პრობლემები

- საანგარიშო პერიოდში ჩატარებული მოსამართლეთა შესარჩევი კონკურსები ტოვებდა კონკურსის პროცესისადმი საბჭოს ფორმალური მიდგომის შთაბეჭდილებას - ორივე კონკურსი ჩატარდა არაგონივრულად მცირე ვადებში, დადგენილი პროცედურების დარღვევით;
- საანგარიშო პერიოდში კანონმდებლობა კვლავ ვერ უზრუნველყოფდა მოსამართლეთა შერჩევის ობიექტურ კრიტერიუმებს და გამჭვირვალე პროცესს, რაც საბჭოს ანიჭებდა განუსაზღვრელ დისკრეციას. ამ მიმართულებით საკანონმდებლო რეფორმა არც საანგარიშო პერიოდში გატარებულა;
- მოსამართლეთა შერჩევის შესახებ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ დადგენილი წესით არასაკმარისად არის მონესრიგებული კანდიდატების შესახებ ინფორმაციის მოძიების, კონკურსანტის მიერ დამატებითი ინფორმაციის წარდგენის ვადები და სხვა პროცედურული საკითხები, რაც ეწინააღმდეგება კანონის განჭვრეტადობის სტანდარტს და უარყოფითად მოქმედებს მოსამართლეთა შერჩევის პროცესზე;
- საკმარისად ფორმალიზებული არ არის გასაუბრების პროცესი, კერძოდ, გასაუბრების ჩატარების მიზანი ზოგადია, არ არის დადგენილი გასაუბრების კონკრეტული თემატიკა და გასაუბრების ჩატარების წესი. პროცესის არასათანადო მონესრიგება კანდიდატებს არათანაბარ მდგომარეობაში აყენებს და საბჭოს აძლევს თვითნებობის, ცალკეული კანდიდატებისთვის უკეთესი პირობების შექმნის შესაძლებლობას;
- საანგარიშო პერიოდში, საბჭომ ხელახლა, უფლებამოსილების ახალი ვადით დანიშნა მოსამართლეები, რომელთაც უფლებამოსილების ვადა რამდენიმე წლის შემდეგ ეწურებოდათ. მოქმედი მოსამართლეების კონკურსში მონაწილეობის მიზეზის დასაბუთება იყო იმდენად არაადამაჯერებელი, რომ აღნიშნულმა წარმომავა ეჭვები მოქმედი საბჭოს პირობებში მათი წინასწარი შეთანხმებით დანიშვნის შესახებ;
- საანგარიშო პერიოდში, მოქმედი და ყოფილი მოსამართლეების თანამდებობაზე ხელახლა დანიშვნის არათანმიმდევრულმა პრაქტიკამ გააჩინა ეჭვები საბჭოს მიერ შერჩევითი მიდგომის თაობაზე - სათანადოდ არ იყო დასაბუთებული ყოფილი და მოქმედი მოსამართლეების დანიშვნაზე უარი, მიუხედავად შეუვსებელი ვაკანსიებისა. აღსანიშნავია, რომ დასაბუთების ვალდებულებას არც კანონი ითვალისწინებდა;

- საანგარიშო პერიოდში დაფიქსირდა შემთხვევები, როდესაც საბჭომ კონკურსით განსაზღვრული სპეციალიზაციით დანიშნულ არაერთ მოსამართლეს, კონკურსის ჩატარებიდან მცირე დროში, მათივე თხოვნით, სპეციალიზაცია შეუცვალა. აღნიშნული მიუთითებს, რომ საბჭო სათანადოდ არ ამონმებს მოსამართლეობის კანდიდატების შესაბამისობას კონკრეტულ სპეციალიზაციაში გამოცხადებულ ვაკანსიასთან და არასათანადოდ იყენებს სპეციალიზაციის განსაზღვრის უფლებამოსილებას იმისთვის, რომ თანამდებობაზე წინასწარი შეთანხმებით განსაზღვრული პირები დანიშნოს.

იუსტიციის სკოლის მსმენელთა მიღებასთან დაკავშირებული მიზნები

- ბოლო ორი წლის განმავლობაში იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ სკოლაში მისაღები კონკურსი მხოლოდ ერთხელ ჩაატარა. აღნიშნული უარყოფითად მოქმედებს მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის პროცესზე ინვესტაციის გამოცხადებულ კონკურსებში ერთი და იგივე კანდიდატების მონაწილეობას და ზღუდავს ახალი სახეების გამოჩენას სასამართლო სისტემაში;
- სკოლის მსმენელთა შერჩევის კრიტერიუმები არ აკმაყოფილებს ობიექტურობის სტანდარტს, ხოლო გასაუბრება არ არის საკმარისად ფორმალიზებული, რაც საბჭოს აძლევს შესაძლებლობას, სკოლაში მსმენელები მიიღოს სუბიექტური გადაწყვეტილების საფუძველზე;
- კანონი არ არეგულირებს იუსტიციის უმაღლესი სკოლის მსმენელთა მიღების წესს და კრიტერიუმებს, რაც საბჭოს უტოვებს ფართო დისკრეციას, განსაზღვროს კრიტერიუმები და დაადგინოს სკოლაში მიღების წესი.

სასამართლოს თავმჯდომარის დანიშვნა/გათავისუფლების პროცესში გამოვლენილი ხარვეზები

- არც კანონით და არც საბჭოს გადაწყვეტილებით არ არის დადგენილი სასამართლოს/კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარეთა დანიშვნის კრიტერიუმები და პროცედურა;
- სასამართლოს/კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარეობის კანდიდატთა გამოვლენა არ ხდება ღია კონკურსის გამოცხადების გზით და გაუგებარია, როგორ ხდება პირი თავმჯდომარეობის კანდიდატი; საკითხის განხილვისას საბჭო რამე ობიექტური კრიტერიუმებით არ ამონმებს კანდიდატის შესაბამისობას დასაკავებელ თანამდებობასთან. აღნიშნული ტოვებს შთაბეჭდილებას, რომ სასამართლოს/კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარეთა დანიშვნის მექანიზმი საბჭოს მიერ გამოიყენება მისთვის მისაღები/სანდო პირების მნიშვნელოვან თანამდებობებზე დასანიშნად და მათი მეშვეობით - სასამართლო სისტემასა და მოსამართლეებზე გავლენის შესანარჩუნებლად;
- საანგარიშო პერიოდში, საბჭოს მიერ სასამართლოს თავმჯდომარის თანამდებობიდან გათავისუფლების პრეცედენტი წინააღმდეგობაში მოდის დადგენილ საერთაშორისო სტანდარტებთან, არღვევს პირის უფლებას სამართლიან პროცესზე და სასამართლოს თავმჯდომარის თანამდებობიდან თვითნებურად, მყისიერად გათავისუფლების შესაძლებლობას იძლევა.

მოსამართლეთა დისციპლინური კასუსის მგებლობის მექანიზმი

- საანგარიშო პერიოდში გამოიკვეთა დისციპლინური საჩივრების განხილვის დაბალი მაჩვენებელი, ასევე, საჩივრების განხილვის არაგონივრულად გაჭიანურების ტენდენცია. აღნიშნული წარმოშობს ეჭვებს დისციპლინურ სამართალწარმოებაში დაუსჯელობის პრობლემის არსებობის თაობაზე. ასევე, დისციპლინური საჩივრების განხილვის დაყოვნება და წლების წინ შეტანილი საჩივრების განხილვის განახლება სერიოზული საფრთხის შემცველია სასამართლოს შიდა დამოუკიდებლობისთვის.

გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლეების შეფასების პროცესთან დაკავშირებული ხარვეზები

- გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლის შეფასების მარეგულირებელი ნორმები და უვადოდ განწესების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების წესი არ შეიცავს მოსამართლის ობიექტური და გამჭვირვალე პროცესით შეფასებისთვის საკმარის გარანტიებს და იძლევა სუბიექტური და თვითნებური გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობას;

- 2013 წლიდან დღემდე იუსტიციის უმაღლესი საბჭო ახორციელებს გამოსაცდელი ვადით დანიშნულ მოსამართლეთა შეფასებას ისე, რომ არ აქვს მიღებული კანონქვემდებარე აქტი, რომელიც გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლის შეფასების პროცესს დეტალურად მოაწესრიგებს;
- იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ დამტკიცებული ფორმები ზოგიერთი შემფასებლის მიერ იმგვარად არის შევსებული, რომ შეფასების რიგ კომპონენტებში კონკრეტული დასაბუთების არარსებობის გამო, შეფასება არ არის მორგებული კონკრეტულ მოსამართლეზე და ნებისმიერ მოსამართლეს შეიძლება მიემართებოდეს. ამიტომ, შეიძლება ითქვას, რომ რიგ კომპონენტებში შეფასების ანგარიშები შაბლონურია, განსაკუთრებით, კეთილსინდისიერების კომპონენტთან მიმართებით;
- ანგარიშებში დასკვნები ისეა გაკეთებული, რომ არ იკვეთება, რას დაეყრდნო შემფასებელი აღნიშნული დასკვნის გამოტანისას. ამასთან, რიგ შემთხვევებში, ანგარიშებს საერთოდ არ ერთვის იმ დოკუმენტაციისა თუ სხვა მასალების შესახებ ინფორმაცია, რომლებსაც შეიძლებოდა დაყრდნობოდა შემფასებელი.
- მოსამართლის **კეთილსინდისიერების** კრიტერიუმით შეფასებისას შემფასებლები აღნიშნავენ, რომ ეყრდნობიან სხვადასხვა დაწესებულებიდან გამოთხოვნილ, ასევე, პირთა გამოკითხვის გზით მიღებულ ინფორმაციებს, სასამართლო სხდომების აუდიო-ვიდეო ჩანაწერების შესწავლის შედეგებს და ა.შ. თუმცა, დასკვნების წაკითხვისას ძნელია იმის დადგენა, კონკრეტულად რა ინფორმაციამ მიიყვანა შემფასებელი დადებითი დასკვნის გაკეთებამდე.
- მოსამართლეების შეფასება **კომპეტენტურობის** კრიტერიუმის მიხედვით, ძირითადად, ეყრდნობა მოსამართლის მიერ განხილული კონკრეტული საქმეების შესწავლას, რომლებიც შემთხვევითობის პრინციპით უნდა იყოს შერჩეული. თუმცა, ანგარიშებიდან შეუძლებელია იმის გარკვევა, თუ რა მეთოდოლოგიით მოხდა საქმეების შემთხვევით შერჩევა. ასევე, გაურკვეველია, რა მეთოდოლოგიის გამოყენებით შეფასდა მოსამართლის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები და აქვთ თუ არა შემფასებლებს ერთიანი მიდგომები გადაწყვეტილებათა შეფასებისას.
- წინასწარ არ არის დადგენილი, თუ რა ინფორმაციაზე დაყრდნობით უნდა შეფასდეს მოსამართლე ყოველი კონკრეტული კრიტერიუმის მიხედვით. პრაქტიკამ აჩვენა, რომ ინფორმაცია, რომელიც ცალკეული კრიტერიუმით შეფასებისთვის იყო გამოყენებული, შესაძლოა, არასაკმარისი ან არარელევანტური იყოს.

რეკომენდაციები

საბჭოში აზრთა პლურალიზმის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები:

- საბჭოში პლურალიზმის რეალურად უზრუნველსაყოფად, საჭიროა, პარლამენტის მიერ საბჭოს არამოსამართლე წევრების არჩევის წესი დაიხვეწოს იმგვარად, რომ სავალდებულო იყოს როგორც საპარლამენტო უმრავლესობის, ისე უმრავლესობის გარეთ დარჩენილი დეპუტატების მონაწილეობა. არჩევის პროცესი და არჩევის წესი გახდეს უფრო გამჭვირვალე, პროფესიული შერჩევის პრინციპზე დაფუძნებული;
- საბჭომ უნდა შეიმუშაოს მოსამართლეთა მიმართ ზეწოლის, სასამართლო სისტემაში დარღვევებზე რეაგირების წესი და ფორმები, რომლებიც უზრუნველყოფს სასამართლო სისტემისა და მოსამართლეების დამოუკიდებლობის ეფექტურ დაცვას.

საბჭოს საქმიანობის გამჭვირვალობასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები:

- მნიშვნელოვანია, საბჭომ, შიდა რეგულაციების შემუშავების გზით, მოაწესრიგოს სხდომების მომზადების წესი და ვადები, ასევე - გადაუდებელი აუცილებლობისას სხდომის მოწვევისა და დღის წესრიგში ცვლილებების შეტანის შემთხვევები. უნდა დადგინდეს სხდომაზე განსახილველად გამოტანილი კანონპროექტების, კონცეფციებისა და სხვა სახის საჯარო დოკუმენტების გამოქვეყნების ვალდებულება;
- საბჭოს კანონით უნდა დაეკისროს საკუთარ ვებგვერდზე სხდომის ოქმებისა და გადაწყვეტილებების გარკვეულ ვადებში განთავსების ვალდებულება. სასურველია, ასევე, განხორციელდეს სხდომების პირდაპირი ტრანსლირება ვებგვერდის საშუალებით;
- მნიშვნელოვანია, დარეგულირდეს სხდომის წინასწარ დახურვის წესი და პროცედურები. ამ კუთხით, საბჭომ უნდა უზრუნველყოს სხდომაზე დასწრების მსურველთა ინტერესების დაცვა;

- უნდა შეიცვალოს მოსამართლეობის კანდიდატებთან გასაუბრების დახურულ სხდომაზე წარმართვის შესახებ საბჭოს მიერ დამტკიცებული ნორმა და გასაუბრებები ჩატარდეს ღია რეჟიმში. ასევე, გასაუბრების ჩანაწერები ხელმისაწვდომი უნდა იყოს დაინტერესებული პირებისთვის;
- საბჭოს რეგლამენტი შესაბამისობაში უნდა მოვიდეს ზოგად ადმინისტრაციულ კოდექსთან და მედიასაშუალებებისთვის განისაზღვროს სხდომის სრულად გადაღების შესაძლებლობა იმგვარად, რომ არ შეფერხდეს სხდომის მიმდინარეობა;
- საბჭომ დროულად უნდა შეიმუშაოს ინტერესთა კონფლიქტის მარეგულირებელი აქტები, რომლებიც საბჭოს საქმიანობის ყველა ფორმაზე გავრცელდება.

მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები:

- საბჭომ მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნა უნდა განახორციელოს მოქმედი კანონმდებლობის სრული დაცვით, გონივრულ ვადებში, იმგვარად, რომ დაცული იყოს კანდიდატების უფლებები და ზიანი არ მიაღგეს პროცესის გამჭვირვალობას;
- კანონმდებლობით დაიხვენოს მოსამართლეთა შერჩევის ობიექტური კრიტერიუმების შეფასების სტანდარტი;
- საჭიროა, დაიხვენოს როგორც კანონმდებლობა, ისე იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წესი მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის შესახებ იმგვარად, რომ დაცული იყოს კანონმდებლობის განჭვრეტადობის პრინციპი;
- საბჭომ უზრუნველყოს მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის თუ სხვა გადაწყვეტილებების მიღებისას კარგი პრაქტიკის დამკვიდრება, რომელიც საზოგადოების ნდობას დაიმსახურებს;
- როგორც კანონმდებლობით, ისე საბჭოს გადაწყვეტილებით დაიხვენოს მოსამართლეობის კანდიდატებთან გასაუბრების წესი, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს გასაუბრებების ჩატარება ყველა კანდიდატისთვის თანაბარ გარემოში, ობიექტური პროცესით;
- საბჭომ უზრუნველყოს მოქმედი მოსამართლეების გადანიშვნა როგორც დამსახურების პრინციპის განუხრელად დაცვით, ისე მოსამართლის შეუცვლელობის პრინციპის პატივისცემით, იმგვარი პროცესით, რომელიც გამოირიცხავს არასათანადო შეთანხმებებს საბჭოსა და ცალკეულ მოსამართლეებს შორის;
- კანონმდებლობით დადგინდეს მოსამართლეთათვის სპეციალიზაციის განსაზღვრის და შეცვლის წესი და პირობები, რომელიც გამოირიცხავს სპეციალიზაციის განსაზღვრის/შეცვლის უფლებამოსილებით არასათანადო მანიპულირებას;
- საბჭომ, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, სათანადოდ დაასაბუთოს მოსამართლის სპეციალიზაციის განსაზღვრის/შეცვლის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება.

იუსტიციის სკოლის მსმენელთა მიღებასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები:

- კანონმდებლობით მკაფიოდ გაინეროს იუსტიციის უმაღლესი სკოლის მსმენელთა მისაღები კონკურსის ჩატარების წესი, მსმენელთა შერჩევის ობიექტური კრიტერიუმები და გამჭვირვალე პროცესი;
- სკოლაში მსმენელთა მიღების გამოცხადების პროცესზე საბჭოს არასათანადო გავლენის თავიდან აცილების მიზნით, კანონმდებლობით დადგინდეს, რომ მსმენელთა მისაღები კონკურსი ცხადდება, სულ ცოტა, წელიწადში ერთხელ მაინც. აღნიშნული გამოირიცხავს საბჭოს უფლებას, არ ჩაატაროს კონკურსი, როგორც ეს 2015-2016 წლებში მოხდა.

სასამართლოს თავმჯდომარის დანიშვნასა და გათავისუფლებასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები:

- კანონით დადგინდეს სასამართლოს/პალატის/კოლეგიის თავმჯდომარის დანიშვნის კრიტერიუმები, ღია კონკურსით დანიშვნის წესი და საბჭოს ვალდებულება, დაასაბუთოს თავმჯდომარის დანიშვნის შესახებ გადაწყვეტილება;

- კანონმდებლობით მკაფიოდ განისაზღვროს საბჭოს ვალდებულება, სასამართლოს თავმჯდომარის თანამდებობიდან გათავისუფლებისას უზრუნველყოს პირის უფლება სამართლიან პროცესზე.

მოსამართლეთა დისციპლინურ პასუხისმგებლობასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები:

- საბჭომ შეიმუშაოს მოსამართლეთა დისციპლინური სამართალწარმოების შესახებ სტატისტიკური მონაცემების წარმოების წესი, რომელიც ხელმისაწვდომს გახდის სტატისტიკურ ინფორმაციას დისციპლინური სამართალწარმოების დანყების, შეწყვეტის, დისციპლინურ პასუხისმგებაში მიცემისა და საბჭოს მიერ მიღებული სხვა გადაწყვეტილებების საფუძვლების თაობაზე.

გამოსაცდელი ვადით დანიშნულ მოსამართლეთა შეფასებასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები:

- იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ დაადგინოს გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლეების შეფასების წესი, რომელიც დააკმაყოფილებს განჭვრეტადობის, ობიექტურობის და მოსამართლის დამოუკიდებლობის პატივისცემის პრინციპებს. აღნიშნული წესი წინასწარ უნდა იყოს ხელმისაწვდომი მოსამართლეებისა და საზოგადოებისთვის, უზრუნველყოფდეს შემფასებლების ერთგვაროვან მიდგომას შეფასების პროცესისადმი და დასაბუთებულობას;
- თვითნებური გადაწყვეტილებების მიღების თავიდან აცილების მიზნით, ასევე, მოსამართლის შეფასებისას მეტი ობიექტურობისთვის, შემფასებლებმა შეფასების დასკვნები სათანადოდ უნდა დაასაბუთონ, ამასთან, შეფასების დასკვნები არ უნდა იყოს შაბლონური;
- შემფასებელი კონკრეტული დასკვნის გაკეთებისას უნდა უთითებდეს იმ ინფორმაციას, რომელიც დადებითი ან უარყოფითი შეფასების საფუძველი გახდა. დასკვნა იმგვარად უნდა იკითხებოდეს, რომ ობიექტურმა მკითხველმა მიიღოს ამომწურავი ინფორმაცია მოსამართლის კეთილსინდისიერებისა და კომპეტენტურობის შესახებ;
- შეფასების დასკვნებში უნდა აღინიშნოს, რა მეთოდოლოგიით მოხდა მოსამართლის მიერ განხილული ხუთი საქმის შერჩევა და რა მეთოდოლოგიით შეფასდა ამ საქმეებზე გამოტანილი გადაწყვეტილებები;
- თუ შემფასებლის მიერ მოძიებული ინფორმაცია მოსამართლის შეფასების განხორციელებისას არასაკმარისია, შემფასებელმა აღნიშნული უნდა ასახოს დასკვნაში და მოსამართლეს ზოგადი შეფასება არ უნდა დაუნეროს;
- შემფასებლის მიერ დაწერილი ქულები უნდა შეესაბამებოდეს შეფასების დასკვნაში ჩამოყალიბებულ დასაბუთებას.

2. მეთოდოლოგია

პროექტის - „კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა საქართველოში“ (PROLoG) - ფარგლებში, რომელიც დაფინანსებულია USAID-ის მიერ და ხორციელდება აღმოსავლეთ-დასავლეთის მართვის ინსტიტუტის მხარდაჭერით, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია (საია) და საერთაშორისო გამჭვირვალობა-საქართველო 2012 წლის მარტიდან ყოველწლიურად ახორციელებენ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საქმიანობის მონიტორინგს.^[1]

¹ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, საერთაშორისო გამჭვირვალობა-საქართველო, 2013, <https://goo.gl/VGPFdp>;
 იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში #2, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, საერთაშორისო გამჭვირვალობა-საქართველო, 2014, <https://goo.gl/o07Sz3>;
 იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში #3, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, საერთაშორისო გამჭვირვალობა-საქართველო, 2015, <http://bit.ly/2cbgqij>;
 იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში #4, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, საერთაშორისო გამჭვირვალობა-საქართველო, 2016, <http://bit.ly/2bx4dd4>

2016 წლის საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში მოიცავს 2016 წლის იანვრიდან 2016 წლის დეკემბრის ჩათვლით პერიოდს. ანგარიში ეფუძნება საბჭოს სხდომებზე, აგრეთვე, სხვადასხვა საჯარო შეხვედრაზე მონიტორინგის განმხორციელებელი ორგანიზაციის წარმომადგენლების უშუალო დასწრებით მოპოვებულ ინფორმაციასა და მის ანალიზს; მოქმედი საკანონმდებლო რეგულაციების შესწავლასა და ანალიზს; საჯარო ინფორმაციის გამოთხოვნის გზით მოპოვებული და საბჭოს ვებგვერდზე განთავსებული მონაცემების, ასევე, გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლეების შეფასების ანგარიშების ანალიზს. გარდა ამისა, ანგარიშში გამოყენებულია ავტორიტეტული საერთაშორისო ორგანიზაციების დოკუმენტები და მოსაზრებები სასამართლოს დამოუკიდებლობასთან დაკავშირებულ საკითხებზე.

2016 წელს განხორციელებულმა მონიტორინგმა კიდევ ერთხელ გამოკვეთა მთელი რიგი ხარვეზები საბჭოს საქმიანობაში, რაც განპირობებულია კანონმდებლობის ბუნდოვანებით, არასაკმარისი საკანონმდებლო მონეტრინგებით, საბჭოს არაეფექტურობით შესაბამისი წესებისა და კარგი პრაქტიკის დადგენის საქმეში.

წინამდებარე ანგარიშის მიზანია, გამოავლინოს საბჭოს საქმიანობის დადებითი თუ უარყოფითი ტენდენციები, რაც, ვფიქრობთ, ხელს შეუწყობს ეფექტურობის გაზრდას, მართლმსაჯულების სისტემის გამჭვირვალობასა და მიუკერძოებლობას. იმედს ვიტოვებთ, რომ ჩვენ მიერ განხორციელებული მონიტორინგის შედეგად გამოვლენილი ძირითადი მიგნებები და რეკომენდაციები საინტერესო იქნება საბჭოს წევრებისთვის, ასევე სასამართლოს სისტემის მუშაობასა და რეფორმირებაში ჩართული ადგილობრივი და საერთაშორისო ექსპერტებისა და ორგანიზაციებისთვის.

3. აზრთა კლურალიზმი იუსტიციის უმაღლეს საბჭოში

3.1. საბჭოს წევრთა კომიციების მრავალფეროვნება

- საანგარიშო პერიოდში საბჭოს მოსამართლე და პარლამენტის მიერ არჩეულ არამოსამართლე წევრთა პოზიციები ხშირად ერთმანეთს ემთხვეოდა. საბჭოს თავმჯდომარე უმეტესად არ აფიქსირებდა განსხვავებულ პოზიციას საბჭოს მოსამართლე წევრების მოსაზრებებთან დაკავშირებით. აღნიშნული წინააღმდეგობაში მოდის შერეული შემადგენლობის საბჭოს იდეასთან, რაც უნდა უზრუნველყოფდეს აზრთა პლურალიზმის არსებობას საბჭოში;
- საანგარიშო პერიოდში პრეზიდენტის მიერ დანიშნული წევრის პოზიციები, ძირითად შემთხვევებში, განსხვავდებოდა საბჭოს მოსამართლე და არამოსამართლე წევრების პოზიციებისგან. ხოლო ცალკეულ შემთხვევებში, განსხვავებულ აზრს გამოთქვამდა, ასევე, საბჭოს ერთი არამოსამართლე წევრი;
- საანგარიშო პერიოდში საბჭოს მხრიდან მოსამართლე და არამოსამართლე წევრების რამდენიმე მნიშვნელოვანი ინიციატივა არ იყო მხარდაჭერილი (მაგალითად, საქმეთა გაჭიანურების პრობლემის მოგვარება, საბჭოს რეგლამენტის ცვლილებები და სხვა). აღნიშნული, შესაძლოა, მიუთითებდეს საბჭოს არაეფექტურობაზე, მოაგვაროს სასამართლოს დამოუკიდებლობისა და გამჭვირვალობის კუთხით არსებული პრობლემები;
- საანგარიშო პერიოდში კვლავ ვაკანტური იყო საბჭოს ერთი არამოსამართლე წევრის თანამდებობა;
- სასამართლო სისტემის რეფორმის მესამე ტალღის საკანონმდებლო ცვლილებები აუარესებს საბჭოში პლურალიზმის მდგომარეობას - პარლამენტი საბჭოს ყველა წევრს აირჩევს ხმათა უბრალო უმრავლესობით; საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტი არ უზრუნველყოფს პარლამენტის მიერ საბჭოს წევრების არჩევის ღია პროცესს.

საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო შედგება 15 წევრისგან. საბჭოს 8 წევრს კანონით დადგენილი წესით ირჩევს საქართველოს საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა თვითმმართველობის ორგანო, 5 წევრს ირჩევს საქართველოს პარლამენტი, ხოლო 1 წევრს ნიშნავს საქართველოს პრეზიდენტი. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარეობს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე, რომელიც თანამდებობრივად არის საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრი.^[2]

საანგარიშო პერიოდში, საბჭო მუშაობდა 14 წევრის შემადგენლობით. კვლავ ვაკანტური იყო საბჭოს ერთი არამოსამართლე წევრის თანამდებობა, რომელიც საქართველოს პარლამენტის სახელისუფლებო და

² “საერთო სასამართლოების შესახებ” საქართველოს ორგანული კანონის 47-ე მუხლის მე-2 პუნქტი.

არასახელისუფლებო პოლიტიკური ძალების მონაწილეობით, კვალიფიციური უმრავლესობის მიერ უნდა ყოფილიყო არჩეული. შესაბამისად, კანონის მიზანი, რომ იუსტიციის უმაღლეს საბჭოში წარმოდგენილი ყოფილიყვნენ როგორც პარლამენტის უმრავლესობის, ისე არასახელისუფლებო ოპოზიციური ძალების მონაწილეობით არჩეული წევრები, არ იყო უზრუნველყოფილი.

შესაბამისი საერთაშორისო სტანდარტების თანახმად, „არამოსამართლე წევრების არჩევა უნდა ხდებოდეს კვალიფიციური უმრავლესობით, რაც საჭიროებს ოპოზიციის მნიშვნელოვან მხარდაჭერას... ხოლო არჩეული უნდა იქნენ ისეთი პირები, რომ მართლმსაჯულების საბჭოს საბოლოო კომპოზიციაში უზრუნველყოფილი იყოს საზოგადოების მრავალფეროვანი წარმომადგენლობა“.^[3]

სასამართლო სისტემის რეფორმის მესამე ტალღით გათვალისწინებული ცვლილებებით, გაუქმდა საბჭოს ერთი წევრის არჩევის წესი პარლამენტის მიერ ხმათა კვალიფიციური უმრავლესობით და პარლამენტი საბჭოს წევრებს ახლა უკვე უბრალო უმრავლესობით ირჩევს. აღნიშნული გამორიცხავს საბჭოს წევრების არჩევაში არასახელისუფლებო საპარლამენტო ძალების მონაწილეობის საჭიროებას, რაც კიდევ უფრო უარყოფითად აისახება საბჭოში აზრთა პლურალიზმზე. ასევე, საბჭოს წევრთა არჩევის საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესი არ უზრუნველყოფს არჩევის ღია პროცესს.^[4] საბჭოში აზრთა მრავალფეროვნების მისაღწევად, საჭიროა შესაბამისი ცვლილებების შეტანა საერთო სასამართლოების შესახებ ორგანულ კანონსა და საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტში,^[5] რათა საბჭოს წევრის არჩევა მოხდეს პარლამენტის მიერ ხმათა კვალიფიციური უმრავლესობით.

საანგარიშო პერიოდში არცერთ მნიშვნელოვან საკითხზე არ დაფიქსირებულა აზრთა სხვადასხვაობა მოსამართლე წევრებს შორის. ასევე, მოსამართლე და პარლამენტის მიერ არჩეული არამოსამართლე წევრების მოსაზრებები უმეტესად ემთხვეოდა ერთმანეთს. წინა საანგარიშო პერიოდშიც უკვე შეიმჩნეოდა მოსამართლე და პარლამენტის მიერ არჩეული არამოსამართლე წევრების პოზიციების დაახლოება. საბჭოს თავმჯდომარის მოსაზრებები ხშირად ემთხვეოდა მოსამართლე წევრების მოსაზრებებს. თუმცა, წინა საანგარიშო პერიოდის მსგავსად, თავმჯდომარე ხშირად მოუწოდებდა საბჭოს წევრებს კოლეგიური ორგანოს მიერ საკითხების განხილვის პრინციპის დაცვისაკენ და სთხოვდა მათ, აქტიურად გამოეხატათ საკუთარი მოსაზრებები განსახილველ საკითხებთან დაკავშირებით.

საანგარიშო პერიოდში განსხვავებულ აზრს, ძირითადად, საბჭოს ორი არამოსამართლე წევრი - ვახტანგ მჭედლიშვილი და გოჩა მამულაშვილი - გამოხატავდა. ყველაზე ხშირად კი, პრეზიდენტის მიერ დანიშნული არამოსამართლე წევრი ვახტანგ მჭედლიშვილი აფიქსირებდა თავის განსხვავებულ პოზიციებს საბჭოს მიერ განსახილველ საკითხებზე. თუმცა, მათი პოზიციონირება ხშირად არ იყო თანმიმდევრული და საკუთარ მოსაზრებებს ბოლომდე არ იცავდნენ.

2016 წლის 12 სექტემბრის სხდომაზე ერთ-ერთ განსახილველ საკითხს წარმოადგენდა ზოგიერთი სასამართლოს კოლეგიების შემადგენლობის განსაზღვრა. წარმოდგენილი იყო ქალაქ ბათუმის საქალაქო სასამართლოს მოსამართლეების - დავით მამისეიშვილის, ინდირა მაშანეიშვილის და სალიხ შაინიძის წერილები. დავით მამისეიშვილი, სამოქალაქო კოლეგიაში მისი დანიშნვიდან მოკლე ხანში, ითხოვდა სისხლის სამართლის კოლეგიაში გადაყვანას. პრეზიდენტის მიერ დანიშნულმა წევრმა ვახტანგ მჭედლიშვილმა აღნიშნა, რომ საბჭოს უნდა ემსჯელა, თუ რამდენად მიზანშეწონილი იყო კონკურსის წესით განსაზღვრულ ვაკანსიაზე მოსამართლის დანიშვნა და შემდეგ მალევე მისთვის სპეციალიზაციის შეცვლა. არამოსამართლე წევრი გოჩა მამულაშვილი აღნიშნულ საკითხს გამოეხმაურა და განაცხადა: ბატონმა მამისეიშვილმა ორი თვის წინ არ იცოდა, რომ სხვა სპეციალიზაციაში უნდოდა მუშაობა? და მაშინ, როცა 10-წლიანი სასამართლო უფლებამოსილების ვადის ამონურვამდე 2 წელი რჩებოდა, სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიაში გამოცხადებულ ვაკანსიაზე შემოიტანა საბუთები? აღნიშნულის მიუხედავად, ხსენებულ მოსამართლესთან დისტანციური გასაუბრებისას არამოსამართლე წევრებს გოჩა მამულაშვილს და ვახტანგ მჭედლიშვილს კითხვები აღარ დაუსვამთ და, წინა სხდომაზე დაფიქსირებული განსხვავებული მოსაზრებების საწინააღმდეგოდ, კენჭისყრის დროს მხარი დაუჭირეს დავით მამისეიშვილის გადაყვანას სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიაში.

³ ევროპის მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოს (ჩჩუე) დასკვნა #10 (2007).

⁴ საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის 219-ე მუხლი, რომელიც არეგულირებს იუსტიციის უმაღლეს საბჭოსა და საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა სადისციპლინო კოლეგიის წევრების არჩევის წესს, ითვალისწინებს კანდიდატის შესაბამისობის დადგენის ფორმალური ხასიათის პროცედურებს. კერძოდ, რეგლამენტი არ ითვალისწინებს კანდიდატის მიერ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ამოცანების ეფექტური განხორციელების თაობაზე მოსაზრებების წარმოდგენის შესაძლებლობას, ასევე, დაინტერესებული პირების ჩართულობას.

⁵ საიამ აღნიშნულ საკითხზე საკანონმდებლო წინადადებით მიმართა პარლამენტს. რეგლამენტის ცვლილების პროექტის თანახმად, ახლებურად რეგულირდება იუსტიციის უმაღლესი საბჭოსა და საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა სადისციპლინო კოლეგიის წევრების არჩევის წესი. კერძოდ, შემოთავაზებულია პარლამენტის კომიტეტისთვის ფართო მანდატის მინიჭება კანდიდატთა თაობაზე გადანყვეტილების მიღებისას. აღნიშნული გამოხატულია, ერთი მხრივ, არსებული პროცედურის დახვეწასა და დეტალურ რეგულირებაში, ხოლო მეორე მხრივ, კანდიდატთან დაკავშირებით დამატებითი ინფორმაციის მოძიებაში.

საანგარიშო პერიოდში რამდენიმე მნიშვნელოვანი საკითხის ინიცირება მოხდა საბჭოს წევრთა მხრიდან. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ მნიშვნელოვან ინიციატივებთან დაკავშირებით, რომელთა მიღების საჭიროებაზე ფართო საზოგადოება აქტიურად საუბრობს, საბჭოს კონკრეტული გადაწყვეტილებები არ გამოუტანია. ასეთი მიდგომა, ცალკეულ შემთხვევებში, ტოვებდა შთაბეჭდილებას, რომ მნიშვნელოვანი ინიციატივები მხოლოდ ფორმალურად იყო დაყენებული, ან მიუთითებდა საბჭოს არაეფექტურობასა და ნების არარსებობაზე - მიელო სასამართლო სისტემისთვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები.

არამოსამართლე წევრმა ევა გოცირიძემ დააყენა საკითხი, რომ საბჭოს ემსჯელა სასამართლოებში საქმეთა განხილვის გაჭიანურების პრობლემაზე. სასამართლო სისტემაში საქმეთა გაჭიანურება საყოველთაოდ ცნობილი პრობლემაა, რომლის მოგვარებაც იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვალდებულებაა. მართალია, აღნიშნულს საბჭოს მხრიდან ეფექტური რეაგირება არ მოჰყოლია, რაც ნეგატიურ შეფასებას იმსახურებს, თუმცა, ხაზგასასმელია არამოსამართლე წევრის, ევა გოცირიძის ინიციატივა სასამართლო სისტემისთვის უმნიშვნელოვანესი პრობლემის მოგვარებასთან დაკავშირებით მუშაობის დაწყების თაობაზე.^[6]

ასევე, საბჭოს სხდომაზე საბჭოს მოსამართლე წევრმა შოთა გენაძემ წარმოადგინა გადაწყვეტილების პროექტი საბჭოს რეგლამენტში ცვლილების შეტანის თაობაზე, რომელიც ითვალისწინებდა სამოქალაქო საზოგადოების მხრიდან საბჭოს მისამართით გამოთქმული შენიშვნების საბჭოს მიერ გადაწყვეტის მცდელობას. წარმოდგენილი პროექტით, რეგლამენტს უნდა დამატებოდა საბჭოს სხდომის გამართვისა და სხდომაზე განსახილველი საკითხების თაობაზე პროექტების წინასწარ გამოქვეყნების რეგულირება. პროექტი ასევე ითვალისწინებდა დახურულ სხდომაზე საკითხთა განხილვის მონესრიგებას, ასევე, საბჭოს წევრის მიერ კონკრეტული საკითხის წარმოდგენის პროცედურას, დამსწრე პირთა ქცევისადმი ნაყენებულ მოთხოვნებს, საბჭოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების გამოქვეყნების ვადებს, საბჭოს მიერ გამოცემული აქტის გასაჩივრების წესს და ინტერესთა კონფლიქტის საკითხს.^[7] საბჭომ აღნიშნულთან დაკავშირებით სამოქალაქო საზოგადოების ჩართვის მზადყოფნა გამოთქვა, თუმცა, შემდგომ სხდომების დღის წესრიგში ამ ცვლილებების განხილვის საკითხი აღარ დამდგარა.

2016 წლის 12 სექტემბრის სხდომაზე პრეზიდენტის მიერ დანიშნულმა წევრმა ვახტანგ მჭედლიშვილმა დააყენა საკითხი, სხდომის ჩატარების დღედ, ორშაბათის ნაცვლად, განსაზღვრულიყო პარასკევი, ვინაიდან ორშაბათის სხდომის დღის წესრიგი საბჭოს წევრებს მიეწოდებოდათ გვიან - პარასკევ საღამოს. ეს კი არ იძლეოდა დღის წესრიგით გათვალისწინებული საკითხების შესწავლის საშუალებას, ვინაიდან შაბათ-კვირა იყო არასამუშაო დღეები და საკითხების დაზუსტება და ინფორმაციის მოძიება ვერ ხერხდებოდა. ამასთან, საბჭოს წევრები მაინც იკრიბებოდნენ პარასკევს, დისციპლინური საქმეების განსახილველად და მოხდებოდა დღეების გაცვლა. საბჭოს წევრებმა მხარი დაუჭირეს აღნიშნულ ინიციატივას, თუმცა, როგორც შემდგომ გამოჩნდა, საბჭოს სხდომები ინიშნებოდა როგორც პარასკევს, ისე ორშაბათს.

პრეზიდენტის მიერ დანიშნულმა წევრმა, ვახტანგ მჭედლიშვილმა წარმოადგინა თბილისის საქალაქო სასამართლოში საქმეთა რაოდენობის მხრივ არსებული მდგომარეობის გაუმჯობესების შესახებ რეკომენდაციები. მისი თქმით, სასამართლოს განტვირთვას სჭირდება კომპლექსური მიდგომა. სტატისტიკური ინფორმაციის მიხედვით, ბოლო წლების (2011-2015) განმავლობაში საქმეთა ნაკადმა განსაკუთრებით იმატა სამოქალაქო საქმეებზე. ვახტანგ მჭედლიშვილმა წარმოადგინა 8 რეკომენდაცია, რომელიც ითვალისწინებდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადატვირთულობის პრობლემის მოგვარების ხედვას. საბჭოს მდივანი ლევან მურუსიძე არ დაეთანხმა წარმოდგენილ რეკომენდაციებს, ინიციატივას პოპულისტური უწოდა, ვინაიდან კონკურსის შემჭიდროებულ ვადებში გამოცხადება ვერ მოესწრებოდა დეკემბრის განმავლობაში. მიუხედავად დაფიქსირებული პოზიციებისა, რომ საკითხი არ იყო სათანადოდ შესწავლილი, ასევე მოსაზრებისა, რომ საბჭოს უნდა გაეგრძელებინა ამ თემაზე მუშაობა, ვინაიდან რეალურად არსებობდა გადატვირთულობის პრობლემა, საბჭოს მომდევნო სხდომებზე არ განხილულა არც ვახტანგ მჭედლიშვილის რეკომენდაციები და არც საბჭოს სხვა წევრს არ წარმოუდგენია სასამართლო სისტემაში გადატვირთულობის პრობლემასთან დაკავშირებული წინადადებები.

3.2. ინკლუზიურობა საბჭოში

- დადებითად უნდა შეფასდეს ის გარემოება, რომ საანგარიშო პერიოდში საბჭო დაინტერესებულ პირებს აძლევდა განსახილველ საკითხზე მოსაზრებების გამოთქმის შესაძლებლობას.

⁶ საბჭოს არამოსამართლე წევრმა ევა გოცირიძემ საბჭოს სხდომაზე წარმოადგინა გადაწყვეტილების პროექტი "საქმეთა განხილვის გაჭიანურების მიზეზების შესახებ შესაბამისი მასალების წარდგენისა და განხილვის წესის დამტკიცების შესახებ", რომლის მიხედვითაც, სასამართლოს თავმჯდომარე ყოველ 6 თვეში ერთხელ იქნებოდა ვალდებული, საბჭოსთვის მიენოღებინა ინფორმაცია გაჭიანურებული საქმეების შესახებ.

⁷ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2016 წლის 16 მაისის სხდომა.

საბჭოს სხდომებზე არაერთხელ იყვნენ მინვეულნი ის უწყებები თუ პირები, რომლებსაც განსახილველი საკითხი შეეხებოდა, ან ვისაც საკითხის მიმართ ინტერესი გააჩნდა. მაგალითად, საბჭოს სხდომაზე მოისმინეს სახალხო დამცველის აპარატის წარმომადგენელთა პოზიციები და წინადადებები დისკრიმინაციის საკითხებზე; ერთ-ერთ სხდომაზე მინვეული იყო პერსონალური მონაცემების დაცვის ინსპექტორი, საერთო სასამართლოების მიერ სასამართლო გადაწყვეტილებების გაცემისა და გამოქვეყნების წესთან დაკავშირებით მოსაზრებების გასაზიარებლად; მინვეული იყო უცხოელი ექსპერტი ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტზე გამოცდილების გასაზიარებლად და პრაქტიკული რჩევების მისაღებად. ასევე, საბჭოს სხდომაზე გაიმართა საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციისა და საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველოს მიერ მომზადებული „იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის #4 ანგარიშის“ განხილვა.

უნდა აღინიშნოს, რომ, ზოგადად, საბჭოს წევრები გამობატავენ მზადყოფნას, მოისმინონ სხდომაზე დამსწრე პირთა მოსაზრებები. მონიტორინგის ჯგუფი არ აფასებს დაინტერესებული სუბიექტების მიერ გამოთქმული მოსაზრებების საბჭოს მიერ გათვალისწინების საკითხს. შესაბამისად, წარდგენილი მოსაზრებების გაზიარების კუთხით, ანგარიში არ შეიცავს შეფასებებს.

საბჭოს 2016 წლის 23 მაისის #1/136 გადაწყვეტილებით, შეიქმნა მართლმსაჯულების სტრატეგიისა და იმპლემენტაციის სამოქმედო გეგმის შემუშავებელი კომიტეტი. კომიტეტი დაკომპლექტებულია საბჭოს წევრებით, სასამართლო, აღმასრულებელი და საკანონმდებლო ხელისუფლების წარმომადგენლებით. კომიტეტის მუშაობაში ასევე ჩართულია სხვადასხვა არასამთავრობო ორგანიზაცია, სახალხო დამცველი, კომიტეტის მუშაობაში დამკვირვებლის სტატუსით მინვეულნი არიან საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლები. კომიტეტის მიზანს წარმოადგენდა სასამართლო სისტემაში არსებული სტრატეგიული პრობლემური საკითხების გამოვლენა და მათ გადასაჭრელად შესაბამისი ღონისძიებების დაგეგმვა. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ორგანიზებით, ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულების ფარგლებში, გასული წლიდან ინტენსიურად მიმდინარეობს მართლმსაჯულების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავების პროცესი.

მართლმსაჯულების სტრატეგიის დოკუმენტის შექმნა და შემდგომში სტრატეგიით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულება ინკლუზიური პროცესით უმნიშვნელოვანესია სასამართლო სისტემის განვითარებისა და საქართველოს მიერ ნაკისრი საერთაშორისო ხელშეკრულებებით აღებული ვალდებულებების შესრულებისთვის.

3.3. საბჭოს რეაბირება მოსამართლეთა მიმართ ბრალდებებზე და სასამართლო სისტემაში დარღვევების მხილებაზე

- საბჭოს რეაგირება მოსამართლეთა მიმართ ბრალდებებსა და სასამართლო სისტემაში დარღვევების მხილებაზე, უმეტესად, მიზნად ისახავდა მოსამართლეების და სასამართლო სისტემის დაცვას კრიტიკისგან, თუმცა, არ პასუხობდა საზოგადოებაში გაჩენილ კითხვებს, შესაბამისად, ვერ აქარწყლებდა მომხდარი ფაქტების ირგვლივ წარმოქმნილ ლეგიტიმურ ეჭვებს.

ევროპის მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოს დასკვნის თანახმად, როდესაც მედია ან, მედიის გამოყენებით, პოლიტიკური და სოციალური ფიგურები გამოწვევის წინაშე აყენებენ ანდა ახორციელებენ შეტევას მოსამართლეებსა ან სასამართლოზე, იმის გათვალისწინებით, რომ ჩაბმულმა მოსამართლემ ან სასამართლომ თავი უნდა შეიკავოს იმავე არხებით რეაქციის გამოვლენისგან, მართლმსაჯულების საბჭოს ან სასამართლო ორგანოს უნდა შეეძლოს და მზად იყოს, სათანადო შემთხვევებში, სწრაფად და ეფექტურად უპასუხოს ასეთ გამოწვევებსა და შეტევებს. მართლმსაჯულების საბჭოს უნდა ჰქონდეს უფლება, არა მხოლოდ გაავრცელოს მისი შეხედულებები საჯაროდ, არამედ გადაადგას ყველა აუცილებელი ნაბიჯი საზოგადოების, პოლიტიკური ორგანოებისა და სასამართლო ინსტიტუციის ან/და მისი წევრების რეპუტაციის დასაცავად.^[8]

იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიდგომა მოსამართლეთა მისამართით გამოთქმულ საჯარო კრიტიკაზე არ არის ერთგვაროვანი, თანაბრად არ ეხება ყველა ამგვარ შემთხვევას და არ არსებობს კანონით ან საბჭოს გადაწყვეტილებით დადგენილი წესი ან ჩამოყალიბებული ერთგვაროვანი პრაქტიკა, რომელიც განსაზღვრავდა საბჭოს რეაგირების ფორმებს. ასევე, საანგარიშო პერიოდში გამოიკვეთა ტენდენცია, როცა საბჭო არაეფექტურად ცდილობდა სასამართლოს ავტორიტეტისა და რეპუტაციის დაცვას. ხშირად საბჭოს განცხადებები არ პასუხობდა საზოგადოებაში სასამართლო სისტემის მიმართ გაჩენილ კითხვებს და არ აქარწყლებდა არსებულ ეჭვებს. შესაბამისად, საბჭოს რეაგირება მოსამართლეების მიმართ გამოთქმულ ბრალდებებზე, ასევე, სასამართლო სისტემაში არსებული პრობლემებისა თუ დარღვევების მხილებაზე ვერ უზრუნველყოფდა სასამართლოს რეპუტაციის ეფექტურ დაცვას.

⁸ ევროპელ მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოს დასკვნა #10 (2007), მართლმსაჯულების საბჭო საზოგადოების სამსახურში, პარა. 82,83.

საბჭო არაერთხელ გახდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის კრიტიკის ობიექტი. მამუკა ახვლედიანმა საჯაროდ განაცხადა სასამართლო სისტემაში არსებული რიგი პრობლემების, კერძოდ, მოსამართლეთა არასწორი, ქაოტური დანიშვნებისა და გადაყვანების შესახებ,^[9] ასევე, ამხილა მოსამართლის საკვალიფიკაციო გამოცდის ტესტების გამჟღავნების შემთხვევა, რაზეც შემდგომ გამოძიება დაიწყო.^[10] საბჭოს საპასუხო განცხადება^[11] არ შეიცავდა ბრალდების არგუმენტირებულ შეპასუხებას.^[12]

საბჭომ საჯარო განცხადებით უპასუხა 2016 წლის 16 მაისს მედიაში გავრცელებულ იმ განცხადებებს, რომლებიც თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის მიერ თავდაცვის სამინისტროს მალაჩინოსანთა მიმართ გამამტყუნებელი განაჩენის დადგომას უკავშირდებოდა და აღნიშნა, რომ საბჭო სრულიად დაუსაბუთებლად მიიჩნევს კორუფციასა და კონკრეტულ მოსამართლეთა მისამართით გავრცელებულ ნებისმიერ ისეთ საჯარო განცხადებას, რომელიც ამკარად შეურაცხყოფს სასამართლოს პრესტიჟსა და ავტორიტეტს. იქვე მოუწოდა ყველა დაინტერესებულ პირს, თავი შეეკავებინათ სასამართლოს გადანყვეტილების წინსწრებით, ნაჩქარევი შეფასებებისგან და, მით უფრო, უსაფუძვლო კრიტიკისგან.^[13]

საბჭო ასევე გამოეხმაურა “რუსთავი 2“-ის საქმის განმხილველი მოსამართლის ნათია გუჯაბიძის მიერ სახელმწიფო თანხების გაფლანგვის ბრალდებას და სასამართლოსა და მოსამართლეების მიმართ გამოთქმულ უსაფუძვლო ბრალდებებსა და უპრეცედენტო ზენოლის ფაქტთან დაკავშირებით უკიდურესი შეშფოთება გამოთქვა. გავრცელებული ინფორმაციით, მოსამართლე ნათია გუჯაბიძე ბინას ქირაობდა საკუთარი დედისგან, რომლის ხარჯებსაც იუსტიციის უმაღლესი საბჭო ანაზღაურებდა. საბჭომ განცხადებაში განმარტა, რომ მთელი სამოსამართლო კარიერის მანძილზე ნათია გუჯაბიძის მიმართ არასოდეს ყოფილა გამოყენებული დისციპლინური სახდელი ან ზემოქმედების ღონისძიება და მოსამართლის მიმართ უსაფუძვლო ბრალდების წაყენება მის დემორალიზაციას და, ამ გზით, სასამართლოზე ზენოლის მოხდენის მიზანს ემსახურებოდა.^[14] საბჭოს განცხადებაში ზოგადად აღწერილია მოსამართლის საცხოვრებელი უზრუნველყოფის კანონით დადგენილი წესი, თუმცა, არაფერია ნათქვამი მთავარ საკითხზე, რამაც საზოგადოების ყურადღება მიიპყრო და რომელიც ეხება ნათია გუჯაბიძისთვის მისივე დედის კუთვნილი ბინის საბჭოს მიერ დაქირავების კანონიერების საკითხს. გავრცელებულ ინფორმაციაზე საბჭოს მიერ გაკეთებულმა განმარტებამ სათანადოდ ვერ გააბათილა საზოგადოებაში გაჩენილი ეჭვები, რაც საფრთხეს უქმნის სასამართლოს რეპუტაციას, მის მიმართ საზოგადოების ნდობას და, ასევე, კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს საქმის განმხილველი მოსამართლის მიერ დავის მიუკერძოებლად და დამოუკიდებლად განხილვის შესაძლებლობას.

საბჭოს რეაგირება არ ჰქონია იმავე მოსამართლის მიმართ რეიტინგული გადაცემის წამყვანის მიერ გაკეთებულ სექსისტურ და შეურაცხმყოფელ განცხადებაზე,^[15] რაც „ქალთა მოძრაობის“ მიერ ტელეკომპანიის შიდა რეგულირების მექანიზმის საშუალებით გასაჩივრდა.

საბჭომ საჯარო განცხადება გააკეთა თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარე მამუკა ახვლედიანსა და ტელეკომპანია „რუსთავი 2“-ის გენერალურ დირექტორ ნიკა გვარამიას შორის გამართული პირადი საუბრის ფარულ ჩანაწერებთან დაკავშირებით და გამოხატა აღშფოთება სასამართლოს თავმჯდომარესა და საქმის მხარეს შორის შემდგარი კომუნიკაციის გამო. განხილვაში მყოფ საქმესთან დაკავშირებით, დაინტერესებულ მხარესთან იმ სასამართლოს თავმჯდომარის ნებისმიერი კომუნიკაცია, რომელშიც აღნიშნული საქმე განიხილება, ყოვლად დაუშვებელია და წარმოადგენს არა მხოლოდ სამოსამართლო ეთიკის პრინციპების,

⁹ მამუკა ახვლედიანის განცხადება: უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე უნდა წავიდეს <http://www.ipress.ge/new/20793-saqalaqo-sasamartlos-tavmjdomare-uzenaesi-sasamartlos-tavmjdomare-unda-tsavides>.

¹⁰ მამუკა ახვლედიანი: შარშანდელი ტესტები წინასწარ იყო გამჟღავნებული. წყარო: რადიო თავისუფლება <http://www.radiotavisupleba.ge/a/27527350.html>

¹¹ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2016 წლის 25 მარტის განცხადება მამუკა ახვლედიანის მიერ გაკეთებულ განცხადებასთან დაკავშირებით <http://hcoj.gov.ge/ge/iustitsiis-umaghlesi-sabchos-gantskhadeba/2690>

¹² განცხადებაში აღნიშნულია, რომ განცხადებაში აღნიშნულია, რომ საბჭოს მიერ თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარეობიდან გადაყენების შემდგომ მამუკა ახვლედიანი „მეტად შეურაცხმყოფელ, დაუსაბუთებელ და ცრუ ბრალდებების ფორმატზე გადავიდა, რაც გასცდა სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლების ფარგლებს და მიიღო ყოვლად პროვოკაციული სახე და ფორმა, სავარაუდოდ ემსახურებოდა უმთავრეს მიზანს – ეიძულებინა იუსტიციის უმაღლესი საბჭო დაეწყო შესაბამისი დისციპლინური პროცედურები, რასაც, როგორმე საბოლოო შედეგად მისი მოსამართლის თანამდებობიდან გათავისუფლება მოჰყოლოდა, რათა მას, საბჭოს “უკანონობის მსხვერპლის” თუ „ჩაგრულის“ სტატუსი მოერგო და საზოგადოების შეცდომაში შეყვანის გზით მოეპოვებინა საზოგადოების სიმპათია. საბჭო ამ განცხადებით მოუწოდებდა ბ-ნ ახვლედიანს, შეეწყვიტა მოსამართლისათვის შეუფერებელი ფორმით საუბარი, სასამართლოს ხელმძღვანელი პირების, საბჭოს წევრების და სხვა უამრავი მოსამართლის ლანძღვა, მათი ცილისწამება, მათი „დამნაშავეებად“ მოხსენიება და მათთვის სხვა ცრუ ბრალდებების წაყენება. საბჭოს განცხადება არ გასცემს პასუხს მამუკა ახვლედიანის მიერ დასახელებულ, მოსამართლეთა დანიშვნისა და გადაყვანის პრობლემებს, რასაც საზოგადოებრივი ორგანიზაციები მუდმივად მიუთითებდნენ.

¹³ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2016 წლის 17 მაისის განცხადება <http://hcoj.gov.ge/ge/gantskhadeba/2713>

¹⁴ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2016 წლის 2 ივნისის განცხადება <http://hcoj.gov.ge/ge/saqartvelos-iustitsiis-umaghlesi-sabchos-gantskhadeba/2718>

¹⁵ იხ. <https://www.youtube.com/watch?v=0SevGFAo1k>

არამედ „საერთო სასამართლოების მოსამართლეებთან კომუნიკაციის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონის უხეშ დარღვევას, ამასთან, არა მარტო სასამართლოს თავმჯდომარის, არამედ დაინტერესებული მხარის მხრიდანაც. საბჭომ იქვე აღნიშნა, რომ მოკლებულია შესაძლებლობას, განახორციელოს დისციპლინური სამართალწარმოება, ვინაიდან მამუკა ახვლედიანს იმ დროისათვის აღარ ეკავა მოსამართლის თანამდებობა.^[16] აღნიშნულმა შემთხვევამ გამოავლინა, რომ შესაძლოა სასამართლო სისტემაში ადგილი ჰქონდეს კორუფციის ფაქტებს, რაზეც წინა საანგარიშო პერიოდშიც გამოითქმოდა ეჭვები.^[17] თუმცა, საბჭოს რეაგირება, როგორც წინა, ისე ამ საანგარიშო პერიოდში, არ იყო ეფექტური. განცხადებაში არ არის მითითება სასამართლო სისტემაში კორუფციის ფაქტების გამოვლენის ეფექტური მექანიზმის შექმნაზე, კორუფციის პრევენციის ღონისძიებების გატარებასა და ამ მიმართულებით საბჭოს სამომავლო გეგმებზე. განცხადებაში საბჭო მხოლოდ იმაზე მიუთითებს, რომ „ამგვარი ფაქტებისა და მსგავსი დარღვევების პრევენციის მიზნით, განზრახული აქვს, გააძლიეროს სამოსამართლო ეთიკის პრინციპების შემდგომი სწავლება.“ აღსანიშნავია, რომ სწავლება, როგორც პრევენციის ღონისძიება, შეიძლება გამოყენებული იყოს ეთიკური დარღვევების პრევენციისთვის და არა - კორუფციის წინააღმდეგ საბრძოლველად.

საბჭო ასევე განცხადებით გამოეხმაურა 2016 წლის 26 აგვისტოს გონიოში, საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილზე, თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარე გიორგი მიქაუტაძეზე განხორციელებული ფიზიკური და სიციყიერი შეურაცხყოფის ბრალდებას და აღნიშნა, რომ თავდასხმა უკავშირდებოდა მოსამართლის სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულებას. საბჭო მოუწოდებდა შესაბამის სახელმწიფო სტრუქტურებს, დროულად და ეფექტიანად გამოეძიებინათ ხსენებული ინციდენტი და გაეტარებინათ შესატყვისი ღონისძიებები მსგავსი შემთხვევების პრევენციისთვის. ამასთან, საბჭო მოუწოდებდა მედიას, არასამთავრობო სექტორს, სახელმწიფო თუ სხვა დაინტერესებულ ინსტიტუტებს, თავიანთი საქმიანობით ხელი შეეწყოს სასამართლოს როლისა და ფუნქციების სწორად აღქმისთვის საზოგადოებაში, რომელსაც დემოკრატიული ცხოვრების გზა აქვს არჩეული.^[18] თუმცა, საბჭოს განცხადება არ პასუხობდა სასამართლოს ობიექტურობასთან დაკავშირებით გაჩენილ ეჭვებს საქმეზე, რომელშიც სასამართლოს მაღალი თანამდებობის პირი მონაწილეობდა.^[19]

საანგარიშო პერიოდში აქტუალური იყო მოსამართლის საკვალიფიკაციო გამოცდის ტესტების გამჟღავნების საქმე. 2016 წლის 2 თებერვალს, თბილისის საქალაქო სასამართლოს იმდროინდელმა თავმჯდომარემ, მამუკა ახვლედიანმა ამხილა საგამოცდო ტესტების წინასწარ გამჟღავნების შემთხვევა.^[20] აღნიშნულზე საბჭომ განაცხადა, რომ დაიწყო საკითხის მოკვლევა. მიუხედავად იმისა, რომ შემთხვევა აშკარად შეიცავდა დანაშაულის ნიშნებს, სისხლის სამართლის გამოძიება საქმეზე დაიწყო მხოლოდ 2016 წლის მარტის დასაწყისში, მას შემდეგ, რაც საბჭომ დაასრულა საკითხის მოკვლევა და საქმე გამოძიებისთვის გადაუგზავნა პროკურატურას. აღნიშნულმა ფაქტმა და გამოძიების დაგვიანებით დაწყებამ არაერთი კითხვა გააჩინა საზოგადოებაში.^[21] როგორც იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრებმა განაცხადეს, მათთვის ამ ფაქტის შესახებ ახვლედიანის საჯარო განცხადებამდეც ცნობილი იყო და მოკვლევა მიმდინარეობდა. გაუგებარი დარჩა, თუ რატომ არ შეატყობინა საბჭომ აღნიშნულის თაობაზე პროკურატურას მის გასაჯაროებამდე. ასევე, გაუგებარი დარჩა, შესაძლოა დანაშაულის შესახებ მამუკა ახვლედიანის მიერ ინფორმაციის გავრცელების შემდეგ ერთ თვეზე მეტი ხნის განმავლობაში რას იკვლევდა საბჭო, რა კომპეტენციის ფარგლებში და რატომ არ მიმართა პროკურატურას დაუყოვნებლივ.

მიუხედავად არსებული კითხვებისა, რაც მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესის საგანს წარმოადგენდა და აზარალებდა სასამართლოს პრესტიჟსა და რეპუტაციას, საბჭოს აღნიშნული საკითხების განმარტების მიზნით განცხადება არ გაუფრცხვლებია. აღსანიშნავია, რომ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ ორჯერ მიმართა საქართველოს მთავარ პროკურატურას გამოძიების მიმდინარეობის შესახებ ინფორმაციის

¹⁶ 2016 წლის 5 ოქტომბრის საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიმართვა საზოგადოების, საერთო სასამართლოების, პოლიტიკური პარტიების, არასამთავრობო სექტორისა და დიპლომატიური კორპუსისადმი <http://hcoj.gov.ge/ge/saqartvelos-iustitsiis-umaghlesi-sabchos-mimartva-sazogadoebis-saerto-sasamartloebis-politikuri-partiebis-arasamtavrobo-seqtorisa-da-diplomatiuri-korpusisadmi/2780>.

¹⁷ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის და საერთაშორისო გამჭვირვალობა-საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში #4, პარა.3.2.

¹⁸ <http://hcoj.gov.ge/ge/saqartvelos-iustitsiis-umaghlesi-sabchos-gantskhadeba/2768> - საბჭოს 2016 წლის 31 აგვისტოს განცხადება.

¹⁹ 2016 წლის 7 სექტემბრის განცხადება: “საია თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარესა და ერთ-ერთი არასამთავრობო ორგანიზაციის ხელმძღვანელს შორის მომხდარი ინციდენტის გამოძიებასთან დაკავშირებით შეფასებას აკეთებს”. განცხადებაში აღნიშნულია, რომ გამოძიება აჩენდა კითხვებს, რომ შესაძლოა მაღალი თანამდებობის პირის მონაწილეობით მომხდარი ინციდენტის გამოძიება მიუკერძოებლად მიმდინარეობდა. ასევე, კითხვებს აჩენდა ჩადენილი ქმედების კვალიფიკაციის სისწორე და მოსალოდნელი სასჯელის პროპორციულობა. <https://gyla.ge/ge/post/saia-tbilisis-saqalago-sasamartlos-tavmjdomaresa-da-erti-arasamtavrobo-organizaciis-khelmdzghvanelis-shoris-momkhdari-incidentis-gamodziebastan-dakavshirebit-shefasebas-aketebs>

²⁰ მამუკა ახვლედიანი მოსამართლეობის საკვალიფიკაციო გამოცდაზე ტესტების წინასწარ გამჟღავნებაზე საუბრობს, 2016 წლის 2 თებერვალი, წყარო: საზოგადოებრივი მაუწყებელი <http://1tv.ge/ge/news/view/116855.html>

²¹ განცხადება: არასამთავრობო ორგანიზაციები მოსამართლეთა საკვალიფიკაციო გამოცდის ტესტების შესაძლო გამჟღავნებასთან დაკავშირებით გამოძიების დაწყებას ითხოვენ <https://gyla.ge/ge/post/arasamtavrobo-organizaciebi-mosamartleta-sakvalifikacio-gamocdis-testebis-shesadzlo-gamzghavnebastan-dakavshirebit-gamodziebis-datsyebas-itkhovs>

მიღების მიზნით. პასუხად პროკურატურამ გვაცნობა, რომ მიმდინარეობს გამოძიება ცალკეულ საჯარო მოხელეთა მიერ სამსახურებრივი უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენების ფაქტზე, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 332-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის ნიშნებით, გამოძიება აღნიშნულ საქმეზე დაიწყო იუსტიციის უმაღლესი საბჭოდან გადმოგზავნილი მასალების საფუძველზე და რომ ამ დროისთვის სისხლისსამართლებრივი დევნა კონკრეტული პირის მიმართ არ დაწყებულა.^[22]

4. საბჭოს საქმიანობის გამჭვირვალობა

4.1. საბჭოს სხდომების შესახებ ინფორმაციის გამოქვეყნება

იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ სხდომების შესახებ ინფორმაციის წინასწარი და დროული გამოქვეყნება მნიშვნელოვანია, რათა დაინტერესებულმა პირებმა შეძლონ საბჭოს სხდომებზე დასწრება, რაც, თავის მხრივ, უზრუნველყოფს საბჭოს საქმიანობის ეფექტური მონიტორინგის განხორციელებას. სხდომების შესახებ ინფორმაციის დროულად გამოქვეყნებლობა იწვევს სხდომების ღიაობის მოთხოვნის დარღვევას და საგრძნობლად ასუსტებს დაინტერესებულ პირთა ჩართულობას საბჭოს მიერ გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში.

საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის თანახმად,^[23] იუსტიციის უმაღლესი საბჭო, როგორც კოლეგიური ორგანო, ვალდებულია, სხდომამდე ერთი კვირით ადრე გამოაქვეყნოს ინფორმაცია სხდომის ჩატარების ადგილის, დროისა და დღის წესრიგის თაობაზე. სამწუხაროდ, ისევე როგორც წინა საანგარიშო პერიოდებში, 2016 წელს კვლავ პრობლემად გამოიკვეთა საბჭოს სხდომების შესახებ ინფორმაციის წინასწარი და დროული გამოქვეყნება. საანგარიშო პერიოდში ჩატარებული 41 სხდომიდან^[24] 7 დღით ადრე სხდომის შესახებ ინფორმაცია მხოლოდ 1 შემთხვევაში გამოქვეყნდა. კერძოდ, 13 ოქტომბერს ვებგვერდზე განთავსდა ინფორმაცია უვადოდ დასანიშნ მოსამართლეებთან გასაუბრებისა და კენჭისყრის ჩატარების თარიღებთან დაკავშირებით. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ ამ შემთხვევაშიც სხდომების დაწყების კონკრეტული დროის (საათის) შესახებ ინფორმაცია სხდომებამდე ერთი დღით ადრე გამოქვეყნდა.

მიმდინარე საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში სხდომების შესახებ ინფორმაციის ვებგვერდზე განთავსება, ძირითადად, სხდომამდე 3 დღით ადრე ან უფრო გვიან ხდებოდა. დაფიქსირდა შემთხვევებიც, როდესაც ინფორმაცია სხდომის წინა საღამოს^[25] ან სხდომის დღესვე გამოქვეყნდა.^[26] ასევე, სხდომამდე რამდენიმე წუთით ადრე ინფორმაციის განთავსების გამო მონიტორინგის ჯგუფმა ვერ შეძლო 18 ივლისის სხდომაზე დასწრება.

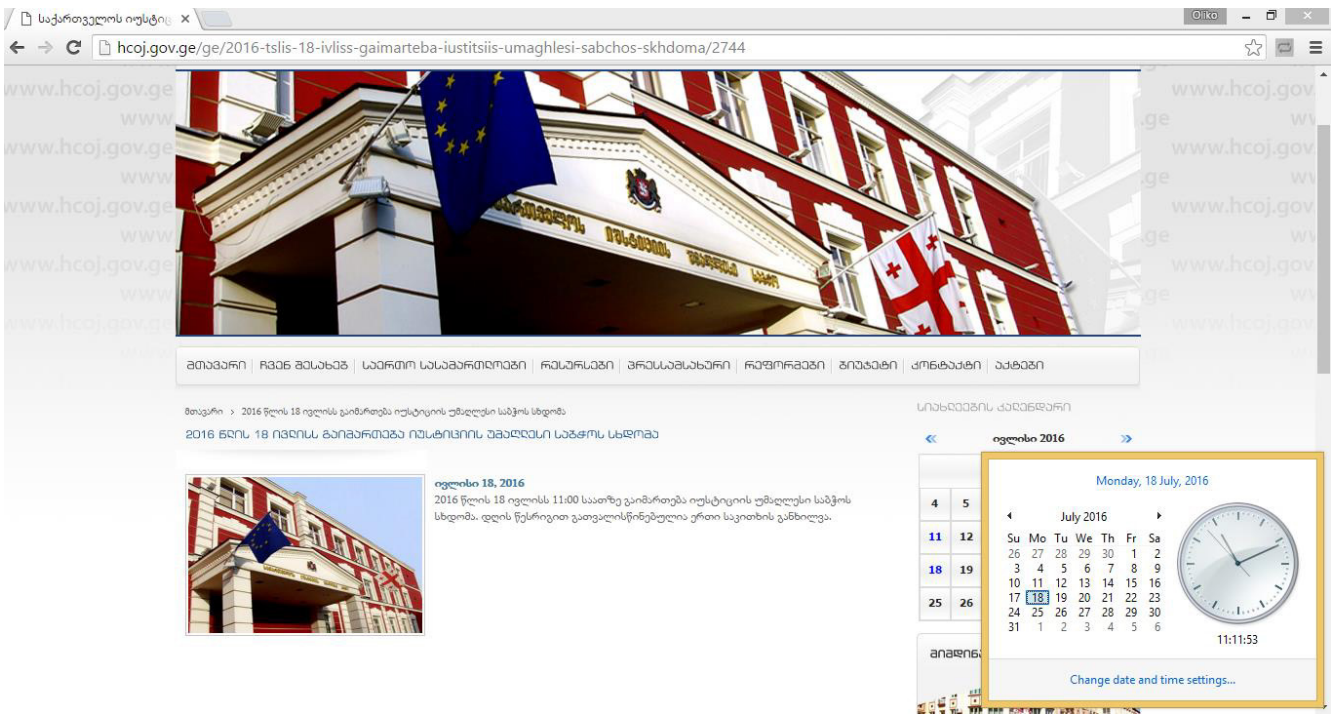
²² საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის 2016 წლის 24 მარტის #გ-04/2-7-16 და 12 აგვისტოს #გ-04/345-16 წერილები; საქართველოს მთავარი პროკურატურის 2016 წლის 21 აპრილის #13/25544 და 2016 წლის 18 აგვისტოს #13/54225 წერილები.

²³ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 34-ე მუხლი.

²⁴ რაოდენობაში არ შედის სხდომები, რომლებზეც ჩატარდა გასაუბრებები ან/და განხილული იყო დისციპლინური საჩივრები.

²⁵ მაგალითად, 16 ნოემბრის სხდომის შესახებ ინფორმაცია ვებგვერდზე 15 ნოემბერს გვიან გამოქვეყნდა

²⁶ 3 ოქტომბერს დილის 11 საათზე ვებგვერდზე გამოქვეყნდა, რომ 13:00 საათზე გაიმართებოდა სხდომა. აღსანიშნავია, რომ 11 საათისთვის ასევე მონიტორინგის განმარტორციელებელი ორგანიზაციების ელ-ფოსტაზე გაიგზავნა ინფორმაცია სხდომის შესახებ.

სურათი #1: ვებგვერდზე ინფორმაციის დაგვიანებით განთავსების გამო, მონიტორინგის ჯგუფმა ვერ მოახერხა 18 ივლისის სხდომაზე დასწრება.

პრობლემას წარმოადგენდა დაგეგმილი სხდომების გადადების შესახებ ინფორმაციის დაგვიანებით გამოქვეყნება. 2016 წელს დაგეგმილი სხდომები 7^[27] შემთხვევაში გადაიდო სხვა დღისათვის. ამათგან, 2 შემთხვევაში, გადადების თაობაზე ინფორმაცია ვებგვერდზე საერთოდ არ განთავსებულა და მონიტორინგის ჯგუფმა მხოლოდ საბჭოში მისვლის შემდეგ აღმოაჩინა, რომ სხდომა არ ჩატარდებოდა.^[28] დაგეგმილი სხდომის დღეს სხდომის გადადების შესახებ ინფორმაცია გამოქვეყნდა 3 შემთხვევაში.^[29] ასევე, დაფიქსირდა შემთხვევა, როდესაც სხდომის დაწყების საათი შეიცვალა და ამის შესახებ ინფორმაცია სხდომის დღეს გამოქვეყნდა.^[30] აღსანიშნავია, რომ არცერთ შემთხვევაში სხდომის თარიღის/დროის ცვლილების მიზეზი ვებგვერდის საშუალებით არ გასაჯაროებულა. ასევე, მნიშვნელოვან პრობლემად გამოიკვეთა სხდომების დაწყება დაანონსებულ დროზე გვიან. როგორც წესი, სხდომები დაანონსებულზე 15-45 წუთის დაგვიანებით იწყებოდა, რაც სხდომაზე დასწრების მსურველ პირებს მნიშვნელოვან დისკომფორტს უქმნიდა.^[31]

წინა საანგარიშო პერიოდების მსგავსად, 2016 წელსაც დაფიქსირდა შემთხვევები, როდესაც საბჭოს გადაწყვეტილებები დათარიღებულია იმ დღით, როდესაც სხდომის ჩატარება არ ყოფილა დაანონსებული. ეს იძლევა მყარი ვარაუდის საფუძველს, რომ სხდომა ჩატარდა ისე, რომ მის შესახებ ინფორმაცია არც წინასწარ და არც შემდგომ არ გამოქვეყნებულა. მსგავსი გადაწყვეტილებები, ზოგიერთ შემთხვევაში, მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის მიზნით ჩატარებული გასაუბრებების დღეებს ემთხვევა,^[32] სხვა შემთხვევაში კი მოსამართლეთა მიმართ დისციპლინური საქმეების განხილვის მიზნით გამართული დახურული სხდომის თარიღებს. საბჭოს სხდომებზე გაჟღერებული ინფორმაციიდან შეიძლება დავასკვნათ, რომ ზოგიერთი გადაწყვეტილება, შესაძლოა, ე.წ. შემოვლის ფურცლის მეშვეობით ყოფილიყო მიღებული.^[33]

²⁷ გადაიდო შემდეგ თარიღებში დაგეგმილი სხდომები: 25.07.2016; 23.09.2016; 11.11. 2016; 30.09.2016; 18.11.2016; 21.11.2016; 27.12.2016.

²⁸ 11 ნოემბერს და 30 სექტემბერს.

²⁹ 18 ნოემბერს, 21 ნოემბერს და 27 დეკემბერს.

³⁰ 23 მაისს გამოქვეყნდა ინფორმაცია, რომ 10:00 საათზე დაგეგმილი სხდომა გადაიდო 14:00 საათისთვის.

³¹ მაგალითად, 28 ნოემბერს სხდომა, დაანონსებული 15:00 საათის ნაცვლად, 16:10 საათზე დაიწყო.

³² მაგალითად, 3 თებერვალს მიღებულია ერთ-ერთი კანდიდატის მეორე ეტაპზე დაშვების გადაწყვეტილება მიუხედავად იმისა, რომ გასაუბრების დღე იყო და დღის წესრიგით ამ საკითხის განხილვა გათვალისწინებული არ ყოფილა.

³³ ისე, რომ სხდომის შესახებ ინფორმაცია არ გამოქვეყნებულა, გადაწყვეტილებები მიღებულია შემდეგ თარიღებში: 1) 18 მარტი მოსამართლეთა დანამატი განესაზღვრათ; 2) 1-ლი აპრილი - მამუკა ახვლედიანის გათავისუფლება პირადი განცხადების საფუძველზე; 3) 27 იანვარი - გადაწყვეტილება კონკურსის მე-2 ეტაპზე კანდიდატების დაშვების შესახებ; 5) 29 აგვისტო გადაწყვეტილებები მოსამართლეთა გათავისუფლების, ასევე, სასამართლოს თავმჯდომარისთვის უფლებამოსილების დაკისრების ძალადაკარგულად გამოცხადების შესახებ.

არსებული მონაცემები ადასტურებს, რომ სხდომების შესახებ ინფორმაციის წინასწარ გამოქვეყნების კუთხით საბჭოს საქმიანობაში კვლავაც არსებობს ხარვეზები. საბჭო ფაქტობრივად ყველა შემთხვევაში უგულბელყოფდა ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით დადგენილ მოთხოვნას სხდომის შესახებ ინფორმაციის 7 დღით ადრე გამოქვეყნების შესახებ. საბჭოს მიერ დადგენილი პრაქტიკა, სხდომის შესახებ ინფორმაციის გამოქვეყნების თაობაზე, ვერ პასუხობდა გამჭვირვალობის სათანადო სტანდარტებს და არ აძლევდა დაინტერესებულ პირებს ეფექტური კონტროლის განხორციელების საშუალებას. მონიტორინგის ჯგუფის შეფასებით, მიმდინარე საანგარიშო პერიოდში საბჭომ ყველა იმ შემთხვევაში დაარღვია კანონი, როდესაც კანონითვე დადგენილ ვადაში საჯაროდ არ გამოაქვეყნა სხდომის შესახებ ინფორმაცია. კანონით დადგენილი ვადის დაუცველობა მხოლოდ გამონაკლის შემთხვევებში, გადაუდებელი აუცილებლობის დროს შეიძლება იყოს გამართლებული. მსგავსი გადაუდებელი აუცილებლობა არც ერთ შემთხვევაში არ დასაბუთებულა.^[34]

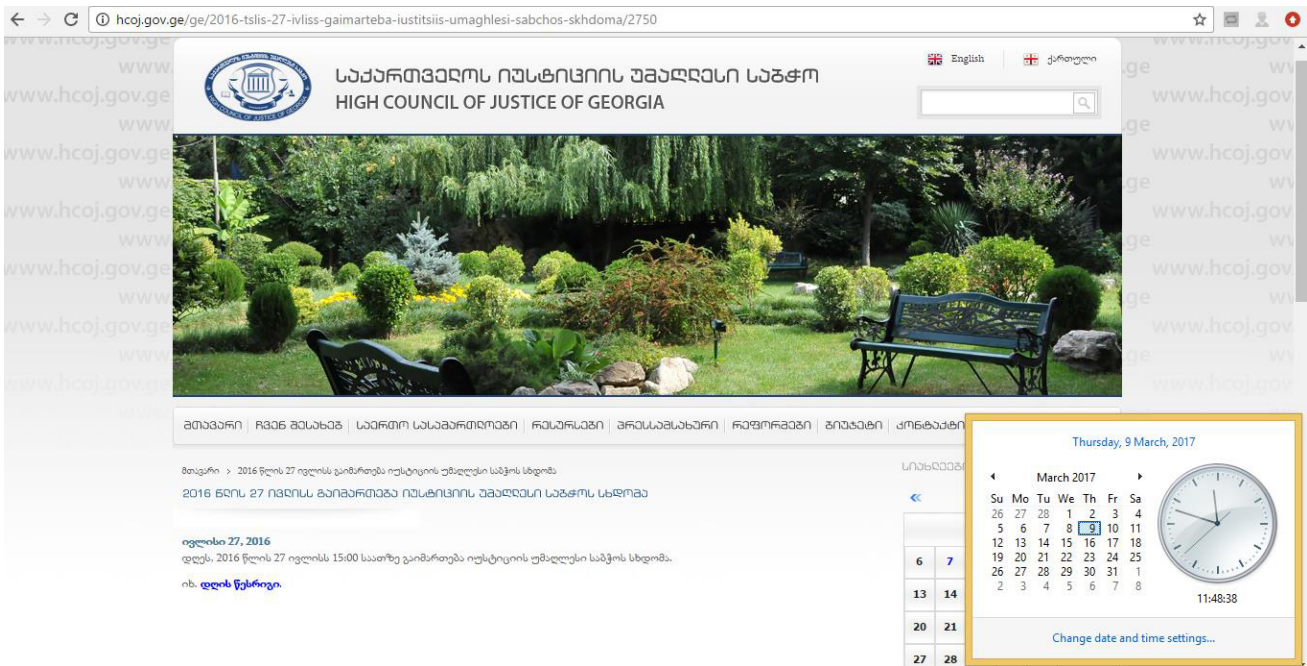
4.2. დღის წესრიგისა და დამატებითი კროქების/დოკუმენტების ხელმისაწვდომობა

საბჭოს სხდომების შესახებ ინფორმაციის გამოქვეყნებაზე საუბრისას, მნიშვნელოვანია სხდომების დღის წესრიგის გამოქვეყნების საკითხის განხილვა. საანგარიშო პერიოდში, სხდომის შესახებ ინფორმაციასთან ერთად, მუდმივად არ ქვეყნდებოდა დღის წესრიგიც. 2 შემთხვევაში^[35] სხდომამდე საერთოდ არ გამოქვეყნებულა დღის წესრიგი, ხოლო 4 შემთხვევაში გამოქვეყნდა დაგვიანებით სხდომამდე რამდენიმე საათით ან წუთით ადრე.^[36] ამასთან, ხშირად, დღის წესრიგში მოცემული საკითხების ფორმულირება არ იძლეოდა ამომწურავ ინფორმაციას სხდომაზე განსახილველი საკითხების შესახებ. მაგალითად, 22 თებერვლის სხდომის დღის წესრიგში ერთ-ერთ საკითხად მითითებული იყო „მონშეთა დაკითხვის წესის ასამოქმედებლად თბილისის საქალაქო სასამართლოში საქმეთა კატეგორიების მიხედვით მოსამართლეთა შემადგენლობის განსაზღვრისას აღმოჩენილი შესაძლო დარღვევების შესახებ ინფორმაციის ანალიზი“, თუმცა, სხდომაზე რეალურად მოხდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის, მამუკა ახვლედიანის გათავისუფლების საკითხზე მსჯელობა და დადებითი გადაწყვეტილების მიღება. ამავე სხდომის დღის წესრიგში ერთ-ერთ საკითხად გათვალისწინებული იყო „სსიპ საერთო სასამართლოების დეპარტამენტისათვის თანხმობის მიცემა“. აღნიშნული საკითხის მსგავსად, ხშირად დღის წესრიგში მითითებული იყო ამა თუ პირის ან სასამართლოს თავმჯდომარის წერილის განხილვა. დაინტერესებული ადამიანისთვის ამგვარი ზოგადი სათაურებით, ფაქტობრივად, შეუძლებელია საკითხის შინაარსის ანდა იმის გარკვევა, თუ კონკრეტულად რის განხილვას გეგმავს საბჭო.

³⁴ აღსანიშნავია, რომ მართლმსაჯულების რეფორმის „მესამე ტალღის“ ცვლილებებით, 2017 წლის 14 მარტიდან განისაზღვრა საბჭოს ვალდებულება, სხდომის გამართვამდე არანაკლებ 7 დღით ადრე, საბჭოს ვებგვერდზე სხდომის გამართვის თარიღისა და დღის წესრიგის თაობაზე ინფორმაციის განთავსების შესახებ.

³⁵ 18 ივლისის და 19 სექტემბრის სხდომები.

³⁶ 1) 27 ივლისის დღის წესრიგი გამოქვეყნდა სხდომამდე რამდენიმე საათით ადრე; 2) 3 ოქტომბერს 11:00 საათზე განთავსდა ვებგვერდზე ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ დღის წესრიგით ერთი საკითხის განხილვა იყო გათვალისწინებული; 3) 16 ნოემბერს სხდომამდე 2 საათით ადრე გამოქვეყნდა ინფორმაცია, რომ დღის წესრიგით გათვალისწინებული იყო ერთი საკითხი - სსიპ საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის თავმჯდომარის წერილის განხილვა. მოგვიანებით ინფორმაცია დაკორექტირდა და ვებგვერდზე დაემატა კიდევ ერთი საკითხი.

სურათი #2: 27 ივლისის დღის წესრიგი გამოქვეყნდა სხდომამდე რამდენიმე საათით ადრე

დღის წესრიგის დროულად და სრულყოფილად გამოქვეყნებასთან ერთად, მნიშვნელოვანია, საბჭოზე განსახილველ საკითხებთან დაკავშირებულ დოკუმენტაციაზე, კანონპროექტებზე, სამოქმედო გეგმებსა თუ კონცეფციებზე წინასწარ ხელმისაწვდომობის საკითხიც. მონიტორინგის ჯგუფმა მხოლოდ ერთ შემთხვევაში შეძლო, ვებგვერდის საშუალებით მოეპოვებინა სხდომაზე განსახილველი/განხილული დოკუმენტები. კერძოდ, 30 დეკემბერს ვებგვერდზე განთავსდა საქართველოსა და ევროკავშირის შორის 2017 წლის ასოცირების ეროვნული სამოქმედო გეგმის სამუშაო ვერსია. განცხადებით, დაინტერესებული პირებისთვის ასევე განისაზღვრა შესაძლებლობა, 2017 წლის 9 იანვრამდე შენიშვნები და წინადადებები მიენოღებინათ საბჭოსთვის.

მართლმსაჯულების რეფორმის „მესამე ტალღის“ ცვლილებებით, 2017 წლის 14 მარტიდან საბჭო ვალდებულია, სხდომამდე არანაკლებ 7 დღით ადრე განათავსოს ვებგვერდზე ინფორმაცია დღის წესრიგის შესახებ. მნიშვნელოვანია, რომ საბჭომ თავისი საქმიანობის მარეგულირებელი აქტებით ასევე დაადგინოს სხდომაზე განსახილველი დოკუმენტების გამოქვეყნების ვალდებულება, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, როდესაც სხდომაზე დაგეგმილია მრავალჯერადი გამოყენების ნორმატიული შინაარსის დოკუმენტის დამტკიცება.

ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 32-ე მუხლის თანახმად, საჯარო დაწესებულება ვალდებულია, ღიად და საჯაროდ წარმართოს თავისი სხდომები. ღიაობის და საჯაროობის პრინციპი კი, თავის თავში მოიცავს როგორც დაინტერესებული პირის უფლებას, მაქსიმალური სიზუსტით იცოდეს, რას შეეხება საკითხი, არამედ იმასაც, რომ მისთვის ხელმისაწვდომი იყოს საბჭოზე განსახილველად გამოტანილი კანონპროექტები, კონცეფციები და სხვა სახის საჯარო დოკუმენტები. სწორედ ამ მიზნებისთვის, ღიაობის და საჯაროობის პრინციპის უზრუნველსაყოფად, საბჭოს სხდომების დღის წესრიგის პროექტი შეძლებისდაგვარად დეტალური უნდა იყოს, ხოლო განსახილველი კანონპროექტები, სამოქმედო გეგმები, კონცეფციები თუ სხვა სახის დოკუმენტები - ხელმისაწვდომი. აღნიშნული უზრუნველყოფს საბჭოს საქმიანობის რეალურ გამჭვირვალობას და საზოგადოების უფლების რეალიზაციას, ჰქონდეს სათანადო და სრული ინფორმაცია ეფექტური კონტროლის განსახორციელებლად. კანონმდებლობით, საბჭოს არ აქვს ყველა დოკუმენტის პროექტის წინასწარ გამოქვეყნების პირდაპირი ვალდებულება, ამიტომ მნიშვნელოვანია, რომ მან პრაქტიკით, საჯაროობის პრინციპიდან გამომდინარე, უზრუნველყოს ზემოაღნიშნული ქმედებების განხორციელება.

4.3. სხდომის მომზადება

საბჭოს საქმიანობის მარეგულირებელი კანონმდებლობით არ არის მოწესრიგებული სხდომისათვის მოსამზადებელი სამუშაოების საკითხი. საანგარიშო პერიოდში საბჭომ არაერთხელ გადადო დღის წესრიგით გათვალისწინებულ საკითხზე გადაწყვეტილების მიღება იმ მოტივით, რომ ის საბჭოს წევრების მხრიდან უკეთ შესწავლასა და მომზადებას საჭიროებდა. იყო შემთხვევები, როდესაც სხდომა იმ მიზეზით გადაიდო, რომ შესაბამისი მასალები დროულად არ მიენოდა საბჭოს ყველა წევრს. მიმდინარე საანგარიშო წელს საბჭო სხდომას

თითქმის ყოველკვირა და, ზოგიერთ შემთხვევაში, კვირაში ორჯერ ატარებდა. ასეთ პირობებში, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი და აუცილებელია, დარეგულირდეს სხდომისათვის მოსამზადებელი სამუშაოებისა და ვადების საკითხი, კერძოდ, განისაზღვროს, თუ რა ვადაში უნდა მიანოდოს საბჭოს მდივანმა ყველა წევრს იმ განცხადებების და პროექტების დოკუმენტები, რომელთა განხილვაც უახლოეს სხდომაზე დაგეგმილი. ასევე, მნიშვნელოვანია, საბჭოს წევრებს დროულად მიეწოდოთ არა მხოლოდ უახლოეს სხდომაზე დაგეგმილი საკითხების შესაბამისი დოკუმენტები, არამედ საბჭოს სახელზე შემოსული და მის კომპეტენციაში შემავალი ნებისმიერი დოკუმენტის ასლი, რათა საბჭოს წევრებს შეეძლოთ საკუთარი შეხედულებისამებრ ამა თუ იმ საკითხის უახლოეს სხდომაზე განხილვის მოთხოვნის დაყენება.

ასევე პრობლემურია საბჭოს დღის წესრიგის შედგენასთან დაკავშირებული საკითხები. არც საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი და არც საბჭოს საქმიანობის განმსაზღვრელი საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე აქტები არ ადგენს, თუ როგორ და რა პროცედურების დაცვით უნდა მოხდეს საბჭოს დღის წესრიგის შედგენა. საკითხის მოუწესრიგებლობა კი საბჭოს საქმიანობის გამჭვირვალობას ასუსტებს და დამატებით კითხვებს აჩენს მის ღიაობასთან დაკავშირებით. მიზანშეწონილი იქნება, საბჭოს საქმიანობის მარეგულირებელი კანონმდებლობით განისაზღვროს დღის წესრიგის შედგენის პროცედურები და მასზე პასუხისმგებელი პირი. შესაძლოა, სწორედ აღნიშნული საკითხის მოუწესრიგებლობით არის გამოწვეული საბჭოს სხდომაზე დღის წესრიგით გაუთვალისწინებელი საკითხის განხილვისა და მასზე გადაწყვეტილების მიღების შემთხვევები,^[37] რასაც მიმდინარე საანგარიშო პერიოდშიც ჰქონდა ადგილი. რეგლამენტი არ არეგულირებს, თუ ვინ ადგენს დღის წესრიგში დასაყენებელი საკითხების სიას, ასევე, არ განსაზღვრავს საბჭოს წევრის უფლებას - გარკვეული ვადისა და პროცედურის დაცვით ან პირდაპირ საბჭოს სხდომაზე - მოითხოვოს დღის წესრიგიდან ამა თუ იმ საკითხის ამოღება ან დამატება.

სხდომების მომზადებასთან დაკავშირებული პრობლემები მონიტორინგის წინა საანგარიშო წელსაც გამოიკვეთა, რაზეც საბჭოს წევრები ხმამაღლა საუბრობდნენ. მიმდინარე საანგარიშო პერიოდში საბჭოს წევრების მხრიდან იმავე პრობლემებზე სიტყვიერი მითითება კვლავ ხდებოდა. 9 იანვრის სხდომაზე საბჭოს არამოსამართლე წევრმა^[38] გააკეთა განცხადება, რომ ბოლო პერიოდში წინა დღით იტვირთებოდა დღის წესრიგის მასალები. ამავე სხდომაზე მან სასამართლოს ერთ-ერთი კოლეგიის თავმჯდომარის დანიშვნის საკითხის განხილვის გადადება მოითხოვა იმ მიზეზით, რომ აღნიშნული საკითხი დღის წესრიგით არ იყო გათვალისწინებული. ^[39]საბჭოს ამავე წევრმა 5 სექტემბრის სხდომაზე აღნიშნა, რომ ორშაბათის სხდომისთვის მასალები პარასკევს დაგვიანებით ან ზოგჯერ სხდომის მიმდინარეობისას იტვირთებოდა, რის გამოც, ზოგჯერ მასალების გაცნობა სხდომის მიმდინარეობისას უწევდა. მსგავს პრობლემაზე მითითება 12 სექტემბრის სხდომაზეც გაკეთდა, რის შემდეგაც საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება, ორშაბათის ნაცვლად საბჭოს სხდომები პარასკევს ჩანიშნულიყო. ამის შემდეგ სხდომები, როგორც წესი, პარასკევობითაც ტარდებოდა, თუმცა, კვლავაც ხშირად ხდებოდა საკითხების განხილვის გადადება მათი სათანადოდ მოუმზადებლობის გამო.

4.4. სხდომის ოქმების და გადაწყვეტილებების გამოქვეყნება

იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საქმიანობის გამჭვირვალობის კიდევ ერთი კომპონენტია საბჭოს სხდომის ოქმებისა და გადაწყვეტილებების საჯაროობა და ხელმისაწვდომობა, რითაც დაინტერესებულ პირებს საბჭოს საქმიანობის გაცნობის და შეფასების შესაძლებლობა ეძლევათ. საბჭო სხდომის ოქმებს მხოლოდ აუდიო-ვიდეო ჩანაწერის სახით აწარმოებს.

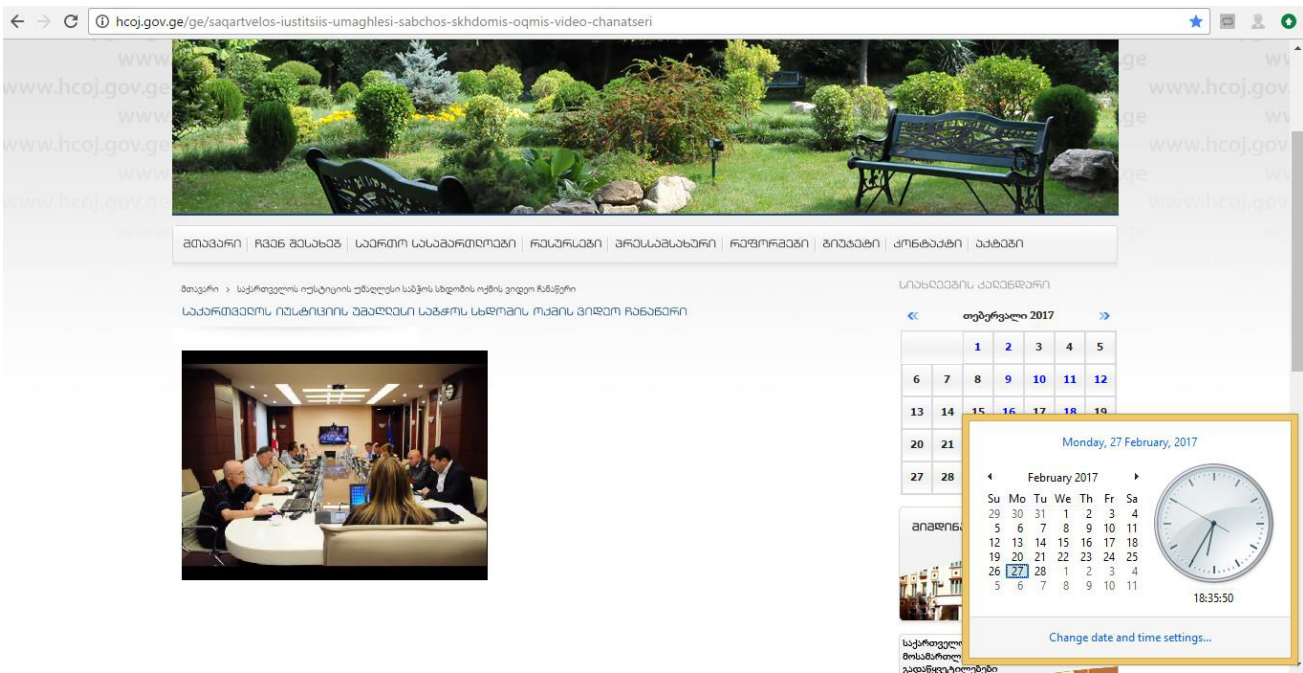
აღსანიშნავია, რომ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის მე-4 ანგარიშის ავტორებთან საბჭოში გამართული შეხვედრის შემდეგ ვებგვერდზე განთავსდა საბჭოს მომდევნო სხდომის ოქმის ვიდეოჩანაწერი.^[40] სამწუხაროდ, ეს პრაქტიკა საბჭოს მიერ არ გაგრძელებულა. რამდენიმე შემთხვევაში სხდომის აღნიშნული ჩანაწერი შეიცვალა ახლით, თუმცა, მისი მოძიება დაინტერესებული პირებისთვის, ფაქტობრივად, შეუძლებელი იყო, ვინაიდან ის ძველი სხდომის ოქმის ელექტრონულ მისამართზე თავსდებოდა და ახალი ჩანაწერი ძველს ანაცვლებდა. ამასთან, 16 სექტემბრის შემდეგ ვებგვერდზე სხდომის ოქმი არ განახლებულა. საბჭოს სხდომების ოქმების ოფიციალურ ვებგვერდზე განთავსება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმ პირობებში, როდესაც საბჭოს გადაწყვეტილებები მხოლოდ სამართლებრივი საფუძვლის მითითებით შემოიფარგლება, შაბლონური სახით დგება და მასში წარმოდგენილი არ არის დასაბუთება. დაინტერესებული პირისთვის კი, ამა თუ იმ გადაწყვეტილების დასაბუთების გასაცნობად ერთადერთი გზა რჩება - სხდომის ოქმი.

³⁷ მაგალითად, მსგავსი წესით გადაწყვეტილებების მიღება მოხდა 11, 15, 18, 25 იანვრის, 20 ივნისის, 14 ივლისის, 16 ნოემბრის სხდომებზე

³⁸ პრეზიდენტის კვოტით დანიშნული წევრი - ვახტანგ მჭედლიშვილი

³⁹ თუმცა, საბოლოოდ, საკითხი მაინც განიხილეს და კოლეგიის თავმჯდომარის მოვალეობის შესრულება დააკისრეს საბჭოს წევრს - სერგო მეთოფიშვილს

⁴⁰ კერძოდ, 7 ივნისის ვებგვერდზე განთავსდა 6 ივნისის სხდომის ოქმის ვიდეოჩანაწერი

სურათი #3: 16 სექტემბრის შემდეგ ვებგვერდზე სხდომის ოქმის ჩანაწერი არ განახლებულა.

მონიტორინგის ჯგუფს მიაჩნია, რომ საბჭოს კანონით უნდა დაეკისროს ვებგვერდზე სხდომის ოქმების და გადაწყვეტილებების გარკვეულ ვადებში განთავსების ვალდებულება, ვინაიდან საზოგადოებას უფლება აქვს, ხელი მიუწვდებოდეს ამ მასალებზე, საბჭომ კი, წლების განმავლობაში, ვერ უზრუნველყო პრაქტიკით მისი რეგულირება. სანამ აღნიშნულ საკითხს კანონი მოაწესრიგებს, იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ სხდომის აუდიო-ვიდეო ჩანაწერები უნდა გამოაქვეყნოს არა მხოლოდ შიდა მოხმარების ქსელში (ინტრანეტი), არამედ ოფიციალურ ვებგვერდზეც. სასურველია, ასევე, განხორციელდეს პირდაპირი ტრანსლირება ვებგვერდის საშუალებით. ეს ხელს შეუწყობს საბჭოში გამჭვირვალე სისტემის დანერგვას შედარებით ნაკლები ძალისხმევითა და რესურსის გამოყენებით.

აღსანიშნავია, რომ მონიტორინგის პერიოდში, სერვერზე შექმნილ ტექნიკურ პრობლემაზე მითითებით, საბჭომ მონიტორინგის ჯგუფს არ მიაწოდა ივნისის, ივლისისა და აგვისტოს თვეების სხდომების ოქმები. როგორც საბჭოში აცხადებენ, ოქმების, მათ შორის, მოსამართლეებთან ჩატარებული გასაუბრებების ამსახველი ჩანაწერების აღდგენა წინამდებარე ანგარიშის დასრულების დღემდე ვერ მოხერხდა. იქიდან გამომდინარე, რომ სხდომების აუდიო-ვიდეო ჩანაწერები არის ერთადერთი საშუალება, რომელიც საბჭოს სხდომების მიმდინარეობას, მათ შორის, საბჭოს წევრების მხრიდან გამოთქმულ მოსაზრებებსა და დასმულ შეკითხვებს ასახავს, მნიშვნელოვანია, საბჭომ უზრუნველყოს დაცვის მექანიზმების შემოღება ტექნიკური შეფერხებების გამო ინფორმაციის დაკარგვის თავიდან ასაცილებლად.

რაც შეეხება გადაწყვეტილებების გამოქვეყნებას, საბჭოს ვებგვერდზე ისინი, როგორც წესი, სხდომის მომდევნო დღეს თავსდება, თუმცა, დაფიქსირდა ისეთი შემთხვევებიც, როდესაც საბჭოს სხდომაზე კენჭი ეყარა კონკრეტული გადაწყვეტილების მიღებას, ხოლო გადაწყვეტილება ხელმისაწვდომი არც ვებგვერდზე და არც საჯარო ინფორმაციის გამოთხოვნის ფორმით არ გამხდარა.⁴¹ პრობლემას წარმოადგენს ისიც, რომ საბჭოს გადაწყვეტილებები კოდიფიცირებული სახით არ ქვეყნდება. შესაბამისად, იმისათვის, რომ დანტერესებულმა პირმა იხილოს კონკრეტული გადაწყვეტილება არსებული რედაქციით, მან უნდა მოიძიოს გადაწყვეტილების პირველადი ვერსია და, ასევე, მასში შესული ცვლილებების თაობაზე ყველა თანმდევი გადაწყვეტილება.

4.5. პროაქტიულად გამოქვეყნებული ინფორმაცია

საბჭოს ვებგვერდზე, „საჯარო ინფორმაციის ელექტრონული ფორმით მოთხოვნისა და პროაქტიულად გამოქვეყნების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების შესაბამისად, არსებობს კუთხე, სადაც დადგენილებით განსაზღვრული ინფორმაციის განთავსება უნდა ხდებოდეს. ინფორმაციის ძირითადი ნაწილის ნახვა ვებგვერდზე შესაძლებელია, თუმცა, გარკვეული ინფორმაცია არ იძებნება. მაგალითად,

⁴¹ მაგალითად, 19 თებერვალს 3 მოსამართლისთვის სანჯავის ლიმიტის გამოყოფის თაობაზე მოთხოვნის დაკმაყოფილების შესახებ გადაწყვეტილება საბჭომ კენჭისყრით მიიღო, თუმცა, გადაწყვეტილება არ გამოქვეყნებულა.

ვებგვერდზე განთავსებულია მხოლოდ საბჭოს საქმიანობის 2013 წლის ანგარიში მაშინ, როცა წლიური ანგარიში ყოველწლიურად უნდა ქვეყნდებოდეს. ასევე, ინფორმაცია სანავის მოხმარებაზე განეული ხარჯების შესახებ 2014 წლის შემდეგ არ განახლებულა. საიტზე შესაბამის გრაფაში არ იძებნება არც საბჭოს მიერ შემუშავებული სტრატეგიები, კონცეფციები და სამოქმედო გეგმები. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ მონიტორინგის ჯგუფს საბჭომ, მოთხოვნის შესაბამისად, ზემოაღნიშნული ინფორმაცია მიაწოდა.

4.6. დახურული სხდომები

ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის თანახმად, სხდომის დახურვის შესახებ განცხადება ქვეყნდება 7 დღით ადრე, დღის წესრიგთან ერთად. მონიტორინგის ჯგუფი წინა ანგარიშებშიც მიუთითებდა, რომ საბჭოს მარეგულირებელი კანონმდებლობით არ არის განსაზღვრული სხდომის დახურვის პროცედურები, ეს კი პრაქტიკაში მუდმივად ქმნის პრობლემებს. საკითხი პირდაპირ ებმის დღის წესრიგის და სხდომის მომზადების სამუშაოების რეგულირებას. ამდენად, მიზანშეწონილია, ეს საკითხები მოწესრიგდეს საბჭოს საქმიანობის განმსაზღვრელი საკანონმდებლო თუ კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით ისე, რომ დაცული იყოს საჯაროობისა და გამჭვირვალობის მაღალი სტანდარტი, რაც უზრუნველყოფს სხდომაზე დასწრების მსურველთა ინტერესების დაცვას.

მიმდინარე საანგარიშო პერიოდში არც ერთ შემთხვევაში არ მომხდარა კანონით დადგენილ 7 დღიან ვადაში დახურული სხდომის შესახებ ინფორმაციის წინასწარ განთავსება. ამასთან, რამდენჯერმე სხდომის დახურვის შესახებ საკითხის დაყენება საბჭოს სხდომაზევე მოხდა. ყველა შემთხვევაში, როდესაც საბჭომ წინასწარ, დადგენილ ვადაში არ გამოაქვეყნა ინფორმაცია დახურული სხდომის შესახებ, დაირღვა კანონმდებლობის მოთხოვნა. საბჭო ვალდებულია, განუხრელად დაიცვას კანონი და უზრუნველყოს საჯაროობისა და გამჭვირვალობის მაღალი სტანდარტი. ამ მიზნისთვის აუცილებელია, რომ დარეგულირდეს სხდომის წინასწარ დახურვის წესი და პროცედურები. საბჭომ უნდა უზრუნველყოს სხდომაზე დასწრების მსურველთა ინტერესების დაცვა.

საანგარიშო პერიოდში სულ 4 შემთხვევაში⁴² განთავსდა წინასწარ ინფორმაცია სხდომის დახურვის შესახებ. ყველა შემთხვევაში სხდომის დახურვის მიზეზად მითითებული იყო დისციპლინური საჩივრების განხილვა. ამის შემდეგ დისციპლინურ საჩივრებთან დაკავშირებით გამართული სხდომების შესახებ ინფორმაცია საერთოდ არ ქვეყნდებოდა, მიუხედავად იმისა, რომ როგორც საბჭოს სხდომებზე აღინიშნა, საბჭო თითქმის ყოველკვირეულად იკრიბებოდა აღნიშნული საკითხის დახურული წესით განსახილველად.

სხდომის დახურვის შესახებ გადანყვეტილება საბჭომ სხდომაზევე მიიღო 16 და 28 ნოემბერს. 16 ნოემბერს, დღის წესრიგის მიხედვით, სხდომაზე გათვალისწინებული იყო *სსიპ საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის თავმჯდომარის წერილის განხილვა*. საკითხის განხილვის დაწყებამდე საბჭოს მდივანმა დააყენა სხდომის დახურვის საკითხი. მისი თქმით, სხდომის დახურვა სწორი იქნებოდა, ვინაიდან საკითხი შეეხებოდა საქალაქო სასამართლოსთვის შენობის გამოყოფის საკითხს. მან დამატებით განმარტება გააკეთა, რომ სურდა არსებული ვარიანტების „შინაურულად გავლა“ და, საბოლოოდ, საბჭო რა ვარიანტზეც შეთანხმდებოდა, საზოგადოებისთვის ცნობილი გახდებოდა. საბჭოს სხვა წევრებმა დამატებით აღნიშნეს, რომ განსახილველი დოკუმენტაცია შეიცავდა კომერციულ და პირად საიდუმლოებებს კონკრეტული კომპანიების შესახებ და სხდომის დახურვა აუცილებელი იყო იმისათვის, რომ ეს ინფორმაცია არ გამოჟღავნებულიყო. ამის შემდეგ სხდომის დახურვის საკითხი საბჭოს თავმჯდომარემ კენჭისყრაზე დააყენა, რასაც საბჭომ ერთხმად დაუჭირა მხარი. აღნიშნული საკითხის განხილვა 28 ნოემბრის სხდომაზე გაგრძელდა, რომელიც ასევე დაიხურა დამსწრე პირებისათვის. საკითხის განხილვის დაწყებამდე საბჭოს წევრებს დაურიგდათ დოკუმენტაცია, რომელიც ასევე არ გამხდარა ხელმისაწვდომი საზოგადოებისთვის. აღსანიშნავია, რომ საანგარიშო პერიოდში ამ საკითხთან დაკავშირებით დამატებითი ინფორმაციის მიღებაზე მონიტორინგის ჯგუფს საბჭომ უარი უთხრა. მიუხედავად ამისა, 2017 წლის 14 იანვარს მოსამართლეთა კონფერენციაზე ოფიციალურად იყო წარმოდგენილი ვიზუალური ილუსტრაციები და ინფორმაცია იმის თაობაზე, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ტერიტორიაზე უახლოეს პერიოდში დაიწყებოდა ახალი შენობის მშენებლობა.

მოცემულ 2 შემთხვევაში, არა მხოლოდ დაირღვა სხდომის დახურვის შესახებ ინფორმაციის წინასწარ გამოქვეყნების ვალდებულება, არამედ საბჭოს მხრიდან ადეკვატურად ვერ დასაბუთდა სხდომების დახურვის აუცილებლობა. საქალაქო სასამართლოსათვის ახალი ფართის გამოყოფის მიზნით შენობის აშენება ფინანსდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, შესაბამისად, ყოვლად გაუგებარია, რა ტიპის კომერციული ან პერსონალური ინფორმაციის დახურვის ინტერესი არსებობდა მოცემულ შემთხვევაში. საბჭომ დამატებითი დასაბუთება არ წარმოადგინა არც მონიტორინგის ჯგუფის მიერ გაგზავნილი განცხადების საპასუხოდ.⁴³ პასუხში აღნიშნულია

⁴² 19, 22, 25 თებერვლისა და 19 სექტემბრის სხდომების დახურვის შესახებ.

⁴³ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2017 წლის 3 თებერვლის წერილი #136/2788-03-ო.

მხოლოდ ის, რომ სხდომებზე მოისმინეს სსიპ საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის წარმომადგენლების პოზიცია განსახილველ საკითხთან დაკავშირებით. ვფიქრობთ, რომ მნიშვნელოვანია, საბჭომ სხდომის დახურვის თითოეულ შემთხვევაში მიუთითოს კონკრეტული სამართლებრივი ნორმები, რომლებიც საფუძვლად დაედო სხდომის დახურვას.

4.7. საბჭოს სხდომის ფოტო-ვიდეო გადაღება და გაშუქება

მონიტორინგის ჯგუფი მესამე წელია მიუთითებს საბჭოს სხდომების საჯაროდ (მედიის საშუალებით) გაშუქების პრობლემაზე, თუმცა, საბჭოს არც ერთ შემთხვევაში არ გადაუდგამს ქმედითი ნაბიჯები მის მოსაგვარებლად. კოლეგიური ორგანოების სხდომების საჯაროობა, რაც კანონმდებლობით არის გარანტირებული, არ ადგენს რაიმე სახის შეზღუდვებს მასმედიის წარმომადგენლებისთვის. მათ, ისევე როგორც ნებისმიერ სხვა დაინტერესებულ პირს, უფლება აქვთ, დაესწრონ სხდომებს და აუდიო-ვიდეო საშუალებით გადაიღონ/ჩაინერონ სხდომის მიმდინარეობა. მიუხედავად ამისა, საბჭომ განსხვავებული წესი დაადგინა და, 2014 წლის 17 თებერვლის გადაწყვეტილებით, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებს მხოლოდ სხდომის გახსნის ფოტოგადაღებისა და ვიდეო-აუდიო ჩანერის ნება დაერთო. საანგარიშო პერიოდში მედიასაშუალებები, ძირითადად, სხდომის გახსნას იღებდნენ, თუმცა, რამდენიმე შემთხვევაში სხდომის მიმდინარეობის გადაღების საშუალებაც მიეცათ. მიგვაჩნია, რომ საკითხი საჭიროებს რეგულირებას და აუცილებელია, რეგლამენტით განისაზღვროს სხდომის შეუფერხებლად და სრულად გადაღების შესაძლებლობა, რითაც საბჭოს რეგლამენტი შესაბამისობაში მოვა ზოგად ადმინისტრაციულ კოდექსთან.

აღსანიშნავია, რომ 2016 წლის 26 სექტემბერს საბჭოს მისაღებში განთავსდა მონიტორი, რისი მეშვეობითაც სხდომის ტრანსლირება ხორციელდებოდა. მოგვიანებით, ამავე ფორმით რამდენიმე სხვა სხდომის ტრანსლირებაც განხორციელდა. ამ მიზეზით, 28 ოქტომბრის სხდომაზე, სადაც მოსამართლეთა უვადოდ დანიშვნაზე კენჭისყრა იმართებოდა, ჟურნალისტები გადასაღებად არ დაუშვეს. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ სხდომის ვიდეოტრანსლირება ვერ გაუთანაბრდება სხდომაზე მედიასაშუალების მიერ გადაღების წარმოების უფლებას. გარდა იმისა, რომ ტრანსლირება შეფერხებით მიმდინარეობდა და, როგორც ჟურნალისტებმა განაცხადეს, რამდენიმე შემთხვევაში გაითიშა, მნიშვნელოვანია აღინიშნოს ისიც, რომ საბჭოს სხდომის დარბაზში განთავსებული კამერით გაკეთებული ჩანაწერი ვერ უზრუნველყოფს ისეთ აუდიო-ვიდეო ხარისხს, რომ დარბაზს გარეთ მყოფმა პირებმა სრულად აღიქვან დარბაზში მიმდინარე პროცესები და გამოიყენონ ის ჟურნალისტური მიზნებისთვის გასავრცელებლად.

იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრებმა სხდომებზე რამდენჯერმე დააფიქსირეს პოზიცია, რომ გადაღების შეზღუდვა გამოწვეული იყო სხდომის დარბაზის მცირე ზომით და საბჭოს საქმიანობისათვის ხელის შეშლით. მონიტორინგის ჯგუფი მიიჩნევს, რომ აღნიშნული არგუმენტები არ არის საფუძველს მოკლებული, თუმცა, ჟურნალისტისათვის სხდომის გადაღების აკრძალვას ეს ვერ გაამართლებს. საბჭოს აქვს შესაძლებლობა, შეიმუშაოს რეგულაცია, რომლის საფუძველზეც, სხდომის გადაღების უფლება მხოლოდ ერთ კამერას მიეცემა, რომელიც შემდეგ ვალდებული იქნება, გადაღებული მასალა სხვა მედიასაშუალებებს მიაწოდოს. მსგავსი რეგულირება მოქმედებს სასამართლო სხდომების გაშუქებისას და უზრუნველყოფილია დარბაზში მიმდინარე პროცესის შეუფერხებლად გადაღება.

საბჭოს საქმიანობის მიმართ ინტერესი დღითიდღე იზრდება არა მხოლოდ სასამართლო ხელისუფლების შიგნით, არამედ საზოგადოების სხვა ჯგუფების მხრიდანაც. შესაბამისად, გაუმართლებელია მედია საშუალებებისთვის სხდომის სრულად გადაღების შეზღუდვა, განსაკუთრებით იმ პირობებში, როდესაც საბჭოს სხდომის ოქმები, რომლებიც აუდიო-ვიდეო სახით მზადდება, არ თავსდება საბჭოს ოფიციალურ ვებგვერდზე. საბჭო ვალდებულია, საბჭოს საქმიანობის მარეგულირებელი კანონმდებლობა შესაბამისობაში მოიყვანოს ზოგად ადმინისტრაციულ კოდექსთან და დაადგინოს მედიისთვის სხდომების შეუფერხებლად გადაღების უფლება.

4.8. მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის პროცესის გამჭვირვალობა

მონიტორინგის ჯგუფი აკვირდებოდა მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის პროცედურებს და, სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან ერთად, აფასებდა პროცესის გამჭვირვალობის ხარისხს. საანგარიშო პერიოდში მოსამართლეთა შესარჩევი კონკურსი ორჯერ გამოცხადდა, ასევე, დასრულდა იუსტიციის უმაღლესი სკოლის მსმენელების 2015 წელს გამოცხადებული კონკურსი და მოხდა 12 მოსამართლის უვადოდ განწესება.

პირველი კონკურსის თაობაზე ინფორმაცია ვებგვერდზე 18 იანვარს განთავსდა და ის, სასამართლოში მონაწილეთა დაკითხვის ახალი წესის ამოქმედების მოახლოებული თარიღიდან გამომდინარე, დაჩქარებულად წარიმართა. კონკურსზე რეგისტრაციის ვადად განისაზღვრა 18-24 იანვარი (6 დღე). 26 იანვარს გამოქვეყნდა კონკურსზე დარეგისტრირებული კანდიდატების სია, ხოლო 2 თებერვალს - კანდიდატების მოკლე ბიოგრაფიული მონაცემები.

კანდიდატებთან გასაუბრებები წარიმართა 3-5 თებერვალს. გასაუბრების თაობაზე ინფორმაცია ვებგვერდზე 1 დღით ადრე ქვეყნდებოდა გასაუბრების გრაფიკთან ერთად. მონიტორინგის ჯგუფს გასაუბრებებზე დასწრების კუთხით პრობლემა არ შეჰქმნია. ასევე, დასწრება შესაძლებელი იყო კენჭისყრის პროცედურაზეც.

მეორე კონკურსი 28 აპრილს გამოცხადდა და რეგისტრაციის თარიღად განისაზღვრა 3-22 მაისი, რომელიც მოგვიანებით 30 მაისამდე გაგრძელდა. 3 ივნისს ვებგვერდზე დაიდო კონკურსის პირველ ეტაპზე დარეგისტრირებული კანდიდატების შესახებ ინფორმაცია. 7 ივნისს გამოქვეყნდა 127 კანდიდატის მოკლე ბიოგრაფიული მონაცემები. გასაუბრებები მიმდინარეობდა 9 დღის განმავლობაში და მათ შესახებ ინფორმაცია, გასაუბრების განრიგთან ერთად, ვებგვერდზე 1-3 დღით ადრე ქვეყნდებოდა. **აღნიშნული კონკურსის ფარგლებში, პირველად ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში, მოსამართლეობის რამდენიმე კანდიდატთან გასაუბრება დაიხურა.**

2014 წელს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2009 წლის 9 ოქტომბრის #308 გადაწყვეტილებაში შეტანილი ცვლილების თანახმად, მოსამართლეობის კანდიდატებთან გასაუბრება ტარდება საბჭოს დახურულ სხდომაზე. მიუხედავად აღნიშნული წესისა, საბჭოს მიერ დამკვიდრებული იყო მოსამართლეობის კანდიდატებთან გასაუბრების ღია ფორმატში ჩატარების პრაქტიკა. თუმცა, დროთა განმავლობაში, საბჭომ დაადგინა ახალი პრაქტიკა, როცა გასაუბრების დაწყებამდე თითოეულ კანდიდატს დაესმის კითხვა იმის თაობაზე, სურს თუ არა მას გასაუბრების საჯაროდ წარმართვა, რაზეც კანდიდატები წინა კონკურსების დროს, როგორც წესი, თანხმობას აცხადებდნენ და, შესაბამისად, გასაუბრებაც საჯაროდ ტარდებოდა. აღნიშნული კონკურსის დროს მოსამართლეობის ოთხმა კანდიდატმა ღია გასაუბრებაზე უარი თქვა, რის შემდეგაც გასაუბრება დაიხურა.^[44] იმ პირობებში, როდესაც საბჭოს, როგორც კოლეგიურ ორგანოს, და მის ინდივიდუალურ წევრებს არ აკისრიათ ვალდებულება, დაასაბუთონ მათ მიერ კანდიდატთან დაკავშირებით მიღებული დადებითი ან უარყოფითი გადაწყვეტილება, კანდიდატებთან გასაუბრების პროცესის ღიაობა წარმოადგენს ერთადერთ შესაძლებლობას დაინტერესებული პირებისათვის, რომ არასრული ფორმით, მაგრამ მაინც დააკვირდნენ შერჩევა-დანაშინების პროცესს, გამოკვეთონ და გაასაჯაროონ ამ პროცესის დადებითი თუ ნაკლოვანი მხარეები და გარედან დაეხმარონ სისტემას გაჯანსაღებაში. აღნიშნული პროცესის დახურვით კი, სრულიად შეუძლებელი ხდება გარეშე პირებისათვის იმის შეფასება, როგორ მიმდინარეობს მოსამართლეთა შერჩევის პროცესი.

იმ რეგულირებაზე მითითებით, რომლის მიხედვითაც, გასაუბრება ტარდება დახურულ სხდომაზე, საბჭომ მონიტორინგის ჯგუფს არ მიაწოდა არც ერთი კანდიდატის გასაუბრების ამსახველი ვიდეომასალა და სხდომის ოქმები. გაურკვეველია, რა გახდა ამის მიზეზი მაშინ, როდესაც სხდომები ღია იყო, მას ესწრებოდა ყველა დაინტერესებული პირი და საბჭომ რამდენჯერმე დააფიქსირა პოზიცია, რომ მიუხედავად რეგლამენტში არსებული მსგავსი ჩანაწერისა, მათ პრაქტიკით დაადგინეს გასაუბრების ღიაობა. ამასთან, საანგარიშო პერიოდში გასაუბრების დაწყებამდე საბჭოს თავმჯდომარე ყველა კანდიდატს უსვამდა კითხვას იმის თაობაზე, თანახმა იყვნენ თუ არა, რომ, მოთხოვნის შემთხვევაში, საბჭოს მათთან გასაუბრების ჩანაწერი გაესაჯაროებინა, რაზეც კანდიდატების უმეტესობამ დადებითი პასუხი გასცა. გაუგებარია, რას ემსახურებოდა მსგავსი შეკითხვა, თუკი საბჭო ნებისმიერი გასაუბრების ჩანაწერის გაცემისათვის განმცხადებელს სთხოვს კანდიდატის თანხმობის წარდგენას.

საბჭოს 2009 წლის 9 ოქტომბრის #1/308 გადაწყვეტილების^[45] მიხედვით, ასევე კონფიდენციალურია კანდიდატების თაობაზე კონკურსის ფარგლებში მოპოვებული ინფორმაცია. თუმცა, საბჭომ კანდიდატებთან დაკავშირებული დოკუმენტაციის მონოდეზაზე უარი დაასაბუთა არა აღნიშნულ ნორმაზე მითითებით, არამედ გასაცემი ინფორმაციის დიდი მოცულობითა და მათი არასისტემატიზებული ფორმით.^[46] თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ მას შემდეგ, რაც მონიტორინგის ჯგუფმა გამოითხოვა ინფორმაცია უკვე მოსამართლედ განწესებული კონკრეტული პირის საკონკურსო დოკუმენტაციის შესახებ, საბჭომ ეს ინფორმაცია კონფიდენციალური მონაცემების დაშტრიხვით მოგვანოდა.

საანგარიშო პერიოდში საბჭომ გააგრძელა 2015 წლის 2 ნოემბერს გამოცხადებული იუსტიციის უმაღლესი სკოლის მსმენელების კონკურსზე განაცხადების მიღების ვადა 2016 წლის 13-დან 23 სექტემბრამდე, რის თაობაზეც ვებგვერდზე განთავსდა ინფორმაცია. ასევე, გამოქვეყნდა მსმენელთა კანდიდატების სია და გასაუბრების თარიღების შესახებ ინფორმაცია. გასაუბრებები და კენჭისყრა ღიად წარიმართა, თუმცა, პერსონალური მონაცემების დაცვაზე მითითებით, საბჭომ მონიტორინგის ჯგუფს უარი უთხრა კანდიდატების მოკლე ბიოგრაფიული მონაცემებისა და შეფასების ფურცლების მონოდეზაზე, მიუხედავად იმისა, რომ ინფორმაცია მოთხოვნილი იყო მაიდენტიფიცირებელი პერსონალური მონაცემების გამომრიცხავი ფორმით. საერთო ჯამში, იქმნება შთაბეჭდილება, რომ არ არსებობს სისტემური მიდგომა, რაც დაინტერესებული პირებისთვის ნათელს გახდიდა, თუ რა წესებითა და ფაქტორების გათვალისწინებით იღებს საბჭო გადაწყვეტილებას ინფორმაციის გაცემის შესახებ.

⁴⁴ კოალიცია დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის მოსამართლეთა კონკურსს აფასებს - <https://goo.gl/gpGBov>.

⁴⁵ 12⁴-ე მუხლი.

⁴⁶ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2016 წლის 19 აგვისტოს წერილი #1464/1783-03-ო.

ასევე, საანგარიშო პერიოდში საბჭომ 12 მოსამართლე პირველად დანიშნა უვადოდ. ვებგვერდზე რამდენიმე დღით ადრე განთავსდა მოსამართლეებთან გასაუბრებისა და კენჭისყრის დღეების შესახებ ინფორმაცია, ხოლო მონიტორინგის ჯგუფს სხდომებზე დასწრების მხრივ პრობლემა არ შეჰქმნია.

საერთო ჯამში, შეიძლება ითქვას, რომ ზემოაღნიშნული პროცესები, კერძოდ, მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშნვის პროცედურები, გამჭვირვალობის თვალსაზრისით, გარკვეული ხარვეზებით მიმდინარეობდა. მიუღებელია საბჭოს არათანმიმდევრულობა გასაუბრების საჯაროობასთან დაკავშირებით. გასაუბრება უნდა მიმდინარეობდეს ღიად, სხდომის ოქმები კი ყველა დაინტერესებული პირისთვის ხელმისაწვდომი უნდა იყოს. ამას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება იმ პირობებში, როდესაც საბჭოს შერჩევა/დანიშნვისას გადაწყვეტილების დასაბუთების ვალდებულება არ გააჩნია, დაინტერესებული პირისთვის კი, გასაუბრების მიმდინარეობაზე დაკვირვება ერთადერთ საშუალებას წარმოადგენს საბჭოს გადაწყვეტილების შესაფასებლად. ჩანაწერის მიწოდებაზე უარი წინააღმდეგობაში მოდის საბჭოს მიერ არაერთხელ გაცხადებულ ღიაობის პოლიტიკასთან. აღნიშნული საკითხები საჭიროებს რეგულირებას იმგვარად, რომ უზრუნველყოფილი იყოს საბჭოს საქმიანობის მაქსიმალური გამჭვირვალობა, რაც, თავის მხრივ, აისახება ინსტიტუტის მიმართ საზოგადოების ნდობის ხარისხზე.

4.9. ინტერესთა კონფლიქტი

წლებია, პრობლემად რჩება იუსტიციის უმაღლეს საბჭოში ინტერესთა კონფლიქტის საკითხი. საბჭომ ვერც პრაქტიკით და ვერც კანონმდებლობით ვერ შეძლო საკითხის სათანადოდ დარეგულირება. საანგარიშო პერიოდში არ არსებობდა წევრების ინტერესთა კონფლიქტის თავიდან აცილების წესი. აღსანიშნავია, რომ „საჯარო სამსახურში ინტერესთა შეუთავსებლობისა და კორუფციის შესახებ“ საქართველოს კანონის (რომელიც, მე-2 მუხლის პირველი პუნქტის „რ“ ქვეპუნქტის თანახმად, ვრცელდება იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრზე) მე-11 მუხლის თანახმად, კოლეგიური ორგანოს წევრი ვალდებულია, უარი განაცხადოს გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობაზე, რომლის მიმართაც მას ქონებრივი ან სხვა პირადი ინტერესი აქვს. აღნიშნული კანონი კრძალავს არა მხოლოდ კოლეგიურ ორგანოში ინტერესთა კონფლიქტის მქონე პირის მიერ გადაწყვეტილების მიღებას, არამედ, ასევე - ასეთი პირის მონაწილეობას გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. თუმცა, წინა საანგარიშო პერიოდებში კეთდებოდა აქცენტი იმაზე, რომ საბჭოს წევრები კანონის ამ მოთხოვნას არ ითვალისწინებდნენ.

მიმდინარე საანგარიშო პერიოდში ინტერესთა კონფლიქტის პრაქტიკით დარეგულირების გარკვეული დადებითი ტენდენციები გამოიკვეთა, რაც, შესაძლოა, საზოგადოებრივი კრიტიკით ყოფილიყო განპირობებული. აღსანიშნავია, რომ სხდომის თავმჯდომარე გასაუბრების დაწყებამდე ყველა კანდიდატს ეკითხებოდა, ჰქონდათ თუ არა მათ ინტერესთა კონფლიქტი საბჭოს რომელიმე წევრთან, რაც დადებითად უნდა შეფასდეს. ასევე, წინა წლებისგან განსხვავებით, სადავო არ გამხდარა ის საკითხი, რომ საბჭოს წევრს, რომელიც თავადაც იღებდა კონკურსში მონაწილეობას, თვითაც იღებდა დაეყენებინა იმ ვაკანსიებზე, რომელზეც განაცხადი ჰქონდა შეტანილი. 2016 წლის აპრილის თვეში გამოცხადებულ კონკურსში მონაწილე საბჭოს ორმა წევრმა,⁴⁷ რომლებიც თავადაც იღებდნენ კონკურსში მონაწილეობას, გამოიყენა თვითაც იღებების მექანიზმი და არ დასწრებია იმ კანდიდატებთან გასაუბრებებს, რომლებიც კონკურსში იმავე პოზიციებზე მონაწილეობდნენ. საბჭოს წევრებმა აღნიშნეს, რომ ამ კანდიდატებსა და საკუთარ თავთან მიმართებით კენჭისყრაში არ მიიღებდნენ მონაწილეობას. თუმცა, მიუხედავად საბჭოს ზოგიერთი წევრის მიერ ინდივიდუალურად გამოჩენილი პასუხისმგებლობისა, კვლავ პრობლემად რჩება ინტერესთა კონფლიქტის სისტემური მოგვარების საკითხი საბჭოს საქმიანობაში, რამაც, შესაძლოა, ეჭვქვეშ დააყენოს საბჭოს მიერ მიღებული რიგი გადაწყვეტილებების დამოუკიდებლობა და მიუკეძობლობა. ასევე, მნიშვნელოვან ხარვეზად უნდა შეფასდეს ის ფაქტი, რომ საბჭოს წევრ კანდიდატებს გასაუბრებაზე ზუსტად იგივე კითხვები დაესმოდათ, რასაც ისინი თავად უსვამდნენ სხვა კანდიდატებს. შესაბამისად, საბჭოს წევრი კანდიდატებისთვის წინასწარ იყო ცნობილი, რა კითხვებზე მოუწევდათ პასუხის გაცემა, რაც მათ სხვა კანდიდატებთან მიმართებით პრივილეგიურულ მდგომარეობაში აყენებდა.⁴⁸ პრობლემად დარჩა იმავე კონკურსის პირობებში სხვა კანდიდატების დოკუმენტაციასთან წვდომის საკითხის დაურეგულირებლობაც, რაც ასევე აყენებდა საბჭოს წევრებს დანარჩენ კანდიდატებთან მიმართებით არასამართლიან და უთანასწორო პირობებში.

პოზიტიურად უნდა შეფასდეს, ინტერესთა კონფლიქტის გამო, საბჭოს 2 წევრის უარი 1-ლი აგვისტოს სხდომაზე სასამართლოების თავმჯდომარეებისათვის უფლებამოსილების დაკისრებასთან დაკავშირებულ კენჭისყრაში მონაწილეობაზე.⁴⁹ თუმცა, ის ფაქტი, რომ ინტერესთა კონფლიქტის თაობაზე ერთიანი ხედვა და რეგულირება არ არსებობს, საბჭოს წევრებს აძლევს შესაძლებლობას, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში,

⁴⁷ თამარ ალანია და მერაბ გაბინაშვილი.

⁴⁸ კოალიცია მოსამართლეთა კონკურსის აფასებს; <https://goo.gl/ebQSWy>

⁴⁹ როგორც თავადვე განმარტეს, ლევან თევზაძეს ნათესაური კავშირი ჰქონდა ერთ-ერთ კანდიდატთან, ხოლო მერაბ გაბინაშვილი თავად წარმოადგენდა კანდიდატს.

თავად გადანყვიტონ თვითაცილებების საკითხი და ეს გადანყვიტელება პირად ინტერესს მოარგონ, რაც, თავის მხრივ, ჩრდილს აყენებს საბჭოსადმი ნდობას და მიღებული გადანყვიტელებების მიუკერძოებლობას.

აღსანიშნავია, რომ მართლმსაჯულების რეფორმის „მესამე ტალღის“ ცვლილებები ითვალისწინებს ინტერესთა კონფლიქტის ორგანული კანონის დონეზე დარეგულირებას მოსამართლეთა კონკურსის მიმდინარეობისას. კერძოდ, 2017 წლის 14 მარტიდან ძალაში შევიდა ცვლილებები, რომლის მიხედვითაც, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრი ამ სტატუსით მონაწილეობას ვეღარ მიიღებს მოსამართლის ვაკანტური თანამდებობის დასაკავებელი კონკურსის პროცედურებში, თუ ამ კონკურსში თავადაც მონაწილეობს. ცვლილებების თანახმად, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის აცილების შესახებ გადანყვიტელებას იღებს საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო ხმათა უმრავლესობით, ხოლო კენჭისყრაში არ მონაწილეობს საბჭოს ის წევრი, რომლის აცილების საკითხიც განიხილება. კონკურსის მიმდინარეობისას ინტერესთა კონფლიქტის საკითხის კანონის დონეზე რეგულირება დადებითად უნდა შეფასდეს, თუმცა, კვლავაც რეგულირების მიღმა ინტერესთა კონფლიქტის საკითხი საბჭოს სხვა გადანყვიტელებთან დაკავშირებით. საანგარიშო პერიოდში საბჭომ აღნიშნულის თაობაზე განმარტა, რომ შეიძლება ეს საკითხი დარეგულირდეს საბჭოს რეგლამენტით, რომლის პროექტზეც მუშაობა მიმდინარეობდა.^[50]

5. საბჭოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების დასაბუთებულობა

საანგარიშო პერიოდში, წინა საანგარიშო პერიოდების მსგავსად, კვლავ დაფიქსირდა კანონმდებლობით საბჭოს გადანყვიტელებების დასაბუთების ვალდებულების არარსებობის პრობლემა. ამ პრობლემას ნათლად წარმოაჩინეს მოსამართლეების, სასამართლოს და კოლეგიების თავმჯდომარეების, იუსტიციის უმაღლესი სკოლის მსმენელთა დანიშვნასთან დაკავშირებით საბჭოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები. საბჭოს შესაბამისი სხდომების ოქმებისა და მიღებული გადაწყვეტილებების შესწავლის შედეგად, დგინდება, რომ ზემოაღნიშნულ უმნიშვნელოვანეს საკითხებზე საბჭოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები ძალიან ზოგადია და ყოველგვარ დასაბუთებას არის მოკლებული. თავის მხრივ, შესაბამისი გადაწყვეტილებების მიღების პროცესის ამსახველი სხდომის ოქმები, როგორც წესი, ასევე არ იძლევა დასაბუთებულ პასუხს გადაწყვეტილების მიღების მიზეზების შესახებ. საბჭოს გადაწყვეტილებების დასაბუთების შეფასება ეფუძნება სწორედ ზემოაღნიშნულ საკითხებზე საბჭოს გადაწყვეტილებების და სხდომის ოქმების შესწავლას, სხდომების მონიტორინგს.

5.1. მოსამართლეთა შერჩევა-დანიშვნა

- საანგარიშო პერიოდში ჩატარებული კონკურსები ტოვებდა საბჭოს მხრიდან კონკურსის პროცესისადმი მხოლოდ ფორმალური მიდგომის შთაბეჭდილებას - ორივე კონკურსი ჩატარდა არაგონივრულად მცირე ვადებში, დადგენილი პროცედურების დარღვევით;
- მოსამართლეთა დანიშვნის პროცესი კვლავ არ იყო სათანადოდ მონესრიგებული და მოსამართლეთა შერჩევა ხდებოდა ობიექტური კრიტერიუმების, დამსახურების პრინციპისა და გამჭვირვალე პროცესისთვის საჭირო საკანონმდებლო გარანტიების გარეშე;
- მოსამართლეთა შერჩევის საბჭოს მიერ დადგენილი წესი ვერ უზრუნველყოფს მოსამართლეთა შერჩევის გამჭვირვალე პროცესს;
- მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის პროცესში საბჭოს მინიჭებული აქვს განუსაზღვრელი დისკრეცია, რაც იძლევა თვითნებობის ფართო შესაძლებლობას;
- მოსამართლეობის კანდიდატებთან ჩატარებული გასაუბრებების თემატიკა იყო არაერთგვაროვანი და ვერ უზრუნველყოფდა დადგენილ კრიტერიუმებთან კანდიდატების შესაბამისობის თანაბრად შემოწმებას;
- მოსამართლეობის კანდიდატებთან გასაუბრების ღიაობის მხრივ, საანგარიშო პერიოდში მდგომარეობა გაუარესდა;

⁵⁰ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2016 წლის 9 სექტემბრის წერილი #1560/1101-01-ო.

- საანგარიშო პერიოდში მოსამართლის შესარჩევ კონკურსში მონაწილეობდნენ მოქმედი მოსამართლეები, რომელთაც რამდენიმე წლის შემდეგ ეწეობოდათ უფლებამოსილების ვადა. საბჭოს გადაწყვეტილებით, ისინი ხელახლა, უფლებამოსილების ახალი ვადით დანიშნენ მოსამართლის თანამდებობაზე, რამაც წარმოშვა ეჭვები დანიშვნების შესახებ მოსამართლეებსა და საბჭოს ცალკეულ წევრებს შორის წინასწარი შეთანხმების არსებობის თაობაზე;
- საანგარიშო პერიოდში მოქმედი და ყოფილი მოსამართლეების თანამდებობაზე ხელახლა დანიშვნის პრაქტიკამ გააჩინა ეჭვები საბჭოს მხრიდან შერჩევითი მიდგომის გამოყენებასთან დაკავშირებით;
- საანგარიშო პერიოდში გაჩნდა ეჭვები საბჭოს მიერ მოსამართლეთა სპეციალიზაციის განსაზღვრის უფლებამოსილების არასათანადოდ გამოყენების შესახებ - კონკურსით განსაზღვრული სპეციალიზაციით დანიშნულ არაერთ მოსამართლეს საბჭომ, დანიშვნიდან მოკლე დროში, ხელახლა განუსაზღვრა განმეორებით დანიშვნამდე არსებული სპეციალიზაცია.

5.1.1. მოსამართლის დანიშვნის მომწესრიგებელი კანონმდებლობა

საანგარიშო პერიოდში „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონი (შემდგომში - ორგანული კანონი) ფაქტობრივად არ აწესრიგებდა მოსამართლის დანიშვნის წესს, არ განსაზღვრავდა მოსამართლის შერჩევის კრიტერიუმებს, არ ადგენდა, თუ რა წესით უნდა უზრუნველყო საბჭოს მოსამართლის შერჩევა. მოსამართლის შერჩევის კრიტერიუმებისა და წესის დადგენის უფლებამოსილება სრულად საბჭოზე იყო დელეგირებული, რითაც მნიშვნელოვნად ილახებოდა სასამართლოს დამოუკიდებლობის პრინციპი. კანონით არ არის გარანტირებული დამოუკიდებელი, მიუკერძოებელი და პროფესიონალი მოსამართლის შერჩევა. საბჭოს გააჩნია ექსკლუზიური და განუსაზღვრელი უფლებამოსილება, დაადგინოს შერჩევის კრიტერიუმები და განსაზღვროს მოსამართლის შერჩევის პროცედურა, რაც თვითნებობის ფართო შესაძლებლობას იძლევა. თავის მხრივ, მოსამართლის შერჩევის საბჭოს მიერ დადგენილი წესი და კრიტერიუმები არ აკმაყოფილებს ობიექტური კრიტერიუმების და გამჭვირვალე პროცედურის სტანდარტს. ასევე, არაერთხელ დაფიქსირდა და საბჭოს მონიტორინგის ანგარიშებში^[51] ასახულია საბჭოს მხრიდან მის მიერვე დადგენილი წესის დარღვევის შემთხვევები. ზოგადად, მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის პროცესი წლების განმავლობაში გამოირჩეოდა არაობიექტური, გაუმჭვირვალე და კონკურსში მონაწილეთა მიმართ არათანაბარი მიდგომებით, ასევე, ფორმალური ხასიათით.^[52] აღნიშნული განსაკუთრებით სახიფათოა იმის გათვალისწინებით, რომ მოსამართლეების დანიშვნა ხდება გამოსაცდელი ვადით, რაც მათზე გავლენის მოხდენის კიდევ ერთი ბერკეტია.

მიუხედავად ამგვარი ხარვეზიანი კანონმდებლობისა და მოსამართლეთა შერჩევის კუთხით საბჭოს მიერ დამკვიდრებული მანკიერი პრაქტიკისა, მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის საკითხი არასოდეს გამხდარა სასამართლო სისტემის რეფორმის ნაწილი. სასამართლო სისტემის რეფორმის არათანმიმდევრულობა და გაჭიანურების პრობლემა, რაც შესაძლოა მიუთითებდეს ხელისუფლების ნების არარსებობაზე, განხორციელოს სასამართლო სისტემის რეალური რეფორმა, მოცემულია საბჭოს მონიტორინგის ანგარიშში.^[53] მხოლოდ 2015 წელს, სასამართლო სისტემის რეფორმის მესამე ტალღის ფარგლებში შემუშავებულ კანონპროექტებს პარლამენტში განხილვის პროცესში დაემატა მოსამართლეთა შერჩევის კრიტერიუმები და შერჩევის წესი, თუმცა, მისი მიღება გაჭიანურდა და პარლამენტმა მხოლოდ 2017 წლის იანვარში მიიღო. შესაბამისად, საანგარიშო პერიოდშიც, მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნა განხორციელდა სათანადო საკანონმდებლო გარანტიების არარსებობის პირობებში და საბჭოს მიერ დამკვიდრებული ხარვეზიანი პრაქტიკით.

⁵¹ <https://gyla.ge/files/news/2010%E1%83%AC%E1%83%9A%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%92%E1%83%90%E1%83%9B%E1%83%9D%E1%83%AA%E1%83%94%E1%83%9B%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98/geo.pdf> - საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საქმიანობის #4 ანგარიში.

⁵² <https://gyla.ge/files/news/gamocemebi20122013/%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%A5%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83%A1%20%E1%83%98%E1%83%A3%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%A3%E1%83%9B%E1%83%90%E1%83%A6%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%A1%E1%83%98%20%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%91%E1%83%AD%E1%83%9D%E1%83%A1%20%E1%83%9B%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%A2%E1%83%9D%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%9C%E1%83%92%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%92%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A8%E1%83%98%202.pdf> - საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საქმიანობის #2 ანგარიში.

⁵³ <https://gyla.ge/files/news/%E1%83%98%E1%83%A3%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%A3%E1%83%9B%E1%83%90%E1%83%A6%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%A1%E1%83%98%20%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%91%E1%83%AD%E1%83%9D%E1%83%A1%20%E1%83%9B%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%A2%E1%83%9D%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%9C%E1%83%92%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%92%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A8%E1%83%98%203.pdf> - საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საქმიანობის #3 ანგარიში.

5.1.2. მოსამართლეთა შესარჩევი კონკურსების გამოცხადება

საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში საბჭომ მოსამართლეთა შერჩევა-დანიშვნის კონკურსი ორჯერ გამოაცხადა: 2016 წლის 18 იანვარს და 2016 წლის 28 აპრილს.

2016 წლის 18 იანვარს გამოცხადებული კონკურსი

საბჭომ 2016 წლის 18 იანვარს გამოაცხადა მოსამართლეთა შესარჩევი კონკურსი საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 114-ე მუხლის - გამოძიების დროს პირის მოწმედ დაკითხვის წესის - ამოქმედებასთან დაკავშირებით.^[54] კონკურსი გამოცხადდა მოსამართლის 30 ვაკანტურ თანამდებობაზე. მოსამართლეთა შესარჩევი კონკურსზე დარეგისტრირდა 50 კანდიდატი.^[55] კონკურსის მეორე ეტაპზე დაიშვა 46 კანდიდატი.^[56]

აღნიშნული კონკურსი შემჭიდროებულ ვადებში ჩატარდა. საბჭომ განსაზღვრა საბუთების მიღების ვადა - 2016 წლის 18 იანვრიდან 24 იანვრის ჩათვლით. მოსამართლეობის კანდიდატების მოკლე ბიოგრაფიული მონაცემები გამოქვეყნდა 2 თებერვალს. მოსამართლეთა შერჩევის წესით განსაზღვრულია კანდიდატების მოკლე ბიოგრაფიული მონაცემების გამოქვეყნებიდან არაუმეტეს 30 დღე კანდიდატების შესახებ ინფორმაციის მოძიებისთვის. წესი არ განსაზღვრავს ინფორმაციის მოძიების მინიმალურ ვადას, რის გამოც, საბჭო არ იყო შეზღუდული, ინფორმაციის მოძიებისთვის განესაზღვრა არაგონივრულად მცირე ვადა. აქედან გამომდინარე, საბჭომ კანდიდატების შესახებ ინფორმაციის მოძიების ეტაპი დაასრულა და გასაუბრებები დაიწყო 3 თებერვალს. შესაბამისად, ინფორმაციის მიწოდების რეალური შესაძლებლობა არ ყოფილა, რადგან იმავე დღეს საბჭომ თავის ვებგვერდზე განათავსა კანდიდატებთან გასაუბრების განრიგი - 3, 4 და 5 თებერვლისთვის. აღნიშნული ასევე, მოწმობს, რომ საბჭო არ ატარებს ან არასათანადოდ ატარებს კანდიდატების შესახებ ინფორმაციის მოძიების ეტაპს. ასევე, საბჭოს მიერ ინფორმაციის მოძიების ეტაპის ფაქტობრივად არჩატარება კანდიდატებს ართმევს უფლებას, გაეცნონ და მოახდინონ რეაგირება საბჭოს მიერ კონკურსის ფარგლებში მათ შესახებ მოძიებულ ინფორმაციაზე.

აღსანიშნავია, რომ ყოველი მომდევნო გასაუბრების განრიგი იდებოდა წინა დღეს, რაც გასაუბრებების საჯაროობის ხარისხს კიდევ უფრო ამცირებდა. კონკურსის შედეგად, 2016 წლის 22 თებერვლის სხდომაზე 22 მოსამართლე დანიშნა.^[57]

2016 წლის 28 აპრილს გამოცხადებული კონკურსი

საანგარიშო პერიოდში, საბჭოს გადანყვეტილებით, 2016 წლის 28 აპრილს გამოცხადდა მოსამართლეთა შესარჩევი მეორე კონკურსი მოსამართლის 65 ვაკანტურ თანამდებობაზე. განაცხადების რეგისტრაციის ვადად განისაზღვრა 3 მაისიდან 22 მაისის ჩათვლით პერიოდი. აღნიშნული გადანყვეტილება მიღებული იყო საბჭოს 28 აპრილის სხდომაზე,^[58] თუმცა, ინფორმაცია კონკურსის მიმდინარეობისა და პირობების შესახებ საბჭოს ვებგვერდზე განთავსდა 2016 წლის 5 მაისს.^[59] 2016 წლის 23 მაისის სხდომაზე საბუთების მიღება გაგრძელდა 30 მაისის ჩათვლით.^[60] აღნიშნულ სხდომაზე საბჭოს მდივანმა განმარტა, რომ მისი ინფორმაციით, კანდიდატები ვერ ასწრებდნენ შესაბამისი დოკუმენტაციის წარმოდგენას და უმჯობესი იქნებოდა ვადის გაგრძელება.^[61] 3 ივნისს საბჭოს ვებგვერდზე დაიდო ინფორმაცია, რომ მოსამართლეობის კანდიდატთა შესარჩევი კონკურსზე 2016 წლის 3-30 მაისს დარეგისტრირდა 131 კანდიდატი და გამოქვეყნდა კანდიდატთა სია შესაბამისი ვაკანტური ადგილების მითითებით.^[62] ასევე, განაცხადებაში მითითებული იყო,

⁵⁴ <http://hcoj.gov.ge/ge/konkursi/2594>; საბჭოს მიერ 2016 წლის 18 იანვარს გამოცხადდა მოსამართლეთა შესარჩევი კონკურსი, რომელიც მიზნად ისახავდა, სისხლის სამართლის საქმის გამოძიების ეტაპზე მოწმის სასამართლოში დაკითხვის წესის შემოღების გამო, არსებული ვაკანსიების ფარგლებში, მოსამართლეთა დამატებას.

⁵⁵ <http://hcoj.gov.ge/ge/mosamartleobis-kandidatebis-sia/2626>; საბჭოს მიერ 2016 წლის 18 იანვარს გამოცხადებული კონკურსში დარეგისტრირებულ კანდიდატთა სია.

⁵⁶ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2016 წლის 27 იანვრის 1/17 გადანყვეტილება.

⁵⁷ <http://hcoj.gov.ge/ge/grdzeldeba-mosamartleobis-shesarchev-konkursshi-monatsile-kandidatebtan-gasaubreba/2636> გასაუბრების განრიგი.

⁵⁸ მაგალითად, იხ. 28.04.2016 წლის საბჭოს სხდომა.

⁵⁹ <http://hcoj.gov.ge/ge/gamotshadda-mosamartleobis-kandidata-shesarchevi-konkursi/2709>; საბჭოს მიერ 2016 წლის 28 აპრილს გამოცხადებული მოსამართლეთა შესარჩევი კონკურსი, ვებგვერდზე ინფორმაცია განთავსდა 5 მაისს.

⁶⁰ <http://hcoj.gov.ge/ge/gantskhadeba/2715> - საბჭოს მიერ გაგრძელდა კანდიდატთა რეგისტრაციის ვადა.

⁶¹ 2016 წლის 23 მაისის საბჭოს სხდომის ოქმი.

⁶² <http://hcoj.gov.ge/ge/mosamartleobis-kandidatebis-sia/2720> - კონკურსში მონაწილე კანდიდატთა სია.

რომ იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ დაიწყო აღნიშნული კანდიდატების მიერ წარმოდგენილი დოკუმენტების ფორმალური მხარის შემოწმება.

საბჭოს 2016 წლის 6 ივნისის #1/139 გადაწყვეტილებით, კონკურსის მეორე ეტაპზე დაიშვა 127 კანდიდატი.^[63]

7 ივნისს საბჭოს ვებგვერდზე აიტვირთა მოსამართლეობის კანდიდატების მოკლე ბიოგრაფიული მონაცემები. ისევე, როგორც წინა კონკურსის შემთხვევაში, ამ კონკურსის შესახებ განცხადებაშიც მითითებული იყო, რომ ნებისმიერ დაინტერესებულ პირს უფლება აქვს, იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს მიაწოდოს წერილობითი ინფორმაცია მოსამართლეობის კანდიდატების შესახებ.^[64] თუმცა, ასეთი ინფორმაციის მიწოდებისთვის არ განისაზღვრა გონივრული ვადა. საბჭომ კანდიდატებთან გასაუბრებების ჩატარება დაიწყო 10 ივნისიდან, რაც სრულიად არაეფექტურს ხდის დაინტერესებული პირებისაგან კანდიდატების შესახებ ინფორმაციის მიღების პროცესს. აღნიშნული ასევე მოწმობს, რომ საბჭო არ ატარებს ან არასათანადოდ ატარებს კანდიდატების შესახებ ინფორმაციის მოძიების ეტაპს. ასევე, საბჭოს მიერ ინფორმაციის მოძიების ეტაპის ფაქტობრივად არჩატარება კანდიდატებს ართმევს უფლებას, გაეცნონ და მოახდინონ რეაგირება საბჭოს მიერ კონკურსის ფარგლებში მათ შესახებ მოძიებულ ინფორმაციაზე.

გასაუბრებები მიმდინარეობდა 10, 11, 13, 20, 21, 22, 24, 27 და 28 ივნისს. ერთი დღის განმავლობაში საბჭოს წევრები ესაუბრებოდნენ მოსამართლეობის 15-16 კანდიდატს. ხაზგასასმელია ის ფაქტი, რომ ინფორმაცია გასაუბრებების განრიგის შესახებ იდებოდა წინა დღეს. აქედან გამომდინარე, რამდენიმე კანდიდატმა, მასთან დაკავშირებული ინფორმაციის სხდომაზე გაცნობის შემდეგ დააფიქსირა, რომ არაფერი იცოდა მის შესახებ არსებულ დისციპლინურ საჩივრებზე. შესაბამისად, მათ სხდომაზევე მოუწიათ აღნიშნული ინფორმაციის გაცნობა.^[65] **საბჭოს მიერ დადგენილი წესის თანახმად, მოსამართლეობის კანდიდატს უფლება აქვს, გასაუბრებამდე სულ მცირე 5 დღით ადრე გაეცნოს საბჭოში მის შესახებ არსებულ ინფორმაციას. საბჭოს მიერ აღნიშნული ვადა არ იყო დაცული.**

საბჭოს გადაწყვეტილებაში, რომლითაც მოსამართლეთა შერჩევა-დანიშვნის პროცედურებია დარეგულირებული,^[66] დადგენილია, რომ „მოსამართლეობის კანდიდატს უფლება აქვს, გასაუბრებამდე სულ მცირე ხუთი სამუშაო დღით ადრე გაეცნოს საბჭოში მის შესახებ არსებულ ინფორმაციას.“ მიუხედავად აღნიშნული ჩანაწერისა, ორივე კონკურსის ფარგლებში იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ კანდიდატებთან გასაუბრების ეტაპი ისე წარმართა, რომ კანდიდატების შესახებ ინფორმაციის გამოქვეყნებასა და გასაუბრებების დაწყებას შორის პერიოდი მხოლოდ ორი დღე იყო. აღნიშნული მოწმობს, რომ საბჭომ დაარღვია დადგენილი წესი - ორივე კონკურსის ფარგლებში, სათანადოდ არ წარმართა კანდიდატების შესახებ ინფორმაციის მოძიების ეტაპი და კანდიდატებს შეუზღუდა უფლება, გაცნობოდნენ და წარედგინათ თავიანთი მოსაზრებები იმ ინფორმაციის შესახებ, რომლის საფუძველზეც საბჭო კანდიდატებზე გადაწყვეტილების მიღებისას მსჯელობდა. თავის მხრივ, აღნიშნული ადასტურებს კონკურსის ჩატარების მიმართ მხოლოდ ფორმალურ დამოკიდებულებას.

მოსამართლეთა შერჩევის შესახებ საბჭოს მიერ დამტკიცებული წესის ხარვეზიანობას მოწმობს ისიც, რომ წესი საბჭოს არ უდგენს კონკრეტულ ვადას, რა ვადაც მან უნდა დაუთმოს კანდიდატების შესახებ ინფორმაციის მოძიებას. წესი ადგენს მხოლოდ მაქსიმალურ ვადას - 30 დღეს გასაუბრებების დაწყებამდე, ხოლო, მინიმალური ვადა ინფორმაციის მოძიების ეტაპისთვის არ არის განსაზღვრული. საანგარიშო პერიოდში დაფიქსირებული ზემოაღნიშნული შემთხვევები მოწმობს, რომ საბჭომ მხოლოდ ფორმალურად გამოყო 2 დღე კანდიდატების შესახებ ინფორმაციის მოძიებისთვის. თუმცა, ცხადია, რომ პირველი კონკურსის ფარგლებში 50 კანდიდატის, ხოლო მეორე კონკურსის ფარგლებში 131 კანდიდატის შესახებ ინფორმაციას საბჭო ორ დღეში ვერ მოიძიებდა.

საბჭოს 2016 წლის 14 ივლისის სხდომაზე მოსამართლეობის კანდიდატთა კენჭისყრის შედეგად არჩეული იყო 44 მოსამართლე, მათგან 21 - მოქმედი მოსამართლე, 9 - იუსტიციის უმაღლესი სკოლის კურსდამთავრებული და 14 - ყოფილი მოსამართლე.^[67]

საბჭოს მიერ დადგენილი პროცედურა დაირღვა ასევე მოსამართლე ინდირა მაშანეიშვილის კონკურსში მონაწილეობის საკითხის გადაწყვეტისას. ინდირა მაშანეიშვილი 2016 წლის 18 იანვარს გამოცხადებულ

⁶³ <http://hcoj.gov.ge/files/pdf/%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202016/139-2016.pdf> - კონკურსის მეორე ეტაპზე დაშვების შესახებ გადაწყვეტილება.

⁶⁴ <http://hcoj.gov.ge/ge/informatsia-mosamartleobis-shesarchevi-konkursit-dainterebuli-pirebisatvis/2723> - კანდიდატთა მოკლე ბიოგრაფიული მონაცემები.

⁶⁵ მაგალითად, იხილეთ 11.06. 2016 წლის გასაუბრების სხდომის ოქმი.

⁶⁶ „მოსამართლეობის კანდიდატთა შერჩევის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2009 წლის 9 ოქტომბრის #308 გადაწყვეტილება.

⁶⁷ <http://hcoj.gov.ge/ge/mosamartleobis-kandidatta-kenchiskris-shedegebi/2743> - მოსამართლეობის კანდიდატთა კენჭისყრის შედეგები.

მოსამართლეთა შესარჩევ კონკურსში დარეგისტრირდა კანდიდატად.^[68] საბჭოს 2016 წლის 27 იანვრის #1/17 გადაწყვეტილებით, კონკურსის მეორე ეტაპზე 3 კანდიდატი არ იყო დაშვებული იმ მიზეზით, რომ მათ არ ჰქონდათ მიღებული უმაღლესი იურიდიული განათლება არანაკლებ მაგისტრის ან მასთან გათანაბრებული აკადემიური ხარისხით. ინდირა მაშანიშვილისთვის საბჭოს დამატებითი ვადა არ განუსაზღვრავს. მიუხედავად ამისა, ინდირა მაშანიშვილმა საბჭოს მაინც წარუდგინა ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის გადაწყვეტილება მის მიერ მიღებული უმაღლესი განათლების მაგისტრის საფეხურთან გათანაბრების თაობაზე. 2 თებერვალს საბჭოს ვებგვერდზე განთავსებულ მოსამართლეთა შესარჩევ კონკურსში მონაწილე კანდიდატების მოკლე ბიოგრაფიულ მონაცემებთან ერთად არ გამოქვეყნებულა ინდირა მაშანიშვილის ბიოგრაფიული მონაცემები, ვინაიდან იგი არ იყო დაშვებული კონკურსის აღნიშნულ ეტაპზე და მისი კანდიდატურა არ განიხილებოდა.^[69] 3 თებერვალს, მას შემდეგ, რაც უკვე დაწყებული იყო კანდიდატებთან გასაუბრება, საბჭომ განიხილა ინდირა მაშანიშვილის მიერ დამატებით წარდგენილი დოკუმენტი და მიიღო მისი კონკურსის მეორე ეტაპზე დაშვების გადაწყვეტილება. ამ კონკურსის ფარგლებში, 2016 წლის 12 თებერვლის #1/28 გადაწყვეტილებით, ინდირა მაშანიშვილი განესდა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის მოსამართლის თანამდებობაზე. აღნიშნული შემთხვევა საბჭოს მიერ პროცედურების ამკარა დარღვევის კიდევ ერთი მაგალითია. აქ შესაძლოა ასევე იკვეთებოდეს კონკრეტული მოსამართლეების მიმართ საბჭოს პრეფერენციული დამოკიდებულება.

5.1.3. მოსამართლეობის კანდიდატებთან ჩატარებული გასაუბრებები

- არათანაბარი გარემო კანდიდატებისათვის

„მოსამართლეობის კანდიდატების შერჩევის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2009 წლის 09 ოქტომბრის #1/308 გადაწყვეტილების შესაბამისად, გასაუბრებები ემსახურება კანდიდატების შესაბამისობის დადგენას კეთილსინდისიერებისა და კომპეტენტურობის კრიტერიუმებთან. გადაწყვეტილების თანახმად, საბჭო კანდიდატებს გასაუბრებისას უთმობს თანაბარ დროს, აძლევს მათ საკუთარი თავის წარმოდგენისა და მოტივაციის დასაბუთების შესაძლებლობას, უსვამს მსგავსი შინაარსის კითხვებს, რომლითაც საბჭოს წევრები იღებენ ინფორმაციას კანდიდატის უნარ-ჩვევების, კვალიფიკაციისა და თეორიული ცოდნის შესახებ, ასევე, კანდიდატთან აზუსტებს მათ შესახებ პერსონალური ინფორმაციის დამუშავების შედეგად მოპოვებულ ცნობებს.^[70]

გასაუბრებები არ იყო სტრუქტურირებული, ხშირად კანდიდატებს უსვამდნენ არსებითად განსხვავებული მნიშვნელობის კითხვებს, ზოგიერთი კანდიდატისთვის საერთოდ არ დაუსვამთ პროფესიული კომპეტენციის შესამოწმებელი კითხვები.^[71] რიგ შემთხვევებში, გაურკვეველი დარჩა, მოსამართლეთა შერჩევის წესის შესახებ საბჭოს გადაწყვეტილებაში ჩამოთვლილი რომელი კრიტერიუმის შეფასებას ემსახურებოდა საბჭოს წევრის მხრიდან დასმული ესა თუ ის კითხვა.^[72]

ზოგიერთ კანდიდატთან გასაუბრება წარმართა მხოლოდ კონკრეტული გახმაურებული საქმეების ირგვლივ, მაშინ როცა, სხვა ასევე გახმაურებული საქმის განმხილველი მოსამართლეებისთვის ასეთი კითხვები საერთოდ არ დაუსვამთ.^[73] ამგვარი არათანმიმდევრულობა შესაძლოა კანდიდატების დანიშვნის პროცესში საბჭოს არაობიექტურობაზე მიუთითებდეს.

⁶⁸ იხ. <https://goo.gl/bildOJ>

⁶⁹ <http://hcoj.gov.ge/ge/informatsia-mosamartleobis-shesarchevi-konkursit-dainteresebuli-pirebisatvis/2634> - იხ. კონკურსანტების მოკლე ბიოგრაფიული მონაცემები.

⁷⁰ იხ. „მოსამართლეობის კანდიდატების შერჩევის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2009 წლის 09 ოქტომბრის #1/308 გადაწყვეტილების მე-127 მუხლი - გასაუბრება.

⁷¹ იხ. 2016 წლის 11 ივნისის საბჭოს გასაუბრებების სხდომის ოქმი, სადაც საბჭოს წევრებმა სხდომაზე დააფიქსირეს, რომ კანდიდატი არის პროფესიონალი და უზენაეს სასამართლოსაც მოუხდებოდა.

⁷² 2016 წლის 21 ივნისის საბჭოს სხდომის ოქმი. გადაწყვეტილების მიღებისას ვის აქვს თქვენზე გავლენა? ამ კითხვაზე კანდიდატმა განაცხადა, რომ - არავის. შემდეგ საბჭოს წევრი ჩაეკითხა, სამსახური თუ გაგიცდენიათ? კანდიდატმა უპასუხა, რომ - გაუცდენია საკუთარი და, ასევე, შვილის ავადმყოფობის გამო. საბჭოს წევრმა ჰკითხა, ზეგავლენას ხომ არ ახდენდა მასზე შვილი. სრულიად გაუგებარია, აღნიშნული კითხვა კანდიდატის რომელ კრიტერიუმთან შესაბამისობის დადგენას ემსახურებოდა, ან როგორ შეიძლება, აღნიშნულმა კითხვამ უზრუნველყოს კანდიდატის ხასიათის ამა თუ იმ თვისების გამოვლენა.

⁷³ მაგალითად, გასაუბრების დროს გიორგი ჩემიას, ასევე, თამაზ ურთმელიძეს საბჭოს წევრებმა დაუსვეს კითხვები მათ მიერ განხილული გახმაურებული საქმეების შესახებ (გიორგლიანის საქმის შესახებ - გიორგი ჩემიას და "რუსთავის 2"-ის საქმის შესახებ - თამაზ ურთმელიძეს), თუმცა, მსგავსი შინაარსის კითხვები არ დაუსვამთ საბჭოს წევრი მოსამართლეობის კანდიდატის - თამარ ალანაისთვის.

• **გასაუბრებების თემატიკა - შეკითხვების პრობლემური ფორმულირება და შინაარსი**

საანგარიშო პერიოდში გასაუბრებების დროს კანდიდატებს ეკითხებოდნენ მოსაზრებას არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და საზოგადოების მხრიდან სასამართლოს „ზღვარგადასულ“ კრიტიკასთან დაკავშირებით. საბჭოს წევრის მხრიდან შეკითხვის მსგავსი ფორმულირება წარმოადგენდა მიმთითებელ კითხვას, რითაც კანდიდატებს ფაქტობრივად მიაჩნებდნენ შემფასებლებისთვის სასურველ პასუხზე.

ასევე, მნიშვნელოვან ხარვეზად უნდა შეფასდეს ის ფაქტი, რომ საბჭოს წევრ კანდიდატებს გასაუბრებაზე ზუსტად იგივე კითხვები დაესმოდათ, რასაც ისინი თავად უსვამდნენ სხვა კანდიდატებს. შესაბამისად, საბჭოს წევრი კანდიდატებისთვის წინასწარ იყო ცნობილი, რა კითხვებზე მოუწევდათ პასუხის გაცემა, რაც მათ სხვა კანდიდატებთან მიმართებით უპირატეს მდგომარეობაში აყენებდა.⁷⁴

დადებითად უნდა შეფასდეს ის ფაქტი, რომ გასაუბრებისას საბჭოს ზოგიერთი წევრი აქტიურად უსვამდა კანდიდატებს კითხვებს ადამიანის უფლებებთან, განსაკუთრებით, მარგინალიზებული ჯგუფების უფლებებთან დაკავშირებით. თუმცა, საბჭოს ზოგიერთი წევრის მხრიდან, ამგვარი კითხვების დასმის გამო, უკმაყოფილება შეიმჩნეოდა.

მართალია, ადამიანის უფლებების შესახებ დასმული კითხვები, როგორც წესი, იყო საბაზისო შინაარსის (მაგალითად, რა არის ლგბტ, რა არის აბსოლუტური უფლება, რა არის სამართლიანი სასამართლოს კრიტერიუმები და სხვა) და არ მოითხოვდა ანალიტიკურ შეფასებას თუ მსჯელობას, თუმცა, ამ კითხვებზე გაცემულმა პასუხებმა ცხადი გახადა, რომ კანდიდატების უმრავლესობის, როგორც ყოფილი და მოქმედი მოსამართლეების, ისე სკოლის კურსდამთავრებულების ცოდნა და მგრძობელობა ადამიანის უფლებებთან დაკავშირებულ საკითხებზე არის არაადამაკმაყოფილებლად დაბალი.

5.1.4. საბჭოს ფართო დისკრეცია მოსამართლეთა სპეციალიზაციის განსაზღვრისას

საბჭოს მიერ 2016 წლის 14 ივლისის სხდომაზე მოსამართლეობის კანდიდატთა კენჭისყრის შედეგად ბათუმის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის მოსამართლედ აირჩიეს დავით მამისეიშვილი, ამავე სასამართლოს თავმჯდომარე. მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ დავით მამისეიშვილს არ ეწურებოდა უფლებამოსილების ვადა, თუმცა, მან ვადამდე მიიღო კონკურსში მონაწილეობა. გასაუბრებაზე აღნიშნა, რომ, ვინაიდან წინ ელოდა გამოსაცდელი ვადა, ერჩია დროულად გაეველო იგი და სცოდნოდა, ინიშნებოდა თუ არა მოსამართლედ. ბათუმის საქალაქო სასამართლოში გამოცხადებული იყო მხოლოდ ერთი ვაკანსია სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიაში, ბატონი მამისეიშვილი კი ბოლო პერიოდში დანიშნული იყო სისხლის სამართლის სპეციალიზაციით. როგორც 2016 წლის 19 სექტემბრის სხდომაზე გახდა ცნობილი, მიუხედავად იმისა, რომ მამისეიშვილი განწესებული იყო სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიაში, იგი საკუთარი ბრძანებით განიხილავდა სისხლის სამართლის საქმეებს და აღნიშნულ პერიოდში საკმაოდ გახმაურებულ საქმეზეც გამოიტანა გადაწყვეტილება. **მამისეიშვილი საბჭოს სთხოვდა, მიეღო გადაწყვეტილება მისი სისხლის სამართლის კოლეგიაში განწესებისა და სისხლის სამართლის კოლეგიის მოსამართლეების - ინდირა მაშანეიშვილისა და სალის შაინიძის სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიაში გადაყვანის შესახებ.**

საბჭოს 2016 წლის 19 სექტემბრის გადაწყვეტილებებით, ბატონი მამისეიშვილი გადაიყვანეს სისხლის სამართლის კოლეგიაში, ხოლო ბატონი შაინიძე და ქალბატონი მაშანეიშვილი - სისხლს სამართლის კოლეგიიდან სამოქალაქო კოლეგიაში.

ეს პრაქტიკა სრულიად ფორმალურს ხდის შერჩევის პროცესს და აჩენს ეჭვს მოსამართლესა და საბჭოს წევრებს შორის წინასწარი შეთანხმების შესახებ.

უნდა აღინიშნოს, რომ მოსამართლის სპეციალიზაციის შეცვლის მარეგულირებელი კანონმდებლობა არ აკმაყოფილებს გამჭვირვალობისა და განჭვრეტადობის სტანდარტს და საფრთხის შემცველია მოსამართლეთა დამოუკიდებლობისთვის. კანონმდებლობით, მოსამართლის შესარჩევ კონკურსზე ვაკანსია ცხადდება სპეციალიზაციის მიხედვით, კონკრეტულ კოლეგიასა და პალატაში. კანდიდატთან გასაუბრება ხდება მის მიერ არჩეული ვაკანსიის მიხედვით, შესაბამისი თემატიკიდან გამომდინარე. თუმცა, იმავდროულად, კანონი ადგენს დანიშნული მოსამართლის სპეციალიზაციის შეცვლის ზოგად რეგულირებას, რაც საბჭოს აძლევს

⁷⁴ იხ. 2016 წლის 20 ივნისის საბჭოს გასაუბრებების ოქმი, ამ დღეს გაიმართა საბჭოს ორი წევრთან - თამარ ალანასა და მერაბ გაბინაშვილთან გასაუბრება, სადაც მათ იგივე კითხვები დაუსვეს, რასაც თვითონ უსვამდნენ სხვა კანდიდატებს. მაგალითად: როგორია ელგებეტე თემზე თქვენი ხედვები? უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებებს თუ იცნობთ? სასამართლოს მიმართ საზოგადოების დამოკიდებულებაზე რას იტყვით და ა.შ.

ფართო შესაძლებლობას, ყოველგვარი დასაბუთების გარეშე შეუცვალოს მოსამართლეს სპეციალიზაცია, რომელზეც ის კონკურსის შედეგად დაინიშნა. საანგარიშო პერიოდში დაფიქსირებული შემთხვევები, როდესაც მოსამართლე დაინიშნა კონკურსით და შემდეგ ძალიან მოკლე დროში მოხდა მისთვის სპეციალიზაციის შეცვლა, აზრს უკარგავს კონკრეტულ ვაკანსიებზე შესარჩევი კონკურსის გამოცხადებას, წინააღმდეგობაში მოდის კომპეტენტური მოსამართლის პრინციპთან და წარმოადგენს საბჭოს ხელში არსებულ ბერკეტს მოსამართლეებზე გავლენის მოსახდენად.

გასათვალისწინებელია, რომ არაერთი მოქმედი ან ყოფილი მოსამართლე მონაწილეობს კონკურსში და საბჭო, შესაბამისი დასაბუთების გარეშე, უარს ეუბნება მათ მოსამართლის თანამდებობაზე დანიშვნაზე, მიუხედავად იმისა, რომ ვაკანსიები შეუფასებელი რჩება.^[75] ისეთ სისტემებში, სადაც მოსამართლე განსაზღვრული ვადით ინიშნება თანამდებობაზე და მას უნევს, პერიოდულად ხელახლა მიიღოს კონკურსში მონაწილეობა, საბჭოს ვალდებულება - დაასაბუთოს უარი თავისუფალ ვაკანსიებზე ყოფილი ან მოქმედი მოსამართლეების დანიშვნის თაობაზე - კიდევ უფრო მაღალია. ისეთ პირობებში, როცა ვაკანტური ადგილების შევსება ვერ ხდება, ხოლო კონკურსში მონაწილე ყოფილ ან მოქმედ მოსამართლეებს საბჭო დანიშვნაზე უარს ეუბნება, ეს შერჩევითი მიდგომის შთაბეჭდილებას ტოვებს.

საანგარიშო პერიოდში მოსამართლის კონკურსში მონაწილეობდა 174 კანდიდატი. აქედან, მოქმედი მოსამართლე იყო 51, ყოფილი მოსამართლე - 93, ხოლო სკოლის კურსდამთავრებული - 29.

ორივე კონკურსის შედეგად, საბჭოს მიერ მოსამართლის თანამდებობაზე დაინიშნა 66 მოსამართლე. აქედან, მოქმედი მოსამართლე იყო 32, ყოფილი მოსამართლე - 22, სკოლის კურსდამთავრებული - 12.

ორივე კონკურსის შედეგად, ვაკანტური დარჩა 29 ადგილი, ხოლო კონკურსში მონაწილეთაგან დანიშვნაზე უარი ეთქვა სულ 108 კანდიდატს, აქედან: მოქმედი მოსამართლე - 19; ყოფილი მოსამართლე - 71; სკოლის კურსდამთავრებული - 17.

აღნიშნული სტატისტიკა მოწმობს, რომ მიუხედავად ვაკანტური ადგილებისა, რაც კონკურსის შედეგად კვლავ ღია რჩება, საბჭომ 93 ყოფილი მოსამართლიდან თანამდებობაზე დაინიშნა მხოლოდ 19. აღნიშნული, საერთაშორისო სტანდარტების გათვალისწინებით,^[76] საბჭოს მხრიდან დამატებით დასაბუთებას საჭიროებს. თუმცა, განმარტება იმის შესახებ, თუ რითი აიხსნება თანამდებობაზე ყოფილი მოსამართლეების ხელახლა დანიშვნის ასეთი დაბალი მაჩვენებელი, საბჭოს არ გაუკეთებია. ასევე, დაბალია სკოლის კურსდამთავრულთა დანიშვნის სტატისტიკა, რაც, მათ შორის, შესაძლოა იუსტიციის უმაღლეს სკოლაში სწავლების დაბალ ხარისხზე მიუთითებდეს.

5.2. მოსამართლეთა ვადაზე ადრე გადანიშვნა

საანგარიშო პერიოდში მიმდინარე კონკურსების დროს გამოვლინდა მოქმედ მოსამართლეთა საკმაოდ დიდი ნაწილის მონაწილეობა გამოცხადებულ კონკურსებში. მაგალითად, ზოგიერთ შემთხვევაში, მოსამართლეებს უფლებამოსილების ამონაწილად დარჩენილი ჰქონდათ 2 ან 3 წელი და მაინც იღებდნენ კონკურსში მონაწილეობას იმ არგუმენტით, რომ, ვინაიდან გამოსაცდელი ვადა ელოდებოდათ წინ, ერჩიათ, დროულად გაეწვლით აღნიშნული ვადა და სცოდნოდით, ინიშნებიან თუ არა უვადოდ. ზოგიერთი მათგანი ითხოვდა სასამართლოს შეცვლას - მაგალითად, ბათუმშიდან თბილისში გადაყვანას ოჯახური პირობების გამო. იმის გათვალისწინებით, რომ მიმდინარე საანგარიშო პერიოდში საბჭოს სხდომაზე არ ყოფილა განხილული კონკურსის გარეშე გადაყვანის საკითხი და არც წერილი შესულა საბჭოში მოსამართლეთა დროებით ან მუდმივად დამატების საჭიროების შესახებ, ეჭვებს წარმოშობს მოქმედი მოსამართლეების კონკურსში მონაწილეობა უფლებამოსილების ვადის გასვლამდე რამდენიმე წლით ადრე, მათ შორის სხვა სასამართლოში არსებულ ვაკანსიებზე. ასევე, ჩნდება ეჭვები ამ პროცესში საბჭოსა და მოსამართლეებს შორის არასათანადო შეთანხმებების სავარაუდო არსებობასთან დაკავშირებით.

მოქმედი მოსამართლეების ვადაზე ადრე გადანიშვნა და ის, თუ როგორ წარიმართა აღნიშნული პროცესი, წარმოშობს ეჭვს, ხომ არ მიიღეს მოქმედმა მოსამართლეებმა კონკურსში მონაწილეობა საბჭოსთან წინასწარი შეთანხმებით, იმ მიზნით, რომ სწორედ მოქმედი საბჭოს პირობებში მომხდარიყო მათი ახალი ვადით დანიშვნა. ამგვარი შეთანხმების არსებობა წინააღმდეგობაში მოდის მოსამართლეთა დამსახურების პრინციპით შერჩევის

⁷⁵ CCJE-ის #1 დასკვნის თანახმად, იმ სისტემებში, სადაც მოსამართლეები ინიშნებიან განსაზღვრული ვადით.

⁷⁶ European Charter on the Statute of Judges, para. 3.3. Where the recruitment procedure provides for a trial period, necessarily short, after nomination to the position of judge but before confirmation on a permanent basis, or where recruitment is made for a limited period capable of renewal, the decision not to make a permanent appointment or not to renew, may only be taken by the independent authority referred to at paragraph 1.3 hereof, or on its proposal, or its recommendation or with its agreement or following its opinion. <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=1766485&direct=true>

წესთან, შესაძლოა, არათანაბარ მდგომარეობაში აყენებდეს სხვა მოსამართლეებს და საფრთხის შემცველია ინდივიდუალური მოსამართლის შიდა დამოუკიდებლობისთვის.

აღსანიშნავია, რომ საანგარიშო პერიოდში საბჭოს არ გამოუყენებია „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 37-ე მუხლით გათვალისწინებული კონკურსის გარეშე დანიშვნის წესი, რომელიც წლების განმავლობაში სამოქალაქო საზოგადოების მხრიდან კრიტიკის ერთ-ერთ მთავარ საფუძველს წარმოადგენდა. წინა წლებში მივლინება/დანიშნულების საკითხი ძალიან პრობლემური იყო და საბჭოს მიერ დადგენილი წესი და პრაქტიკა ბევრ კითხვას ბადებდა. მონიტორინგის ჯგუფმა გამოითხოვა საჯარო ინფორმაცია, 2016 წლის იანვრიდან დღემდე იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს სხდომაზე განხილული იყო თუ არა მოსამართლეთა კონკურსის გარეშე გადაყვანის საკითხი. საბჭოსგან მიღებული პასუხის თანახმად, საბჭოს სხდომაზე არ ყოფილა განხილული კონკურსის გარეშე გადაყვანის საკითხი და არც წერილი შესულა საბჭოში მოსამართლეთა დროებით ან მუდმივად დამატების საჭიროების შესახებ.^[77]

5.3. იუსტიციის უმაღლესი საბჭოში მსმენელთა მისაღები კონკურსი

- ბოლო ორი წლის განმავლობაში იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ სკოლაში მსმენელთა მისაღები კონკურსი მხოლოდ ერთხელ ჩაატარა, რაც უარყოფითად მოქმედებს პოტენციურ მოსამართლეთა რაოდენობაზე და შემდგომში, მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის პროცესზე. აღნიშნულს ხელს უწყობს კანონმდებლობაც, რომელიც საბჭოს არ უდგენს მსმენელთა მისაღები კონკურსის გამოცხადების ვალდებულებას;
- იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მსმენელთა კონკურსის გამოცხადების შესახებ საბჭოს გადაწყვეტილება არ შეიცავს ჩასარიცხი მსმენელების რაოდენობის განსაზღვრის დასაბუთებას ან ინფორმაციას იმის შესახებ, კონკურსის გამოცხადებისას გათვალისწინებული იყო თუ არა სასამართლო სისტემაში მოსამართლეთა რაოდენობა;
- სკოლის მსმენელის შერჩევის კრიტერიუმები არ აკმაყოფილებს ობიექტურობის სტანდარტს, არ არის დადგენილი კანდიდატის შესახებ ინფორმაციის მოძიების ეტაპი და წესი;
- სკოლის მსმენელის შესარჩევი გასაუბრება არ არის საკმარისად ფორმალიზებული - არ არის განსაზღვრული გასაუბრების მიზანი, თემატიკა და დადგენილი კრიტერიუმების შემონიშნების წესი;
- მსმენელობის კანდიდატებთან გასაუბრებები ჩატარდა საბჭოს ღია სხდომაზე, თუმცა, ფორმალური პროცესის არარსებობისა და საბჭოს წევრთა მიერ დასმული კითხვების ბუნდოვანების გამო, შეუძლებელი იყო იმის შეფასება, თუ რა კრიტერიუმებით იხელმძღვანელა საბჭომ მსმენელის ჩარიცხვის გადაწყვეტილების მიღებისას.

5.3.1. სკოლის მსმენელთა კონკურსის გამოცხადება

„იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს შესახებ“ საქართველოს კანონის (შემდგომში - კანონი) თანახმად, მსმენელი არის პირი, რომელიც კონკურსის გავლის შედეგად, საბჭოს გადაწყვეტილებით ჩაირიცხება სკოლაში სასწავლებლად. სკოლაში მისაღებად კონკურსს ატარებს საბჭო.

წინა საანგარიშო პერიოდში, 2015 წლის ნოემბერში, საბჭომ გამოაცხადა იუსტიციის უმაღლესი საბჭოში მსმენელთა მისაღები კონკურსი,^[78] რომელიც საბუთების მიღების ეტაპის შემდგომ აღარ გაგრძელდა. საბჭო ამ საკითხს მხოლოდ 2016 წლის 12 სექტემბრის სხდომაზე მიუბრუნდა. საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება 2015 წლის ნოემბერში გამოცხადებული კონკურსის პირობებში ცვლილების შეტანის შესახებ და საბუთების მიღების ვადად განსაზღვრა 2016 წლის 13 სექტემბრიდან 24 სექტემბრამდე პერიოდი.^[79] ასევე, საბჭომ დაადგინა, რომ პირებს, რომლებიც დარეგისტრირდნენ მსმენელთა მისაღები კონკურსზე 2015 წლის ნოემბერ-დეკემბერში, არ ესაჭიროებოდათ დოკუმენტაციის განახლება, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ ცვლილება შევიდა მათ პირად ან სამუშაო ბიოგრაფიაში.

⁷⁷ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2016 წლის 14 დეკემბრის #1937/2761-03-ო წერილი.

⁷⁸ <http://hcoj.gov.ge/files/pdf/%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202015/160-2015.pdf> - 2015 წელს მსმენელთა მისაღები კონკურსის გამოცხადების შესახებ.

⁷⁹ <http://hcoj.gov.ge/ge/informatsia%C2%A0iustitsiis%C2%A0skolis%C2%A0msmenelta%C2%A0shesarchevi%C2%A0konkursis%C2%A0taobaze/2771> - ინფორმაცია იუსტიციის სკოლის მსმენელთა შესარჩევი კონკურსის თაობაზე.

საბჭოს სხდომაზე არ უმსჯელია 2015 წელს გამოცხადებული მსმენელთა მისაღები კონკურსის შეჩერების შესახებ. შესაბამისად, უცნობია, რა მიზეზით შეჩერდა კონკურსი, ან შემდგომ, 2016 წლის სექტემბერში, რატომ გაგრძელდა.^[80] არც კანონმდებლობა და არც წესდება კონკურსის შეჩერების შესაძლებლობას და საფუძვლებს არ ითვალისწინებს.

იუსტიციის უმაღლესი სკოლის შესახებ კანონით, სკოლაში მისაღები კონკურსი, როგორც წესი, უნდა ჩატარდეს წელიწადში ორჯერ - მაისსა და ოქტომბერში. საანგარიშო პერიოდში იუსტიციის უმაღლეს სკოლაში მსმენელთა მისაღები კონკურსი ჩატარდა მხოლოდ ერთხელ, ხოლო წინა საანგარიშო პერიოდში, 2015 წელს, მსმენელთა მისაღები კონკურსი საერთოდ არ ჩატარებულა.

კანონის თანახმად, სკოლაში მისაღები კონკურსის ჩატარების თაობაზე გადაწყვეტილებას იღებს საბჭო, საქართველოს საერთო სასამართლოების სისტემაში მოსამართლეთა რაოდენობის გათვალისწინებით. თუმცა, პრაქტიკაში გაუგებარია, აცხადებს თუ არა საბჭო სკოლაში მსმენელთა მისაღები კონკურსს სასამართლო სისტემაში მოსამართლეთა რაოდენობის გათვალისწინებით, ვინაიდან საბჭოს წარდგინებაში, რომელიც გაეგზავნა იუსტიციის უმაღლესი სკოლის დამოუკიდებელ საბჭოს, აღნიშნულია, რომ 2015 წლის ნოემბერ-დეკემბერში ჩასატარებელი კონკურსის შედეგად იუსტიციის უმაღლეს სკოლაში მისაღები მსმენელთა საერთო რაოდენობა განისაზღვროს არაუმეტეს 20 ადამიანი.^[81] ასევე, საბჭოს 2015 და 2016 წლების გადაწყვეტილებები არ შეიცავს დასაბუთებას მოსამართლეთა რაოდენობასთან მიმართებით კონკურსის გამოცხადების საჭიროების თაობაზე. ამ საკითხზე მსჯელობა არც საბჭოს სხდომაზე ყოფილა. მაშინ, როცა საბჭოს მიერ გამოცხადებული კონკურსების შედეგად ვერ ხდება მოსამართლეობის შესაბამისი კანდიდატების შერჩევა და არსებული ვაკანსიები შეუვსებელი რჩება,^[82] საბჭო არ ასაბუთებს, რატომ შეაჩერა 2015 წლის ნოემბერში გამოცხადებული კონკურსი და რატომ არ მიიღო სკოლაში მსმენელები თითქმის ერთი წლის განმავლობაში.

იუსტიციის უმაღლეს სკოლაში მსმენელთა მიღების შეფერხება უარყოფით გავლენას ახდენს მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის პროცესზე. კერძოდ, მოსამართლეთა შესარჩევ კონკურსზე ერთი და იგივე კანდიდატები რეგისტრირდებიან, რის გამოც საბჭოს არ აქვს ფართო არჩევანი. სკოლაში მსმენელთა მიღების შეჩერების პროცესი აფერხებს სასამართლო სისტემაში ახალი კადრების გამოჩენის შესაძლებლობას. **ამასთან, როგორც პრაქტიკით დადასტურდა, სკოლაში მსმენელთა ჩარიცხვის უფლებამოსილება საბჭოს ხელში წარმოადგენს დამატებით ბერკეტს, გავლენა მოახდინოს მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის პროცესზე.**

5.3.2. იუსტიციის უმაღლესი სკოლის მსმენელთა კონკურსი

საანგარიშო პერიოდში იუსტიციის უმაღლესი სკოლის მსმენელთა კონკურსზე დარეგისტრირდა 109 კანდიდატი. მეორე ეტაპზე გადავიდა 105 კანდიდატი.^[83]

საბჭომ მსმენელებთან გასაუბრებები დაიწყო 5 ოქტომბრიდან. სკოლის მსმენელობის კანდიდატებთან გასაუბრებები მიმდინარეობდა 7 დღის განმავლობაში.

2016 წლის 31 ოქტომბერს გაიმართა საბჭოს სხდომა, რომელზეც მოხდა სკოლის მსმენელთა შერჩევა ღია კენჭისყრით. იმავე დღეს საბჭოს ვებგვერდზე გამოქვეყნებული ინფორმაციის თანახმად, სკოლის მე-13 ფაქულტეტი ჩარიცხა 20 მსმენელი,^[84] მაშინ, როდესაც საბჭოს ვებგვერდზე 3 ოქტომბერს გამოქვეყნებული ინფორმაციის თანახმად, იუსტიციის უმაღლესი სკოლის დამოუკიდებელი საბჭოს 2015 წლის 25 ნოემბრის გადაწყვეტილებით, მიმდინარე კონკურსის ფარგლებში იუსტიციის უმაღლეს სკოლაში მისაღები მსმენელთა რაოდენობა განისაზღვრა არაუმეტეს 19 ადამიანით.

კანონით, მსმენელობის კანდიდატს არ მოეთხოვება სამუშაო გამოცდილება, თუმცა, “საერთო სასამართლოების შესახებ” საქართველოს ორგანული კანონის თანახმად, მოსამართლეობის კანდიდატს უნდა ჰქონდეს

⁸⁰ 2017 წლის 18 იანვრის საქართველოს იუსტიციის საბჭოს #65/55-03-ო წერილი, სადაც ნათქვამია, რომ 2015 წლის ნოემბერში გამოცხადებული მსმენელთა მისაღები კონკურსის შეჩერების თაობაზე საბჭოს გადაწყვეტილება არ მიუღია.

⁸¹ იუსტიციის უმაღლესი სკოლის 2017 წლის 11 იანვრის #02/1359 წერილი.

⁸² 2015 წლის 26 აპრილს საბჭოს ვებგვერდზე გამოქვეყნებულ განცხადებაში, რომელიც ეხებოდა მოსამართლეობის კანდიდატთა კენჭისყრის შედეგებს, ნათქვამია, რომ არჩეულ იქნა 24 მოსამართლე, ხოლო 24 ვაკანსიაზე ვერ შეირჩა მოსამართლეობის კანდიდატი. ასევე, 2015 წლის 28 დეკემბრის განცხადების თანახმად, გამოცხადებული იყო კონკურსი მოსამართლის 60 ვაკანსიაზე, დაინიშნა 38 მოსამართლე, ვაკანტური დარჩა 22 ადგილი; 2016 წელს გამოცხადებული იყო კონკურსი მოსამართლის 65 ვაკანსიაზე, დაინიშნა 44, ვაკანტური დარჩა 21 ადგილი.

⁸³ <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202016/259.pdf> - საბჭოს 2016 წლის 3 ოქტომბრის 1/259 გადაწყვეტილება - კანდიდატთა მეორე ეტაპზე დაშვების შესახებ.

⁸⁴ <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202016/273.pdf> - 2016 წლის 31 ოქტომბრის 1/273 გადაწყვეტილებით, საბჭომ სკოლაში ჩარიცხა 20 მსმენელი.

სპეციალობით მუშაობის სულ ცოტა 5 წლის გამოცდილება. კანონი უშვებს შესაძლებლობას, რომ სკოლაში მსმენელად ჩარიცხოს პირი, რომელსაც არ გააჩნია სამუშაო გამოცდილება. იმავდროულად, კანონის თანახმად, იუსტიციის სკოლის დანიშნულებაა საერთო სასამართლოების სისტემაში მოსამართლედ დასანიშნ პირის მომზადება. შესაბამისად, შესაძლებელია, სკოლაში ჩარიცხონ მსმენელები, წარმატებით დაასრულონ სკოლაში სწავლა, მაგრამ მათი კანდიდატურის მოსამართლის პოზიციაზე განხილვა ვერ მოხდება იმის გამო, რომ ისინი ვერ დააკმაყოფილებენ პროფესიით მუშაობის სულ მცირე 5-წლიანი გამოცდილების ქონის მოთხოვნას. ანალოგიური ვითარებაა ასაკობრივ ცენზთან დაკავშირებით. სკოლაში მისაღებად არ არის დადგენილი ასაკობრივი ცენზი, მაშინ როცა მოსამართლედ პირი შეიძლება დაინიშნოს 30 წლის ასაკიდან. აღნიშნული შეუსაბამობები ქმნის პრობლემას - მიუხედავად იმისა, რომ სკოლა ამზადებს მოსამართლედ დასანიშნ პირებს, ისინი გარკვეული პერიოდის განმავლობაში მაინც ვერ დაინიშნებიან მოსამართლის თანამდებობაზე, რაც წინააღმდეგობაში მოდის სკოლაში ჩარიცხვის პროცესში სასამართლო სისტემაში მოსამართლეთა რაოდენობის გათვალისწინების მოთხოვნასთან, ასევე, კანონით განსაზღვრულ მიზანთან, რაც გულისხმობს იუსტიციის სკოლის მიერ კანდიდატების მომზადებას მოსამართლეობისთვის.

5.3.3. გასაშვებები

სკოლის წესდება ადგენს კანდიდატის საკონკურსო წესით შერჩევის კრიტერიუმებს, რომლებიც არ აკმაყოფილებს ობიექტურობის და გამჭვირვალობის სტანდარტს. არც კანონი და არც სკოლის წესდება არ ითვალისწინებს კანდიდატზე ინფორმაციის მოძიების პროცედურას. შესაბამისად, გაუგებარია, როგორ ხდება მორალური რეპუტაციის, პიროვნული თვისებებისა და პროფესიული უნარ-ჩვევების შეფასება, მით უფრო, როცა სკოლის წესდება ითვალისწინებს, რომ პიროვნული თვისებების კრიტერიუმის მიხედვით უარყოფითი შეფასების შემთხვევაში, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრი უფლებამოსილია, სხვა კრიტერიუმების შეუფასებლად მიიღოს უარყოფითი გადაწყვეტილება.^[85] ბუნდოვანია, ამ კრიტერიუმებით კანდიდატის შეფასებისას, რა მტკიცებულებებსა და წყაროს ეყრდნობა საბჭო.

მსმენელთა შერჩევა მოხდა საბჭოს სხდომაზე, ღია კენჭისყრით. კენჭისყრის დროს საბჭოს არცერთ წევრს არ დაუსაბუთებია თავისი გადაწყვეტილება, ამასთან, გადაწყვეტილება შეიცავს მხოლოდ ჩარიცხულ პირთა ჩამონათვალს და არ ითვალისწინებს ინდივიდუალურ დასაბუთებას.^[86]

კონკურსში მონაწილე 105 კანდიდატიდან 46 სასამართლო სისტემის მოქმედი თანამშრომელია. სკოლაში ჩარიცხული 20 მსმენელიდან 14 სასამართლოს მოქმედი თანამშრომელია, ერთი - ყოფილი.^[87]

5.4. სასამართლოს შიდა დამოუკიდებლობა - მოსამართლე თავისუფალი უნდა იყოს სასამართლოს თავმჯდომარის გავლენისგან

- კანონით არ არის დადგენილი სასამართლოს/კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარის დანიშვნის კრიტერიუმები. ამგვარი კრიტერიუმები არც იუსტიციის საბჭოს მიერ ყოფილა შემუშავებული;
- კანონით არ არის დადგენილი სასამართლოს/კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარის დანიშვნის პროცედურა. ამგვარი პროცედურა არც საბჭოს მიერ ყოფილა შემუშავებული;
- გაუგებარია, როგორ ხდება კონკრეტული მოსამართლე თავმჯდომარეობის კანდიდატი - თავმჯდომარის ერთ ვაკანსიაზე უაღტერნატივოდ, მხოლოდ ერთი მოსამართლის კანდიდატურა განიხილება. საბჭოს წევრები არ განმარტავენ კონკრეტული მოსამართლის კანდიდატურის დაყენების მიზეზს;
- სასამართლოს/კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარის და თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებლის დანიშვნის პრაქტიკა ტოვებს სასამართლო სისტემაში ხელმძღვანელი თანამდებობის პირების თვითნებურად დანიშვნის შთაბეჭდილებას, რაც შესაძლოა გამოიყენებოდეს ინდივიდუალურ მოსამართლეებსა და სასამართლო სისტემაზე საბჭოს გავლენის შესანარჩუნებლად;
- საბჭომ დაადგინა სასამართლოს თავმჯდომარის გათავისუფლების პრაქტიკა, რომელიც წინააღმდეგობაში მოდის საერთაშორისო სტანდარტებთან, არღვევს პირის უფლებას სამართლიან პროცესზე (დუე პროცესს) და სასამართლოს თავმჯდომარის თვითნებურად, მყისიერად გათავისუფლების საშუალებას იძლევა;

⁸⁵ იუსტიციის უმაღლესი სკოლის წესდების მე-8 მუხლის მე-4 პუნქტი.

⁸⁶ <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202016/273.pdf> - სკოლაში მსმენელთა მიღების შესახებ.

⁸⁷ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2017 წლის 18 იანვრის #65/55/03-ო წერილი.

- საბჭომ დაადგინა არაერთგვაროვანი მიდგომა თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის დანიშვნასა და სხვა სასამართლოებში მოვალეობის შესრულების დაკისრებასთან დაკავშირებით.

5.4.1. სასამართლოს თავმჯდომარის დანიშვნა (კანონმდებლობის ანალიზი)

შესაბამისი საერთაშორისო სტანდარტების თანახმად, მოსამართლე ემორჩილება მხოლოდ კანონს. იგი უნდა იყოს თავისუფალი როგორც გარეშე, ისე სასამართლოს თავმჯდომარის მხრიდან შესაძლო ზეგავლენისგან. ^[88]

საერთაშორისო სტანდარტების თანახმად, სასამართლოს თავმჯდომარის შერჩევა უნდა ხდებოდეს ღია კონკურსის წესით და მასში მონაწილეობის უფლება უნდა ჰქონდეთ კანდიდატებს, რომლებიც აკმაყოფილებენ წინასწარ დადგენილ კრიტერიუმებს. ^[89]

საქართველოს კანონმდებლობით, სასამართლოების თავმჯდომარეებს გააჩნიათ საკმაოდ ფართო და, ხშირად, დისკრეციული უფლებამოსილებები, მათ შორის: სასამართლოს აპარატის მუშაობის წარმართვა და ზედამხედველობა; საქმეთა განაწილება; საქმის განმხილველი სასამართლოს შემადგენლობის განსაზღვრა. თავმჯდომარე უფლებამოსილია, მოსამართლეს დაავალოს საქმის განხილვაში მონაწილეობა ამავე სასამართლოს სხვა პალატაში, კოლეგიასა ან სპეციალიზებულ შემადგენლობაში. ასევე, თავმჯდომარე უფლებამოსილია, შეისწავლოს სასამართლოში საქმეთა განხილვის გაჭიანურების მიზეზები.^[90] ამდენად, საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, სასამართლოს თავმჯდომარეს ეკისრება რიგი მნიშვნელოვანი ფუნქციები, რომელთა განხორციელება პირდაპირ კავშირშია ინდივიდუალური მოსამართლის მიერ საქმის განხილვის პროცესთან და, შესაბამისად, საშუალებას აძლევს სასამართლოს თავმჯდომარეს, გავლენა მოახდინოს მოსამართლის მუშაობაზე.

არც საქართველოს კანონმდებლობით და არც საბჭოს გადაწყვეტილებით არ არის დადგენილი სასამართლოს თავმჯდომარის არჩევის კრიტერიუმები.

საქართველოს კანონმდებლობით ასევე არ არის დადგენილი სასამართლოს თავმჯდომარეების შერჩევის, დანიშვნის და გათავისუფლების კონკრეტული პროცედურა. კანონი მხოლოდ ზოგად ჩანაწერს შეიცავს, რომლის თანახმადაც, რაიონული (საქალაქო) სასამართლოს თავმჯდომარეს შესაბამისი სასამართლოს მოსამართლეთაგან/ სასამართლო კოლეგიების თავმჯდომარეთაგან, 5 წლის ვადით, თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს საბჭო.

სასამართლო სისტემის რეფორმის მესამე ტალღის კანონპროექტების თავდაპირველი ვერსიით, გათვალისწინებული იყო თავმჯდომარეების არჩევა შესაბამისი სასამართლოს მოსამართლეების მიერ. ვენეციის კომისიამ წარდგინილი ცვლილებები მოიწონა და აღინიშნა, რომ სასამართლოს თავმჯდომარის არჩევის წესის შემოღება გაზრდის ინდივიდუალური მოსამართლის როლს სასამართლოს თვითმმართველობაში. მიუხედავად ამისა, თავმჯდომარის არჩევის წესი კანონპროექტიდან ამოიღეს მას შემდეგ, რაც პარლამენტში განხილვამდე იუსტიციის სამინისტრომ მოსამართლეთა კორპუსს კანონპროექტები წარუდგინა.^[91] პარლამენტის მიერ მესამე ტალღის კანონპროექტების მიღების შემდეგ, პრეზიდენტმა კანონს ვეტო დაადო და მოტივირებული შენიშვნებით გადაუგზავნა პარლამენტს. პრეზიდენტის შენიშვნები, მათ შორის, შეეხებოდა თავმჯდომარეების არჩევის წესის განსაზღვრას ვენეციის კომისიის დასკვნის შესაბამისად.^[92] თუმცა, არც პრეზიდენტის მოტივირებული შენიშვნებისა და არც ვენეციის კომისიის რეკომენდაციის გათვალისწინება არ მოხდა. პარლამენტმა ვეტო დაძლია, შესაბამისად, თავმჯდომარის დანიშვნის უფლებამოსილება კვლავ საბჭოს კომპეტენციის ფარგლებში დარჩა. ეს, შესაძლოა, მიანიშნებდეს სასამართლოს თავმჯდომარის არჩევის უფრო დემოკრატიული წესის შემოღების კუთხით პოლიტიკური ნების არარსებობაზე.

⁸⁸ ევროპულ მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოს დასკვნა #19, პარა. 13. კიევის რეკომენდაციები აღმოსავლეთ ევროპაში, სამხრეთ კავკასიასა და ცენტრალურ აზიაში სასამართლოს დამოუკიდებლობის შესახებ (2010), პარა. 1.

⁸⁹ ევროპულ მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოს #19 (2016) დასკვნა სასამართლოს თავმჯდომარეების როლის შესახებ, პარა. 45, 46.

⁹⁰ „საერთო სასამართლოების შესახებ“ ორგანული კანონის 25-ე და 30-ე მუხლები - სააპელაციო და საქალაქო სასამართლოების თავმჯდომარეების უფლებამოსილებები.

⁹¹ <http://www.tabula.ge/ge/story/96310-martlmsajulebis-reforma-mosamartleebi-dagegmil-cvlilebebs-etsinaagmdegebian> - სტატია „მართლმსაჯულების რეფორმა - მოსამართლეები დაგეგმილ ცვლილებებს ეწინააღმდეგებიან“.

⁹² [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2014\)031-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2014)031-e) – ვენეციის კომისიის დასკვნა CDL-AD(2014)031, პარაგრაფი 84.

5.4.2. სასამართლოს კოლეგიებისა და სასამართლოს თავმჯდომარეების დანიშვნის პრაქტიკა

2016 წლის განმავლობაში, სხვადასხვა დროს, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადანყვეტილებით, სასამართლო სისტემაში დანიშნა სასამართლოს/პალატის/კოლეგიის თავმჯდომარის 17 მოვალეობის შემსრულებელი და სასამართლოს/კოლეგიის 4 თავმჯდომარე. აქედან, 14 თავმჯდომარე დღესაც მოვალეობის შემსრულებელია. კანონით განსაზღვრული 5-წლიანი უფლებამოსილების ვადით თავმჯდომარის თანამდებობებზე დანიშნულია მხოლოდ თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარე და ამავე სასამართლოს ოთხი კოლეგიის თავმჯდომარე.⁹³

2016 წლის 22 თებერვლის სხდომაზე საბჭომ მიიღო თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის მამუკა ახვლედიანის გათავისუფლებისა და სასამართლოს თავმჯდომარის და კოლეგიის თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებლების დანიშვნის გადანყვეტილებები. 22 თებერვლის საბჭოს სხდომის დღის წესრიგში საკითხი შემდეგნაირად არის ასახული: მოწმეთა დაკითხვის წესის ასამოქმედებლად თბილისის საქალაქო სასამართლოში საქმეთა კატეგორიის მიხედვით მოსამართლეთა შემადგენლობის განსაზღვრისას აღმოჩენილი შესაძლო დარღვევების შესახებ ინფორმაციის ანალიზი. დღის წესრიგში მნიშვნელოვანი საკითხის ამ სახით, არაპირდაპირ მითითება ეწინააღმდეგება გამჭვირვალობის პრინციპს.

სხდომაზე თავმჯდომარემ წევრებს სთხოვა, სისხლის სამართლის კოლეგიის მოსამართლეებიდან დაესახელებინათ კოლეგიის თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებლის კანდიდატურა. დასახელდა მოსამართლე ეკა არეშიძის კანდიდატურა. საბჭოს მოსამართლე წევრმა მერაბ გაბინაშვილმა შემდეგნაირად დაასაბუთა ეკა არეშიძის კანდიდატურის მხარდაჭერა: **არის ძალიან გამოცდილი მოსამართლე და თავს გართმევს იმ დროებითი ღონისძიებების გატარებას, რასაც საბჭო აპირებს.** სხვა კანდიდატურა არ დასახელებულა. სხდომის მიმდინარეობისას, საბჭო დაუკავშირდა მოსამართლე ეკა არეშიძეს, რომელმაც თანხმობა განაცხადა კოლეგიის თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებლის თანამდებობის დაკავებაზე. კენჭისყრის შედეგად, აღნიშნულ თანამდებობაზე მოსამართლე ეკა არეშიძე დანიშნა.

ამის შემდგომ საბჭომ განიხილა სასამართლოს თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებლის დანიშვნის საკითხი. სასამართლოს თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებლის კანდიდატურა დაასახელა საბჭოს მდივანმა ლევან მურუსიძემ და აღნიშნა, რომ **ყველაზე ხშირად თავმჯდომარის მოვალეობას ასრულებდა გიორგი ებანოიძე (სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის თავმჯდომარე) და სანამ საბჭო კიდევ მიუბრუნდებოდა ამ საკითხს, ბატონი გიორგი ყველაზე მისაღები კანდიდატი იქნებოდა.** სხდომაზე სხვა კანდიდატურა არ დასახელებულა. სხდომის მიმდინარეობისას საბჭო დაუკავშირდა მოსამართლე გიორგი ებანოიძეს, რომელმაც თანხმობა განაცხადა სასამართლოს თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებლის თანამდებობის დაკავებაზე. კენჭისყრის შედეგად, აღნიშნულ თანამდებობაზე დანიშნა მოსამართლე გიორგი ებანოიძე.

საბჭოს 2016 წლის 29 თებერვლის სხდომაზე განხილული იყო თბილისის საქალაქო სასამართლოს და კოლეგიების თავმჯდომარეთა დანიშვნის საკითხი. ამ შემთხვევაშიც, თავმჯდომარეობის კანდიდატურების დასახელება და მათი დანიშვნა არ იყო დასაბუთებული, არ შემონმებულა მათი შესაბამისობა დასაკავებელ თანამდებობასთან რაიმე ობიექტური გარემოებებით.⁹⁴

სხდომის დღის წესრიგის ბუნდოვანებასთან დაკავშირებით, თავისი უარყოფითი აზრი დააფიქსირა საბჭოს არამოსამართლე წევრმა ვახტანგ მჭედლიშვილმა და აღნიშნა, რომ სხდომის დღის წესრიგში საკითხი ფორმულირებული იყო, როგორც **თბილისის საქალაქო სასამართლოსთან დაკავშირებული ზოგიერთი საორგანიზაციო საკითხი** და მას არ ჰქონდა ინფორმაცია, რომ იგი კოლეგიებისა და სასამართლოს თავმჯდომარის დანიშვნის განხილვას მოიცავდა. შესაბამისად, საკითხის უკეთ შესასწავლად და კანდიდატების

⁹³ ინფორმაციის წყარო: იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდზე გამოქვეყნებული გადანყვეტილებები 2016 წელს თავმჯდომარეების დანიშვნის შესახებ.

⁹⁴ საბჭოს თავმჯდომარემ აღნიშნა, რომ წინა სხდომაზე საბჭომ დანიშნა თბილისის საქალაქო სასამართლოს მოვალეობის შემსრულებელი, ასევე, რამდენიმე კოლეგიას ჰყავდა მოვალეობის შემსრულებელი და უმჯობესი იქნებოდა, სტაბილური გარემოს შექმნის მიზნით, რაც შეიძლება მოკლე ვადებში, საბჭოს ჰყოლოდა გამოკვეთილი კანდიდატურები აღნიშნულ პოზიციებზე, მოსამართლეთა ნების გათვალისწინებით. საბჭოს მდივანმა ასევე აღნიშნა, რომ დროულად უნდა მომხდარიყო თავმჯდომარის კანდიდატურაზე შეჯერება. თუმცა, ვინაიდან თავმჯდომარე აირჩევა კოლეგიების თავმჯდომარეთაგან, საბჭოს თავდაპირველად კოლეგიების თავმჯდომარეების დანიშვნის საკითხზე უნდა ემსჯელა. საბჭოს მდივანმა წარმოადგინა კოლეგიების თავმჯდომარეთა კანდიდატურები: სერგო მეთოფიშვილის კანდიდატურა - სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის თავმჯდომარის თანამდებობაზე შემდეგი დასაბუთებით - ნლების განმავლობაში ის სწორედ სამოქალაქო კოლეგიას უძღვებოდა; გიორგი ებანოიძე სამოქალაქო კოლეგიიდან გადმოვიდოდა სისხლის სამართლის კოლეგიის თავმჯდომარედ; რეზო ნადარაიას კანდიდატურა - წინასასამართლო და საგამოძიებო კოლეგიის თავმჯდომარედ, ხოლო თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის პოსტზე - გიორგი მიქაუტაძის კანდიდატურა, რომელიც აღმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას თავმჯდომარეობდა. ლევან მურუსიძემ კანდიდატურის დაყენება შემდეგნაირად დაასაბუთა: **გავლილი აქვს სასამართლო სისტემაში ყველა საფეხური, ხელმძღვანელობდა კოლეგიას, აქვს კარგი პიროვნული და საქმიანი რეპუტაცია.**

გასაცნობად, განხილვის გადადება მოითხოვა. აღნიშნულ ინიციატივას საბჭოს მოსამართლე წევრების უკმაყოფილება მოჰყვა. ვახტანგ მჭედლიშვილმა დაამატა, რომ უნდა დამთავრდეს დღის წესრიგში საკითხების პარტიზანულად შეყვანა, როგორც ახვლედიანის გათავისუფლების შემთხვევაში მოხდა: „**გენერალ იქ, რომ ახვლედიანს ათავისუფლებდით?**“ ლევან მურუსიძემ საპასუხოდ განაცხადა, რომ საქალაქო სასამართლოს სჭირდება გამართული მენეჯმენტი, რომელიც საბჭოსთან ერთად იმუშავებს სასამართლოში არსებული პრობლემების მოგვარებაზე და სტაბილურობისთვის უკეთესი იქნებოდა გადანყვეტილების სწრაფად მიღება.⁹⁵

საანგარიშო პერიოდში ასევე დაფიქსირდა, რომ, ცალკეულ შემთხვევებში, საბჭომ კოლეგიის თავმჯდომარე დანიშნა არა შესაბამისი კოლეგიის შემადგენლობიდან, არამედ სხვა კოლეგიის მოსამართლეებს შეუცვალა სპეციალიზაცია, გადაიყვანა შესაბამის კოლეგიაში, სადაც შემდგომ თავმჯდომარედ დანიშნა. ამასთან, აღნიშნული ხდებოდა კოლეგიის თავმჯდომარეების სხვა კოლეგიების თავმჯდომარეებით ჩანაცვლების გზით და არა - მოსამართლეებიდან თავმჯდომარეების დანიშვნით. არც სპეციალიზაციის შეცვლის და არც თავმჯდომარეების დანიშვნის გადანყვეტილებები არ ყოფილა სათანადოდ დასაბუთებული.

კერძოდ, საბჭოს 4 მარტის სხდომაზე თბილისის საქალაქო სასამართლოს საგამოძიებო კოლეგიის თავმჯდომარეს - სერგო მეთოფიშვილს საბჭომ შეუცვალა სპეციალიზაცია, გადაიყვანა სამოქალაქო კოლეგიის მოსამართლედ და ამავე სხდომაზე დანიშნა სამოქალაქო კოლეგიის თავმჯდომარედ. ანალოგიურად, სპეციალიზაციის შეცვლის გზით დანიშნა სისხლის სამართლის კოლეგიის თავმჯდომარედ გიორგი ებანოიძე. საბჭოს აღნიშნული გადანყვეტილებები არ ყოფილა სათანადოდ დასაბუთებული. საკითხისადმი ამგვარ მიდგომას შეეწინააღმდეგა პრეზიდენტის მიერ დანიშნული საბჭოს წევრი. ვახტანგ მჭედლიშვილმა აღნიშნა, რომ სულ რამდენიმე დღის წინ საბჭომ დანიშნა მოვალეობის შემსრულებლები, დღეს მათ წარმოადგინეს ხედვა, გასწიეს სამუშაოები, სერგო მეთოფიშვილმა წინადადებები დააყენა და ყოველივე ამის შემდეგ საბჭოს წევრები სპონტანურად იგებენ, რომ ის სხვა კოლეგიაში უნდა გადავიდეს. ასევე, ვახტანგ მჭედლიშვილი დაინტერესდა, თუ რატომ გახდა საჭირო გიორგი ებანოიძისთვის სპეციალიზაციის შეცვლა და სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის თავმჯდომარედ მისი დასახელება. ამ საკითხზე გიორგი ებანოიძემ უპასუხა, რომ კოლეგიის შეცვლის ინიციატივა მისგან არ მოდიოდა, თუმცა, თავად წინააღმდეგი არ იყო.

რაც შეეხება თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის დანიშვნის საკითხს, 29 თებერვლის სხდომაზე საბჭოს მდივანმა ლევან მურუსიძემ თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის პოსტზე დაასახელა გიორგი მიქაუტაძის კანდიდატურა, რომელიც ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას თავმჯდომარეობდა. ლევან მურუსიძემ მიქაუტაძის დასახელება შემდეგნაირად დაასაბუთა: **გავლილი აქვს სასამართლო სისტემაში ყველა საფეხური, ხელმძღვანელობდა კოლეგიას, აქვს კარგი პიროვნული და საქმიანი რეპუტაცია.** თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარეობის კანდიდატს საბჭოს წევრებმა ჰკითხეს, თუ როგორ წარმოედგინა მას თბილისის საქალაქო სასამართლოს მართვა და ჰქონდა თუ არა რაიმე გეგმა. კითხვაზე კანდიდატმა უპასუხა, რომ მისთვის ასეთი ნდობის გამოცხადება დიდი პატივი, თუმცა, იმავდროულად, დიდი მოულოდნელობა იყო, ამიტომ უმჯობესი იქნებოდა, თუ მოემზადებოდა აღნიშნულთან დაკავშირებით. საკითხი მომდევნო სხდომისთვის გადაიდო.

ამის შემდგომ, 4 მარტის სხდომაზე არამოსამართლე წევრმა ვახტანგ მჭედლიშვილმა სასამართლოს თავმჯდომარედ დაასახელა გიორგი ებანოიძის კანდიდატურა, ასევე, საბჭოს წევრებს გააცნო კანდიდატების სასამართლო სისტემაში საქმიანობის სტატისტიკა, სადაც ხაზგასმული იყო მის მიერ წარმოდგენილი კანდიდატის უპირატესობები, მათ შორის, სასამართლოს მართვის გამოცდილება.

გაუგებრობა გამოიწვია გადანყვეტილების მისაღებად ჩატარებული კენჭისყრის ფორმამ. ვინაიდან კენჭისყრის წესი არ არის დადგენილი არც კანონით და არც საბჭოს გადანყვეტილებით, მას შემდეგ, რაც საბჭოს ერთ-ერთმა კანდიდატმა მიიღო წევრთა 12 ხმა, ფაქტობრივად, მეორე კანდიდატს შესაძლებლობა აღარ მიეცა, რომ კენჭისყრაზე მისი კანდიდატურაც დამდგარიყო. აღნიშნული იმის კიდევ ერთი ნათელი მაგალითია, თუ რამდენად მოუწესრიგებელია სასამართლოების თავმჯდომარეების დანიშვნის პროცედურა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის დანიშვნის საკითხი საბჭომ მოკლე ვადებში გადანყვიტა და აღნიშნული სასამართლოს მუშაობის სტაბილურობის უზრუნველყოფას დაუკავშირა. თუმცა, გასათვალისწინებელია, რომ საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში საბჭომ მოვალეობის შესრულება დააკისრა სასამართლოს და კოლეგიის 14 თავმჯდომარეს. მოვალეობის დაკისრების საკითხის განხილვისას, არცერთ შემთხვევაში, საბჭოს არ უმსჯელია მოვალეობის შემსრულებლად დასანიშნ პირთა მენეჯერულ უნარ-ჩვევებზე. საბჭომ ხაზი გაუსვა იმ გარემოებას, რომ ეს იყო დროებითი ღონისძიება და როდესაც საბჭო განიხილავდა თავმჯდომარედ მათი დანიშვნის საკითხს, შემდეგ მოხდებოდა მენეჯერული უნარ-ჩვევების შემოწმება. **კითხვებს აჩენს და საბჭოს არ დაუსაბუთებია, თუ რამ განაპირობა საბჭოს მხრიდან, ერთი მხრივ, თბილისის საქალაქო სასამართლოში და, მეორე მხრივ, საქართველოს სხვა სასამართლოებში თავმჯდომარეების დანიშვნისადმი არაერთგვაროვანი მიდგომა.**

⁹⁵ 2016 წლის 21 მარტის საბჭოს სხდომა.

სასამართლოს და კოლეგიების თავმჯდომარეების დანიშვნის პრაქტიკაზე დაკვირვებამ გამოავლინა შემდეგი ხარვეზები: საბჭოს რეალურად არ შეუძლია თავმჯდომარის თანამდებობასთან კანდიდატების შესაბამისობა რაიმე ობიექტური ფორმით. შესაბამისად, გაუგებარი და დაუსაბუთებელია, თუ რა კრიტერიუმებით იხელმძღვანელებს საბჭოს წევრებმა თავმჯდომარეების დანიშვნის შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას. საბჭოს მიერ სასამართლოს ხელმძღვანელ თანამდებობებზე კანდიდატურების დასახელება არ არის გამჭვირვალე პროცესი და გაუგებარია, როგორ ხდება კანდიდატურების გამოვლენა. ზემოთქმული ტოვებს ხელმძღვანელ თანამდებობებზე მოსამართლეთა თვითნებურად დანიშვნის შთაბეჭდილებას, რაც შესაძლოა გამოიყენებოდეს ინდივიდუალურ მოსამართლეებსა და სასამართლო სისტემაზე საბჭოს გავლენის შესანარჩუნებლად.

ცნობილია საბჭოს ოფიციალური პოზიცია სასამართლოს თავმჯდომარის დანიშვნის კრიტერიუმებთან დაკავშირებით. საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციისთვის გაგზავნილ წერილში საბჭო^[96] აღნიშნავს, რომ “მოსამართლის არჩევა სააპელაციო და რაიონული (საქალაქო) სასამართლოს თავმჯდომარედ, სხვა გარემოებებთან ერთად, დამოკიდებულია მის პროფესიულ გამოცდილებასა და მენეჯერულ უნარ-ჩვევებზე, რაც უზრუნველყოფს დაკისრებული მოვალეობების ჯეროვნად და ეფექტიანად განხორციელებას. შესაბამისად, გაუმართლებელია, აღნიშნულის გათვალისწინების გარეშე მოსამართლისათვის სასამართლოს თავმჯდომარედ არჩევის შესაძლებლობის მიცემა.” მიუხედავად აღნიშნულისა, ცხადია, რომ პრაქტიკაში საბჭო სასამართლოების თავმჯდომარეებს არ ნიშნავს მათი მენეჯერული თვისებების გამო.

5.4.3. სასამართლოს თავმჯდომარის თანამდებობიდან გათავისუფლების პრაქტიკა

დადგენილი საერთაშორისო სტანდარტების თანახმად, მოსამართლის შეუცვლელი პრინციპი ვრცელდება ასევე სასამართლოს თავმჯდომარის დანიშვნასა და გათავისუფლებაზე. შესაბამისად, თავმჯდომარის თანამდებობიდან გათავისუფლებაზე უნდა გავრცელდეს დაცვის იგივე გარანტიები, რომლებიც მოქმედებს მოსამართლის თანამდებობიდან გათავისუფლების შემთხვევაში.^[97] სასამართლოს თავმჯდომარისთვის მოსამართლის ანალოგიური დაცვის გარანტიების შექმნა ასევე გულისხმობს, რომ სასამართლოს თავმჯდომარის თანამდებობიდან გათავისუფლება არ უნდა იყოს შესაძლებელი ერთი ხელის მოსმით, არამედ ის, მოსამართლის მსგავსად, კანონით დადგენილი წესით, დისციპლინურ სამართალწარმოებას უნდა დაექვემდებაროს.

გათვალისწინებელია, რომ სასამართლოს თავმჯდომარის გათავისუფლების საკითხს არეგულირებს „საქართველოს საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური სამართალწარმოების შესახებ“ საქართველო კანონი, რომელიც სასამართლოს თავმჯდომარის, თავმჯდომარის პირველი მოადგილის ან მოადგილის, სასამართლო კოლეგიის ან პალატის თავმჯდომარის თანამდებობიდან გათავისუფლებას დისციპლინური ზემოქმედების ღონისძიებად განიხილავს.^[98]

2016 წლის 22 თებერვლის სხდომაზე იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის მამუკა ახვლედიანის მიერ ჩადენილი შესაძლო დარღვევის ფაქტზე იმსჯელა. საბჭოს მოსამართლე წევრი შოთა გენაძე მამუკა ახვლედიანს საბჭოს კომპეტენციაში ჩარევას ედავებოდა. საბჭოს დღის წესრიგში საკითხი შემდეგნაირად იყო ფორმულირებული - **“მონმეთა დაკითხვის წესის ასამოქმედებლად თბილისის საქალაქო სასამართლოში საქმეთა კატეგორიების მიხედვით მოსამართლეთა შემადგენლობის განსაზღვრისას აღმოჩენილი შესაძლო დარღვევების შესახებ”**. დღის წესრიგიდან არ იკვეთებოდა, რომ იგეგმებოდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის გათავისუფლების საკითხზე მსჯელობა.^[99]

⁹⁶ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2016 წლის 9 სექტემბრის #1560/1101-01-ო წერილი. წერილი ეხებოდა კოალიციის მიერ წარდგენილ წინადადებას, მათ შორის, სასამართლოს თავმჯდომარის არჩევის წესს.

⁹⁷ ევროპელ მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოს დასკვნა #19 (2016), პარაგრაფი 45.

⁹⁸ „საქართველოს საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური სამართალწარმოების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტის „ ბ “ ქვეპუნქტი, 55-ე მუხლი.

⁹⁹ საბჭოს მოსამართლე წევრი შოთა გენაძე აღნიშნავდა, რომ საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარემ გადაწყვიტა ისეთი საკითხები, რომლებიც შედიოდა და შედის საბჭოს კომპეტენციაში, ასევე დაამატა, რომ ბატონ მამუკა ახვლედიანს რამდენჯერმე გაეგზავნა შეტყობინება, მოსულიყო საბჭოს სხდომაზე და დაეფიქსირებინა საკუთარი აზრი აღნიშნულ საკითხზე. შოთა გენაძის თქმით, ამ სხდომაზეც იყო მონეული მამუკა ახვლედიანი, თუმცა, არ გამოცხადდა. მან ასევე აღნიშნა, რომ მოსამართლეთა კონფერენციაზეც ნეგატიური პოზიციები გაუღერდა, ზოგადად, მამუკა ახვლედიანის, როგორც თავმჯდომარის, მუშაობასთან დაკავშირებით. ამ გარემოებებიდან გამომდინარე, შოთა გენაძემ საბჭოს წევრებს მოსთხოვა, ემსჯელათ მამუკა ახვლედიანისთვის თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარისა და სისხლის სამართლის კოლეგიის თავმჯდომარის უფლებამოსილების შეწყვეტაზე.

არამოსამართლე წევრები ევა გოცირიძე და ვახტანგ მჭედლიშვილი ითხოვდნენ, რომ მეტი ლეგიტიმურობისთვის მამუკა ახვლედიანისთვის გაეგზავნათ კითხვები და მოეთხოვათ მისგან წერილობითი პასუხები იმ კითხვებზე, რომლებიც საბჭოს მის საქმიანობასთან დაკავშირებით გააჩნდა. თუმცა, საბჭოს წევრების უმრავლესობამ გააპროტესტა აღნიშნული და განაცხადა, რომ მამუკა ახვლედიანმა უკვე რამდენჯერმე თქვა უარი საბჭოს სხდომაზე დასწრებაზე და მიუღებელია, როდესაც საქალაქო

საბჭომ თავმჯდომარის გათავისუფლებაზე იმსჯელა სხდომაზე, რომლის დღის წესრიგით არ იყო გათვალისწინებული სასამართლოს თავმჯდომარის თანამდებობიდან გათავისუფლების საკითხი. თავმჯდომარის გათავისუფლების დროს არ იყო უზრუნველყოფილი სამართლიანი პროცესი (დუე პროცესს). ამასთან, ვადის ამონურვამდე თავმჯდომარის თანამდებობიდან გათავისუფლებას კონკრეტული საფუძველი უნდა გააჩნდეს, რაც კანონმდებლობით არის დადგენილი. ასეთ პროცედურად კანონი განსაზღვრავს დისციპლინურ სამართალწარმოებას. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ კანონი ბუნდოვანია, საბჭოს იგი სამართლიანი პროცესის სასარგებლოდ უნდა განემარტა. მას არ უნდა ეხელმძღვანელა ბლანკეტური ნორმით, რომელიც მხოლოდ გათავისუფლების უფლებამოსილებას ადგენს და არ განსაზღვრავს გათავისუფლების საფუძველებსა და პროცედურას. მოქმედი კანონმდებლობით, თავმჯდომარის თანამდებობიდან გათავისუფლება შესაძლებელია მხოლოდ დისციპლინური სამართალწარმოების სრულყოფილად ჩატარების შემდგომ, გადაცდომის დადგენის შემთხვევაში.^[100]

საბჭოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებით, კიდევ ერთხელ დასტურდება, რომ სასამართლოს თავმჯდომარის როგორც დანიშვნა, ისე მისი გათავისუფლება არის თვითნებური პროცესი, რაც საბჭოს ხელში მნიშვნელოვან ბერკეტს წარმოადგენს სასამართლოსა და მოსამართლეებზე არასათანადო გავლენის მოსახდენად.

6. მოსამართლის დისციპლინური პასუხისმგებლობა

- საანგარიშო პერიოდში გამოიკვეთა დისციპლინური საჩივრების განხილვის დაბალი მაჩვენებელი. საბჭომ საანგარიშო პერიოდში მიღებული 211 საჩივრიდან მხოლოდ 10 დისციპლინური საჩივარი განიხილა;
- დისციპლინური საჩივრების განხილვის ვადები არაგონივრულად ჭიანურდებოდა, რაც სერიოზული საფრთხის შემცველია სასამართლოს შიდა დამოუკიდებლობისთვის;
- საანგარიშო პერიოდში, პირველად, საბჭომ არ გაასაჯაროვა ინფორმაცია ფორმის დაუცველად მიჩნეული საჩივრების რაოდენობის შესახებ. არც კანონით და არც საბჭოს გადაწყვეტილებით არ ყოფილა დარეგულირებული ფორმის დაუცველად მიღებული საჩივრების სამართლებრივი მონესრიგება;
- დისციპლინური საქმის წარმოების შეწყვეტის მაჩვენებელი მაღალია, რაც არასათანადო გამჭვირვალობის პირობებში, წარმოშობს ეჭვებს საქმეთა შეწყვეტის შესახებ გადაწყვეტილებების ობიექტურობასთან დაკავშირებით.

სასამართლოს თავმჯდომარე იუსტიციის უმაღლეს საბჭოსთან კომუნიკაციას გაურბის.

საბჭოს წევრებმა მიიღეს გადაწყვეტილება, რომ გაგრძელდებოდა დღის წესრიგით გათვალისწინებული თემების განხილვა და დღის ბოლოს ისევ დაუბრუნდებოდნენ ამ საკითხს. მანამდე მამუკა ახვლედიანს მიეცემოდა შესაძლებლობა, მისულიყო საბჭოს სხდომაზე. მამუკა ახვლედიანმა იუსტიციის საბჭოსთვის გამოგზავნილ წერილში მისი საკითხის განხილვა 26 თებერვლისთვის მოითხოვა.

შოთა გენაძემ კიდევ ერთხელ მოუწოდა საბჭოს, რომ ამ საკითხზე დაუყოვნებლივ მიეღოთ გადაწყვეტილება. ყველა წუთს და საათს აქვს მნიშვნელობა, როდესაც საქმე უკავშირდება სასამართლოს გამართულ მუშაობას, აღნიშნა საბჭოს თავმჯდომარემ. იმავე სხდომაზე იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ წმათა უმრავლესობით - 12 ერთის წინააღმდეგ - მიიღო გადაწყვეტილება მამუკა ახვლედიანისთვის თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის, ასევე, სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის თავმჯდომარის უფლებამოსილების შეწყვეტის შესახებ.

¹⁰⁰ <http://www.coalition.ge/index.php?article-id=74&clang=0> - იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ მამუკა ახვლედიანი კანონის დარღვევით გაათავისუფლა.

6.1. დისციპლინური სამართალწარმოების პროცესის გამჭვირვალობა

2012 წლამდე დისციპლინური სამართალწარმოების პროცესი სრულად კონფიდენციალური იყო და გამორიცხავდა ყოველგვარი მონიტორინგის შესაძლებლობას. იუსტიციის უმაღლესი საბჭოდან შესაძლებელი იყო მხოლოდ სტატისტიკური ინფორმაციის მიღება.^[101] 2012 წელს განხორციელებული ცვლილებებით, დისციპლინური სამართალწარმოება შედარებით ღია გახდა, კერძოდ: დადგინდა, რომ, სადისციპლინო კოლეგიისა და სადისციპლინო პალატის გადაწყვეტილებები კანონიერ ძალაში შესვლისთანავე უნდა გამოქვეყნდეს ოფიციალურ ვებგვერდზე. თუმცა, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ეტაპზე დისციპლინური პასუხისმგებლობის საკითხების განხილვის პროცესი კვლავ არასაკმარისად გამჭვირვალეა. ხელმისაწვდომია მხოლოდ ზოგადი სტატისტიკური ინფორმაცია საბჭოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების შესახებ.

მნიშვნელოვანია, რომ მართლმსაჯულების რეფორმის „მესამე ტალღის“ ცვლილებებით მოსამართლეს ენიჭება იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს, სადისციპლინო კოლეგიისა და პალატის სხდომების გასაჯაროების უფლება, თათბირისა და გადაწყვეტილების პროცედურის გარდა. მოსამართლის სავარაუდო დისციპლინური გადაცდომის ობიექტური, მიუკერძოებელი და სრულყოფილი გამოკვლევისა და წინასწარი შემოწმების ჩატარების მიზნით, იქმნება დამოუკიდებელი ინსპექტორის სამსახური. თუმცა, აღნიშნული ცვლილებები საანგარიშო პერიოდში არ ყოფილა მიღებული და უცნობია მათი პრაქტიკული შედეგი.

შესაბამისად, მოსამართლეთა დისციპლინური პასუხისმგებლობის პროცესის შეფასება ეყრდნობა მხოლოდ სტატისტიკურ მონაცემებს.

6.2. სტატისტიკური მონაცემების ანალიზი

საანგარიშო პერიოდში საბჭოს მიერ სათანადო ფორმის დაცვით მიღებულად ჩაითვალა 241 დისციპლინური საჩივარი. უცნობია, რამდენი საჩივარი ჩაითვალა ფორმის დაუცველად მიღებულად და დაუბრუნდა მომჩივანს. ამგვარი სტატისტიკა საბჭოს არ გამოუქვეყნებია თავის ვებგვერდზე და არც ჩვენ მიერ ინფორმაციის გამოთხოვნის შედეგად მოუწოდებია.^[102] გასათვალისწინებელია, რომ ფორმის დაუცველად საჩივრის შეტანის შედეგებს განსაზღვრავს დისციპლინური საჩივრის ფორმა, რომელიც დამტკიცებულია იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ. ფორმა შეიცავს გამაფრთხილებელ ჩანაწერს იმის თაობაზე, რომ ფორმის დაუცველად შედგენილი საჩივარი (განცხადება) არ განიხილება, რის შესახებაც შესაბამისი მოხელის მიერ ეცნობება საჩივრის ავტორს. სხვა პროცედურული რეგულირება, თუ რა შემთხვევაში ჩაითვლება საჩივარი ფორმის დაუცველად შედგენილად, რა შემთხვევაში არ მოხდება საჩივრის განხილვა მისი შეტანის ეტაპზე და დაუბრუნდება მომჩივანს, არ არის დადგენილი.

კანონის თანახმად, საჩივარი შედგენილი უნდა იყოს საბჭოს მიერ დამტკიცებული ნიმუშის მიხედვით, თუმცა, როგორც საბჭოდან 2015 წელს ჩვენ მიერ გამოთხოვნილი ინფორმაციის პასუხად შევიტყვეთ, საბჭოში საჩივარი შედის როგორც ფორმის დაცვით, ისე ფორმის დაუცველად. მაგალითად, 2015 წელს საბჭოში შევიდა 875 დისციპლინური საჩივარი. აქედან საბჭომ ფორმის დაცვით მიღებულად მიიჩნია 347 საჩივარი.^[103] საჩივრების რაოდენობა, რომლებიც ფორმის დაუცველად მიღებულად ჩაითვალა და მომჩივანს დაუბრუნდა, წინა წლებშიც ძალიან დიდი იყო.^[104] ასეთ პირობებში, მაღალია ინტერესი იმ საკითხის მიმართ, თუ რა საფუძვლით მიიჩნია საბჭომ საჩივრები ფორმის დაუცველად მიღებულად, განესაზღვრა თუ არა დაინტერესებულ პირს ვადა ხარვეზის აღმოსაფხვრელად და სულ რამდენი ასეთი საჩივარი შევიდა საბჭოში. საანგარიშო პერიოდში, პირველად, ინფორმაცია ამის შესახებ არ არის ხელმისაწვდომი.^[105]

¹⁰¹ იუსტიციის უმაღლესი საბჭო თავის ვებგვერდზე აქვეყნებს შემდეგ პერიოდულ სტატისტიკურ ინფორმაციას: შესაბამის საანგარიშო პერიოდში საბჭოში შესული დისციპლინური საჩივრების რაოდენობა, წინა საანგარიშო პერიოდთან გადმოსული საჩივრების რაოდენობა, დისციპლინური სამართალწარმოების შეწყვეტის შესახებ მიღებული გადაწყვეტილებების საერთო რაოდენობა, მოსამართლისათვის სარეკომენდაციო ბარათით მიმართვის შემთხვევების რაოდენობა, მოსამართლის დისციპლინურ პასუხისმგებაში მიცემის და საქმის სადისციპლინო კოლეგიისთვის გადაცემის შესახებ მიღებული გადაწყვეტილებების საერთო რაოდენობა, საანგარიშო პერიოდში მიმდინარე დისციპლინური სამართალწარმოების საქმეთა საერთო რაოდენობა.

¹⁰² საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის 2016 წლის 12 აგვისტოს #გ-04/346-16 და 27 დეკემბრის #გ-04/472-16 და საბჭოს 2016 წლის 23 აგვისტოს #1477/2032-03-ო და 2016 წლის 30 დეკემბრის #2065/3009-03-ო წერილები.

¹⁰³ მოსამართლეთა მიმართ განხორციელებული დისციპლინური სამართალწარმოების 2015 წლის სტატისტიკური ინფორმაცია, გამოქვეყნებული იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდზე - <http://hcoj.gov.ge/files/axali/%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%90%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%99%E1%83%90%202015.pdf>

¹⁰⁴ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2016 წლის 30 დეკემბრის #2065/3009-03-ო წერილი.

¹⁰⁵ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის 2016 წლის 12 აგვისტოს #გ-04/346-16 და საბჭოს 2016 წლის 23 აგვისტოს #1477/2032-03-ო წერილები.

აღსანიშნავია, რომ სასამართლო სისტემის რეფორმის მესამე ტალღის ფარგლებში კანონმდებლობაში შევიდა ცვლილება და ფორმის დაუცველად საჩივრის შეტანა აღარ წარმოადგენს საჩივრის მიღებაზე (რეგისტრაციაზე) უარის თქმის საფუძველს. შესაბამისად, საბჭოს მოუწევს ფორმის დაუცველად მიღებული საჩივრების განხილვაზე უარის თქმის დასაბუთება, რაც პროცესს უფრო გამჭვირვალეს გახდის.

საანგარიშო პერიოდში, ზოგიერთი საჩივრის გაერთიანების შედეგად, სულ წარმოებული იყო 211 დისციპლინური საქმე. 25 საქმეზე მოსამართლეებს ჩამოერთვათ ახსნა-განმარტება და გრძელდება სამართალწარმოება.

2016 წლის განმავლობაში ჩატარდა 16 სადისციპლინო სხდომა. სხდომებზე განხილული იყო როგორც 2016 წელს შესული დისციპლინური საჩივრები, ისე საჩივრები, რომლებიც წინა წლებში შევიდა, თუმცა, მაშინ არ განხილულა და გადმოვიდა 2016-ში. ჯამში, საბჭოს მიერ საანგარიშო პერიოდში განხილულია 231 საჩივარი. სულ 2016 წელს შესული 241 საჩივრიდან (საჩივრების გაერთიანების შედეგად, გახდა 211) ამავე პერიოდში განხილულია 10 საჩივარი. დანარჩენი საჩივრები, რომლებიც საბჭომ საანგარიშო პერიოდში განიხილა, არის: 2014 წელს შესული საჩივრებიდან - 9 საჩივარი¹⁰⁶ და 2015 წლიდან გადმოსული 277 საჩივრიდან - 212 საჩივარი.

გასათვალისწინებელია, რომ კანონის თანახმად, დისციპლინური საქმის გამოკვლევა უნდა დასრულდეს მოსამართლისთვის ახსნა-განმარტების ჩამორთმევის თაობაზე გადაწყვეტილების მიღებიდან 1 თვეში. აუცილებლობის შემთხვევაში, ეს ვადა შეიძლება გაგრძელდეს არაუმეტეს 2 კვირით.

დისციპლინური საჩივრების განხილვის ვადების ამგვარი გაჭიანურება და წლების შემდეგ საჩივრების განხილვის განახლება სერიოზული საფრთხის შემცველია მოსამართლის ინდივიდუალური, შიდა დამოუკიდებლობისთვის, იმ პირობებშიც კი, როცა ამგვარი საჩივრების განხილვის შედეგად, მათ უდიდეს უმრავლესობაზე მიღებული იყო გადაწყვეტილება საჩივრის განხილვის შეწყვეტის შესახებ.

განხილული 488 საჩივრიდან (მონაცემი მოიცავს 2015 წლიდან 2016 წელს ნაშთის სახით გადმოსულ 277 საქმეს და 2016 წელს საბჭოში შემოსული საჩივრების ოდენობას) საბჭოს გადაწყვეტილებით განხილვა შეწყდა 209 საჩივარზე. საბჭოს ინფორმაციით, შეწყვეტის საფუძველი გახდა გადაცდომის, ბრალეულობის ან ზიანის არარსებობა. დისციპლინური საჩივრების განხილვის შეწყვეტის ესოდენ მაღალი მაჩვენებელი ასევე აჩენს კითხვებს შეწყვეტის შესახებ გადაწყვეტილებების ობიექტურობასთან დაკავშირებით. მით უფრო, ისეთ პირობებში, როცა უცნობია, რა იყო საჩივრის შინაარსი, რა მტკიცებულებებზე დაყრდნობით გასაჩივრდა მოსამართლის ქმედება და როგორ დაასაბუთა საბჭომ საჩივრის განხილვის შეწყვეტის კანონიერება. აღნიშნული ინფორმაციის გასაჯაროება შესაძლებელი იქნებოდა ორი გზით: გამოქვეყნებულიყო საბჭოს გადაწყვეტილებები დაშტრიხული ფორმით, როგორც ქვეყნდება სადისციპლინო კოლეგიისა და სადისციპლინო პალატის გადაწყვეტილებები, ან გაზრდილიყო საბჭოს გადაწყვეტილებების გამჭვირვალობის ხარისხი საბჭოს მიერ გადაწყვეტილებების შინაარსის სტატისტიკური სახით, უფრო დეტალურად გამოქვეყნების შედეგად.

უნდა აღინიშნოს ერთ-ერთი საქმე, რომელზეც 2016 წელს მოსამართლეს დაეკისრა დისციპლინური პასუხისმგებლობა.¹⁰⁷ სადისციპლინო კოლეგიის და სადისციპლინო პალატის გადაწყვეტილებებიდან ირკვევა, რომ საერთოდ არ არის ნამსჯელი, მიადგა თუ არა მომჩივანს რაიმე ზიანი მოსამართლის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების შედეგად, რაც დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაკისრების აუცილებელი საფუძველია. თუმცა, სხვა შემთხვევებში ვხედავთ, რომ ზიანის არარსებობის გამო, საბჭო იღებს გადაწყვეტილებებს დისციპლინური საქმისწარმოების შეწყვეტის შესახებ.

საბჭოს მიერ 16 საქმეზე არ დამტკიცდა საბჭოს მდივნის გადაწყვეტილება დისციპლინური დევნის შეწყვეტის შესახებ და გადაწყდა ახსნა-განმარტების ჩამორთმევა მოსამართლისთვის. შედეგად, 2 საქმეზე მოსამართლის მიმართ შეწყდა დისციპლინური დევნა და მოსამართლეს მიემართა კერძო სარეკომენდაციო ბარათით. დანარჩენ 14 შემთხვევაში უნდა ვივარაუდოთ, რომ მიმდინარეობს დისციპლინური საქმისწარმოება, ვინაიდან, როგორც წერილიდან ირკვევა, 2016 წელს დისციპლინური საქმისწარმოება არცერთ საქმეზე არ შეჩერებულა.

საანგარიშო პერიოდში საბჭომ მოსამართლის დისციპლინურ პასუხისმგებლობაში მიცემის შესახებ გადაწყვეტილება მიიღო მხოლოდ ერთ საქმეზე - „მოსამართლეთა შეუფერებელი ქმედების, რომელიც ბღალავს სასამართლოს ავტორიტეტს ან ზიანს აყენებს სასამართლოსადმი ნდობას, მოსამართლის მოვალეობების შეუსრულებლობის/არაჯეროვნად შესრულების და სამოსამართლო ეთიკის ნორმების დარღვევის გამო“.

¹⁰⁶ კითხვას, თუ რამდენი საჩივარი გადმოვიდა 2014 წლიდან 2016 წელს, საბჭომ არ უპასუხა: საიას 2016 წლის 12 აგვისტოს #გ-04/346-16 წერილი; საბჭოს 2016 წლის 23 აგვისტოს #1477/2032-03-ო წერილი; საიას #გ-04/472-16 წერილი; საბჭოს 2016 წლის 30 დეკემბრის #2065/3009-03-ო წერილი.

¹⁰⁷ საქართველოს საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა სადისციპლინო კოლეგიის 2013 წლის 12 აპრილის გადაწყვეტილება საქმეზე #1/04-12; საქართველოს საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა სადისციპლინო კოლეგიის 2012 წლის 2 აგვისტოს გადაწყვეტილება საქმეზე #1-01/11. ხელმისაწვდომია კოლეგიის ვებგვერდზე.

6.3. საბჭოს მოსამართლე წევრთა დისციპლინური პასუხისმგებლობის პრაქტიკა

საანგარიშო პერიოდში საბჭოს წევრების მიმართ წარდგენილი იყო 11 დისციპლინური საჩივარი, რომელთა გაერთიანების შედეგად წარმოებულ იქნა 9 დისციპლინური საქმე. საჩივრების უმრავლესობა შეეხებოდა მოვალეობების არაწერილობით შესრულებას, გადაწყვეტილების კანონიერებასა და, ერთ შემთხვევაში, საქმის განხილვის კანონიერებას. თუ რა გადაწყვეტილება იყო მიღებული აღნიშნულ საჩივრებთან დაკავშირებით, საბჭოდან გამოთხოვნილ ინფორმაციაში არ არის მითითებული. ^[108]

7. გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლის შეფასების წესი და პრაქტიკა

საქართველოს კონსტიტუციაში 2010 წელს განხორციელებული ცვლილებებით შემოღებული იყო მოსამართლის უვადოდ დანიშვნის წესი, რასაც შესაძლოა წინ უძღოდეს მოსამართლის გამოსაცდელი ვადით დანიშვნა. მონიტორინგის ჯგუფმა გააანალიზა გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლის შეფასების მარეგულირებელი კანონმდებლობა და 2016 წლის 28 ოქტომბერს უვადოდ დანიშნული 12 მოსამართლის შეფასების თაობაზე მომზადებული დასკვნები.

7.1. გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლის შეფასების წესი

ძირითადი მიგნებები

- გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლის შეფასების პროცესის მარეგულირებელი ნორმები, რომლებიც ორგანული კანონით არის დადგენილი, არ შეიცავს საკმარის გარანტიებს მოსამართლის ობიექტური და გამჭვირვალე პროცესით შეფასებისთვის;
- გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლის უვადოდ განწესების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების წესი, რომელიც ორგანული კანონით არის დადგენილი, იძლევა სუბიექტური და თვითნებური გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობას, არ ადგენს გამჭვირვალეობის საკმარის სტანდარტს;
- 2013 წლიდან დღემდე იუსტიციის უმაღლესი საბჭო ახორციელებს გამოსაცდელი ვადით დანიშნულ მოსამართლეთა შეფასებას ისე, რომ არ აქვს მიღებული კანონქვემდებარე აქტი, რომელიც გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლის შეფასების პროცესს დეტალურად მოაწესრიგებს.

2013 წლის ნოემბრიდან პირველი და მეორე ინსტანციის სასამართლოებში ყველა მოსამართლე გამოსაცდელი ვადით ინიშნება. ანგარიშზე მუშაობის დროისთვის სასამართლო სისტემაში სულ 12 მოსამართლეა დანიშნული უვადოდ.

გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლეების შეფასების წესი, რომელიც “საერთო სასამართლოების შესახებ” ორგანული კანონით არის დადგენილი, არ აკმაყოფილებს კანონის განჭვრეტადობის მოთხოვნას, ასევე, კანონმდებლობის ანალიზმა ცხადყო, რომ კანონის ნორმები არ არის საკმარისად დეტალური და რიგი პროცედურული საკითხები საჭიროებს დამატებით მონესრიგებას, მათ შორის:

- ბუნდოვანია და დეტალურ მონესრიგებას მოითხოვს გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებებისა და ჩატარებული სხდომების შეფასების წესი;
- არ არის დადგენილი შესაფასებელი მოსამართლის შესახებ ინფორმაციის მოძიების წესი;
- არ არის დადგენილი, თუ რა წყაროებსა და მტკიცებულებებს უნდა ემყარებოდეს მოსამართლის შეფასება;
- არ არის დადგენილი, თუ როგორ მიიღწევა შემთხვევითობის პრინციპი შეფასების პროცესში (შესაფასებელი მოსამართლის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებებისა და შესაფასებელი სხდომების შერჩევა).

¹⁰⁸ საბჭოს 2016 წლის 23 აგვისტოს #1477/2032-03-ო და 2016 წლის 30 დეკემბრის #2065/3009-03-ო წერილები.

“საერთო სასამართლოების შესახებ” საქართველოს ორგანული კანონის თანახმად, მოსამართლეს თანამდებობაზე ყოფნის სამწლიანი ვადის დაწყებისთანავე ეცნობება შეფასების პროცედურისა და იმ გარემოებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებული იქნება მისი ცალკეული კრიტერიუმებით შეფასებისას და მოსამართლის თანამდებობაზე უვადოდ განწესების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას.^[109]

კანონი არაფერს ამბობს იმის შესახებ, კონკრეტულად რა ინფორმაცია და რა ფორმით ეცნობება მოსამართლეს ზემოაღნიშნული პროცედურის შესახებ. იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წერილის თანახმად,^[110] ამ სამი წლის განმავლობაში საბჭოს რამე დამატებითი პროცედურა არ შეუმუშავებია. გამოსაცდელი ვადით დანიშვნის შემდეგ მოსამართლეებს მათი შეფასების პროცედურის შესახებ ეცნობათ მხოლოდ ის ინფორმაცია, რომელიც კანონით ისედაც არის გათვალისწინებული. ეს კი, კანონის მოთხოვნას - მოსამართლეებს ეცნობოთ მათი შეფასების პროცესის შესახებ - ფორმალურს ხდის და აზრს უკარგავს.

პრაქტიკაში გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლეების შეფასების პროცესი ისე მიმდინარეობს, რომ საბჭოს სამი წლის განმავლობაში არ დაუდგენია შეფასების დამატებითი პროცედურები. აღნიშნული გაუმჭირვალს ხდის პროცესს და იძლევა თვითნებობისა და არაობიექტური გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობას. მოსამართლისთვის არ არის განჭვრეტადი, თუ რა ინფორმაციაზე დაყრდნობით ხდება მისი შეფასება, რაც ხელყოფს მისი დამოუკიდებლობის პრინციპს.

7.2. გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლეების შეფასების პრაქტიკა

ძირითადი მიგნებები

- იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ დამტკიცებული ფორმები ზოგიერთი შემფასებლის მიერ იმგვარად არის შევსებული, რომ შეფასების რიგ კომპონენტებში კონკრეტული დასაბუთების არარსებობის გამო, შეფასება ნებისმიერ მოსამართლეს შეიძლება მიემართებოდეს და არ არის მორგებული კონკრეტულ მოსამართლეზე. ამიტომ, შეიძლება ითქვას, რომ რიგ კომპონენტებში შეფასების ანგარიშები შაბლონურია. შაბლონურობა უფრო მეტად ახასიათებს კეთილსინდისიერების კომპონენტს;
- ანგარიშებში დასკვნები ისეა გაკეთებული, რომ არ იკვეთება, რას დაეყრდნო შემფასებელი აღნიშნული დასკვნის გაკეთებისას. ამასთან, რიგ შემთხვევებში ანგარიშებს წინააღმდეგ არ უძღვის იმ დოკუმენტაციისა თუ სხვა მასალების ჩამონათვალი, რომლებითაც შეიძლებოდა ეხელმძღვანელა შემფასებელს;
- მოსამართლის **კეთილსინდისიერების** კრიტერიუმით შეფასებისას, შემფასებლები აღნიშნავენ, რომ ეყრდნობიან სხვადასხვა დაწესებულებიდან გამოთხოვნილ ინფორმაციებს, პირთა გამოკითხვის გზით მიღებულ ინფორმაციას, სასამართლო სხდომების აუდიო-ვიდეო ჩანაწერების შესწავლის შედეგებს და ა.შ. თუმცა, დასკვნების წაკითხვისას ძნელია იმის დადგენა, თუ კონკრეტულად რა ინფორმაციამ მიიყვანა შემფასებელი დადებითი დასკვნის გაკეთებამდე;
- მოსამართლეების შეფასება **კომპეტენტურობის** კრიტერიუმის მიხედვით, ძირითადად, ეყრდნობა მოსამართლის მიერ განხილული კონკრეტული საქმეების შესწავლას. ეს საქმეები შემთხვევითობის პრინციპით უნდა იყოს შერჩეული, თუმცა, ანგარიშებიდან შეუძლებელია იმის გარკვევა, თუ რა მეთოდოლოგიით მოხდა საქმეების შემთხვევით შერჩევა. ასევე, გაურკვეველია, რა მეთოდოლოგიის გამოყენებით შეფასდა მოსამართლის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები და აქვთ თუ არა შემფასებლებს გადაწყვეტილებათა შეფასებისას ერთიანი მიდგომები;
- წინასწარ არ არის დადგენილი, თუ რა ინფორმაციაზე დაყრდნობით უნდა შეფასდეს მოსამართლე ყოველი კონკრეტული კრიტერიუმის მიხედვით. პრაქტიკამ გამოავლინა, რომ ინფორმაცია, რომელიც ცალკეული კრიტერიუმით შეფასებისთვის გამოიყენეს, შესაძლოა არასაკმარისი ან არარელევანტური იყოს.

7.2.1. საბჭოდან მიღებული საჭარო ინფორმაცია

საიამ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოდან გამოითხოვა საბჭოს მიერ თითოეული მოსამართლის შეფასების ანგარიში, რომელიც 2013 წლიდან 2016 წლამდე მომზადდა გამოსაცდელი ვადით დანიშნული 12 მოსამართლის მიმართ.

¹⁰⁹ 36¹-ე მუხლის მე-3 პუნქტი.

¹¹⁰ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2016 წლის 20 ოქტომბრის #1701/2387-03-ო წერილი.

“საერთო სასამართლოების შესახებ” საქართველოს ორგანული კანონის 36³-ე მუხლის 21-ე პუნქტის შესაბამისად, „მოსამართლის თანამდებობაზე უფალოდ განწესების შემთხვევაში, მოსამართლის შეფასების ანგარიშები საჯარო ინფორმაციაა და ნებისმიერ პირს აქვს უფლება, მოითხოვოს ისინი საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-3 თავით დადგენილი წესით“.

“საერთო სასამართლოების შესახებ” ორგანული კანონის 36⁴-ე მუხლის მე-10 პუნქტის შესაბამისად, მოსამართლის შეფასების ანგარიში მოიცავს:

ა) დასკვნას, რომელშიც სათანადოდ არის აღწერილი და დასაბუთებული შეფასების ორივე კრიტერიუმის თითოეული მახასიათებლის მიხედვით გამოვლენილი შედეგები;

ბ) საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ დამტკიცებული ნიმუშის მიხედვით შევსებულ ფორმას, რომელშიც ასახულია კეთილსინდისიერების კრიტერიუმით მოსამართლის შეფასების შედეგად, ამ მუხლის მე-7 პუნქტის შესაბამისად, მიღებული დასკვნა და კომპეტენტურობის კრიტერიუმის თითოეული მახასიათებლის მიხედვით მოსამართლის მიერ მოპოვებულ ქულათა რაოდენობა;

გ) ყველა წერილობით დოკუმენტსა და სხვა მასალას, რომლებზე დაყრდნობითაც შეფასდა მოსამართლის საქმიანობა შესაბამის პერიოდში.

იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ საიას არ მიაწოდა ის დოკუმენტები და მასალა, რომლებზე დაყრდნობითაც მომზადდა მოსამართლეების შეფასების დასკვნები. საიამ კვლავ მიმართა იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს აღნიშნული დოკუმენტაციის მოთხოვნის მიზნით. საბჭომ საიასადმი მიწერილ 13 თებერვლის წერილში აღნიშნა, რომ საიას მიერ გამოთხოვილი ინფორმაცია არის დიდი მოცულობის და მათი სისტემატიზაცია და პერსონალური მონაცემების შემცველი ინფორმაციის დაშტრიხვა საჭიროებს დროს. ამიტომ იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ დაარღვია საჯარო ინფორმაციის გაცემისთვის კანონმდებლობით დადგენილი 10 დღიანი ვადა და ინფორმაციის „მოგვიანებით“ გამოგზავნის პირობა დადო.

7.2.2. შემფასებლების მიერ მოსამართლეთა საქმიანობის შესახებ მომზადებული დასკვნების ანალიზი

მოსამართლეთა საქმიანობის შეფასების თაობაზე მომზადებული დასკვნები, როგორც კეთილსინდისიერების, ისე კომპეტენტურობის კრიტერიუმების გამოკვლევისას, ეყრდნობა შემდეგ წყაროებს:

- მოსამართლის ბიოგრაფია და პირადი საქმე;
- მოსამართლესთან სამსახურებრივ ურთიერთობაში მყოფი მოსამართლეებისა და სასამართლოს აპარატის თანამშრომლების მიერ მიწოდებული დახასიათება-შეფასებები;
- მოსამართლის ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაცია;
- სს „კრედიტიფო საქართველოს“ მონაცემები შესაფასებელი მოსამართლის მიმდინარე და ვადაგადაცილებული დავალიანების თაობაზე;
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სსიპ შემოსავლების სამსახურის მონაცემები შესაფასებელი მოსამართლის შემოსავლის წყაროს, აქტივებისა და საგადასახადო ვალდებულებების თაობაზე;
- საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საინფორმაციო-ანალიტიკური დეპარტამენტის მონაცემები შესაფასებელი მოსამართლის თაობაზე;
- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს სამოსამართლო ეთიკის დეპარტამენტის მონაცემები შესაფასებელი მოსამართლის წინააღმდეგ წარმოებული დისციპლინური საქმეების თაობაზე;
- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ადამიანური რესურსების მართვის დეპარტამენტის მონაცემები შესაფასებელი მოსამართლის პროფესიულ წვრთნასა და პროფესიულ აქტივობასთან დაკავშირებით;
- სასამართლოდან მიღებული და საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთაშორისო თანამშრომლობისა და ხარისხის მართვის დეპარტამენტის მიერ დამუშავებული სტატისტიკური მონაცემები შეფასების პერიოდში შესრულებული სამუშაოს საპროცესო ვადების დაცვისა და გადაწყვეტილების სტაბილურობის თაობაზე;
- საქმეებში არსებული სასამართლო სხდომების აუდიოჩანაწერები;
- იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ორგანიზაციული დეპარტამენტიდან გამოთხოვილი სასამართლო სხდომების ვიდეოჩანაწერები სხვადასხვა საქმეზე;
- მოსამართლეობის საკვალიფიკაციო გამოცდის ჩაბარების დამადასტურებელი დოკუმენტები;
- მოსამართლის შესახებ მედიაში გამოქვეყნებული ინფორმაცია.

ზოგიერთი შემფასებელი დასკვნის დასაწყისშივე აღნიშნავს შეფასების პროცესში ზემოთ ჩამოთვლილი მონაცემების გამოყენების შესახებ და შემდგომ, კრიტერიუმების მიხედვით მიუთითებს, თუ რა დასკვნები გააკეთა მოპოვებული ინფორმაციის საფუძველზე. მაგალითად, ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე ხათუნა ხომერიკის საქმიანობის შეფასების დასკვნაში შემფასებელი კახაბერ სოფრომაძე, პირველ რიგში, ჩამოთვლის იმ მონაცემებს, რომლებიც მოიპოვა და შეისწავლა შეფასების განსახორციელებლად. ამის შემდეგ კი, კონკრეტული კომპონენტების განხილვისას უთითებს წყაროზეც, კერძოდ, შემფასებელი, „პიროვნული კეთილსინდისიერებისა და პროფესიული სინდისის“ შემონიშნისას, როგორც ჩანს, დაეყრდნო ქონებრივი მდგომარეობის ამსახველ დოკუმენტებს და გააკეთა დასკვნა, რომ მოსამართლე „ფინანსურ და სხვა მოქალაქეობრივ ვალდებულებებს ასრულებს კეთილსინდისიერად და შეგნებით“. ამასთან, შემფასებელი აღნიშნავს, რომ შსს-დან გამოთხოვნილი ინფორმაციის თანახმად, მოსამართლე ხათუნა ხომერიკს შეფასების პერიოდში ადმინისტრაციული სახდელი არ დაჰკისრებია. სხვა საკითხია, რამდენად რელევანტურია, მხოლოდ ამ ინფორმაციის საფუძველზე შეფასდეს მოსამართლის „პიროვნული კეთილსინდისიერება და პროფესიული სინდისი“, თუმცა, წყაროზე მითითება თავისთავად პოზიტიურ შეფასებას იმსახურებს.

შემფასებლის მიერ წყაროზე მითითების დროს არარელევანტური დასკვნების გაკეთების ფაქტები საკმაოდ ხშირია. რიგ შემთხვევებში, მითითებულ მონაცემზე დაყრდნობით ძნელია რომელიმე კრიტერიუმის დაკმაყოფილებასთან დაკავშირებით დასკვნის გაკეთება (მაგალითად, „დამოუკიდებლობის, მიუკერძოებლობისა და სამართლიანობის“ დადგენა კოლეგების შემდეგი დახასიათების საფუძველზე: „კომპეტენტური, დიდი პრაქტიკული გამოცდილების მქონე, პრინციპული და სამართლიანი პიროვნება“).^[111] თუმცა, თავისთავად, წყაროებზე მითითება მაინც დადებითი ფაქტორია, ვინაიდან შემფასებლის დასკვნას უფრო დასაბუთებულსა და გასაგებს ხდის. როდესაც შემფასებელი წყაროზე არ უთითებს, საერთოდ შეუძლებელი ხდება შეფასების რელევანტურობაზე მსჯელობაც კი. მაგალითად, მოსამართლე მურთაზ მეშველიანის შეფასებისას, შემფასებელი ლევან მურუსიძე მოსამართლის პიროვნულ და პროფესიულ ქცევასთან დაკავშირებით აღნიშნავს, რომ „იცავს სასამართლო ეთიკის წესებს როგორც სასამართლო სხდომის დარბაზში, ისე მის გარეთ, არის თავდაჭერილი, კორექტული და შესწევს საკუთარი ემოციების მართვის უნარი.“ თუმცა, რაზე დაყრდნობით გაკეთდა აღნიშნული დასკვნა, ანგარიშიდან არ იკვეთება.

შემფასებლის მიერ მომზადებული დასკვნა დასაბუთებული უნდა იყოს როგორც კეთილსინდისიერების, ისე პროფესიონალიზმის შეფასებისას. საერთო სასამართლოების შესახებ ორგანული კანონის 364-ე მუხლის „ა“ პუნქტი შეფასების განმარტებულს ავალდებულებს, მის მიერ მომზადებულ დასკვნაში იყოს „სათანადოდ აღწერილი და დასაბუთებული ორივე კრიტერიუმის თითოეული მახასიათებლის მიხედვით გამოვლენილი შედეგები.“

კანონის აღნიშნული ჩანაწერი ავალდებულებს შემფასებელს, უშუალოდ მოპოვებულ წყაროებზე დაყრდნობით მოამზადოს დასკვნა, რომელიც საშუალებას მისცემს ობიექტურ მკითხველს, გაიგოს, თუ რას დაეფუძნა მოსამართლის დადებითი ან უარყოფითი შეფასება კონკრეტული კომპონენტის მიხედვით.

2013 წლიდან 2016 წლამდე გამოსაცემი ვადით დანიშნული 12 მოსამართლის მიმართ შედგენილი დასკვნები, კეთილსინდისიერებისა და პროფესიონალიზმის კრიტერიუმების შეფასებისას, არ არის სათანადოდ დასაბუთებული. მხოლოდ დასკვნის ნაკითხვით შეუძლებელია იმის გარკვევა, რამდენად ობიექტურად შეფასდა კონკრეტული მოსამართლე და რამდენად ეყრდნობა შეფასება მოპოვებულ ინფორმაციას.

7.2.3. პიროვნული კეთილსინდისიერება და პროფესიული სინდისი

„საერთო სასამართლოების შესახებ“ კანონის 351-ე მუხლის მე-5 პუნქტი პიროვნული კეთილსინდისიერებისა და პროფესიული სინდისის კომპონენტს განმარტავს და შესაბამისად ადგენს, რა უნდა გაითვალისწინოს შემფასებელმა აღნიშნული კომპონენტით მოსამართლის შეფასების დროს: „პიროვნული კეთილსინდისიერებისა და პროფესიული სინდისის მახასიათებლით მოსამართლეობის კანდიდატის შეფასებისას გაითვალისწინება მისი, როგორც მოქალაქის, პატიოსნება, კეთილსინდისიერება, მოვალეობებისა და პასუხისმგებლობის შესაბამისი შეგნება, გამჭვირვალობა, კორექტულობა და სიზუსტე სამსახურებრივი ან სხვა მოვალეობების, ფინანსური ან სხვა ვალდებულებების შესრულებისას (მაგალითად, ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაციის შევსებისას, ბანკის ან სხვა ვალის გადახდისას, კომუნალური ან სხვა გადასახადის გადახდისას, საგზაო მოძრაობის წესების დარღვევისათვის ჯარიმის გადახდისას) და სხვა“.

შემფასებლების მიერ მომზადებულ დასკვნაში კეთილსინდისიერებისა და პროფესიული სინდისის შესაფასებლად არ არის განსაზღვრული კანონით გათვალისწინებული საკმაოდ მრავალრიცხოვანი კომპონენტების ჩამონათვალი. შემფასებლები, როგორც წესი, ერთმანეთის მსგავსი ტერმინოლოგიითა და მეთოდოლოგიით

¹¹¹ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე ხათუნა ხომერიკის შეფასების თაობაზე მომზადებული დასკვნა. შეფასების პერიოდი 29.11.2014 - 29.11.2015, შემფასებელი კახაბერ სოფრომაძე.

აღნიშნავენ, რომ მოსამართლის კოლეგიებისა და სასამართლოს აპარატის თანამშრომლების გამოკითხვის შედეგად გამოვლინდა შემდეგი: მოსამართლე არის თავმდაბალი, კეთილსინდისიერი, შრომისმოყვარე და ა.შ. თუმცა, კონკრეტულად როგორ გამოიყვანდა აღნიშნული თვისებები და როგორ აისახება მის საქმიანობაზე, გაურკვეველია.

გარდა შესაფასებელ მოსამართლესთან დაკავშირებული ადამიანების გამოკითხვისა, აღნიშნულ კომპონენტში გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლის შესაფასებლად იყენებენ შსს-დან მიღებულ ინფორმაციას ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების შესახებ, შემოსავლების სამსახურიდან - გადასახადების გადახდის შესახებ და საჯარო სამსახურის ბიუროდან - მოსამართლის დეკლარირებული ქონების თაობაზე. როგორც დასკვნებიდან ირკვევა, აღნიშნული ინფორმაცია ყველა მოსამართლის მიმართ დადებითი დასკვნის გაკეთების შესაძლებლობას იძლევა. იქიდან გამომდინარე, რომ ეს დასკვნები არ არის სათანადოდ დასაბუთებული, მხოლოდ მათზე დაყრდნობით პრაქტიკულად შეუძლებელია იმის დადგენა, ამგვარი შედეგი მართლაც მოსამართლეების კეთილსინდისიერი ქმედებებით არის განპირობებული თუ შეფასების წყაროები არ არის საკმარისი და სათანადოდ გამოკვლეული.

7.2.4. დამოუკიდებლობა, მიუკერძოებლობა და სამართლიანობა

“საერთო სასამართლოების შესახებ” კანონის 35¹-ე მუხლის მე-6 პუნქტი დამოუკიდებლობას, მიუკერძოებლობასა და სამართლიანობას, როგორც კეთილსინდისიერების კომპონენტის ერთ-ერთ მახასიათებელს, შემდეგნაირად განმარტავს: „დამოუკიდებლობის, მიუკერძოებლობისა და სამართლიანობის მახასიათებლით მოსამართლეობის კანდიდატის შეფასებისას გაითვალისწინება მისი პრინციპულობა, გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღების უნარი და ზეგავლენის მიმართ შედეგობა, პიროვნული სიმტკიცე, შეუვალობა და სხვა.“

აღნიშნულ კომპონენტში შემფასებლები მოსამართლეებს აფასებენ შაბლონურად. არ მიმოიხილავენ, კონკრეტულად რა ქმედებებსა და გადაწყვეტილებებში გამოვლინდა, რომ მოსამართლეს შეუძლია იყოს დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი. ძნელია იმის გარკვევა, თუ რატომ მიიჩნია შემფასებელმა მოსამართლე მიუკერძოებლად და სამართლიანად - დასკვნის ნაკითხვით ეს არ ირკვევა. როგორც წესი, შეფასებები ჩამოყალიბებულია შემდეგნაირად:

- “სასამართლო სხდომების მონიტორინგის, ასევე მოსამართლე ციციხო კიკვაძის მიერ განხილულ საქმეთა შესწავლის შედეგად, შესაძლებელი გახდა დამოუკიდებლობის, მიუკერძოებლობისა და სამართლიანობის მახასიათებლით მოსამართლის შეფასება. უნდა აღინიშნოს, რომ მოსამართლეს აქვს უნარი, გადაწყვეტილება მიიღოს დამოუკიდებლად, მხოლოდ კანონის, საქმის გარემოებებისა და შინაგანი რწმენის საფუძველზე, ერთგვაროვნად, ღირსებით მოეპყროს ადამიანებს, მათი უფლებებისა და ინტერესების პატივისცემით, ყოველგვარი წინასწარ შექმნილი განწყობის გარეშე”.^[112]

- “მოსამართლე ხომერიკს კოლეგები ახასიათებენ, როგორც კომპეტენტურ, დიდი პრაქტიკული გამოცდილების მქონე, პრინციპულ და სამართლიან პიროვნებას. შეფასების პერიოდში მოსამართლესთან უკანონო კომუნიკაციის ან მის საქმიანობაში გარეშე პირთა მხრიდან რამე ფორმით ჩარევის ფაქტი არ გამოვლენილა”.^[113]

ამგვარი ბუნდოვანი და შაბლონური შეფასებები აჩენს კითხვებს აღნიშნული დასკვნების დასაბუთებულობასა და დამაჯერებლობასთან დაკავშირებით. ამასთან, რჩება შთაბეჭდილება, რომ მოსამართლის დამოუკიდებლობის, მიუკერძოებლობისა და სამართლიანობის გამოკვლევა სრულყოფილად არ მომხდარა და დასკვნებში, საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონის მოთხოვნის შესაბამისად, სათანადოდ არ არის „აღწერილი და დასაბუთებული ორივე კრიტერიუმის თითოეული მახასიათებლის მიხედვით გამოვლენილი შედეგები“.

7.2.5. პიროვნული და პროფესიული ქცევა

“საერთო სასამართლოების შესახებ” ორგანული კანონის 35-ე მუხლის მე-7 პუნქტის შესაბამისად, „პიროვნული და პროფესიული ქცევის მახასიათებლით მოსამართლეობის კანდიდატის შეფასებისას გაითვალისწინება მისი კორექტულობა კოლეგებთან და სხვა პირებთან ურთიერთობისას, თავდაჭერილობა, საკუთარი ემოციების

¹¹² ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს მოსამართლე ციციხო კიკვაძის საქმიანობის შეფასების თაობაზე საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის ილონა თოდუას მიერ მომზადებული დასკვნა. შეფასების პერიოდი: 29.11.2013 - 29.11.2014.

¹¹³ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე ხათუნა ხომერიკის საქმიანობის შეფასების თაობაზე საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის კახაბერ სოფრომაძის მიერ მომზადებული დასკვნა. შეფასების პერიოდი 29.11.2014 - 29.11.2015.

მართვის უნარი, სასამართლოში წარმართული დავები, რომლებშიც იგი მონაწილეობდა, როგორც მხარე, მის წინააღმდეგ სისხლისსამართლებრივი ბრალდების არსებობა და სხვა.“

ორგანული კანონით დადგენილი პიროვნული და პროფესიული ქცევის ამგვარი შინაარსი და დასაბუთების ვალდებულება შემფასებლებს თვითნებური დასკვნების გაკეთების შესაძლებლობას უნდა ართმევდეს. გარდა ამისა, მომზადებული შეფასების დასკვნები „პიროვნული და პროფესიული ქცევის“ კანონისმიერ განმარტებას შაბლონურად კი არ უნდა იმეორებდეს, არამედ დასაბუთებული უნდა იყოს თითოეული კომპონენტი, მაგალითად, რაში გამოიხატა თავდაჭერილობა ან ემოციების მართვის უნარი და რას ეფუძნება აღნიშნული კრიტერიუმით მოსამართლის დადებითად შეფასება.

როგორც წესი, დასკვნებში პიროვნული და პროფესიული ქცევა ჩამოყალიბებულია შემდეგნაირად:

- „მოსამართლე ნინო შარაძის პროფესიული ქცევის მახასიათებლით შეფასების საშუალებას გვაძლევს მოსამართლის მიერ ჩატარებულ სხდომათა მონიტორინგი (ასევე, მის მიერ ნაწარმოები საქმეების მასალები) და, აგრეთვე, გამოკითხული კოლეგებისგან მიღებული ინფორმაციები. კოლეგები აღნიშნავენ მის კომუნიკაბელურობასა და ორგანიზებულობას. მათი შეფასებით, ნინო შარაძეს კარგად შეუძლია დაგეგმოს და ორგანიზება გაუწიოს საქმეებს მათი რაოდენობისა და სირთულის გათვალისწინებით, მას აქვს ხარისხზე ორიენტირებული ქმედითი თანამშრომლობის უნარი. სასამართლო სხდომების მონიტორინგის შედეგად, გამოიკვეთა მოსამართლის მიერ საკუთარი ემოციების სათანადოდ მართვის უნარი, კორექტულობა, სიდინჯე და თანამიმდევრულობა. იგი პროცესის მსვლელობისას დამაჯერებლად და საიმედოდ გამოიყურება, კვალიფიციურ განმარტებებს აკეთებს და სხდომებს წარმართავს ეფექტურად. არც რამე სადავო ურთიერთობის მონაწილე ყოფილა.“^[114]

მოსამართლის სახელისა და გვარის შეცვლის შემთხვევაში, ეს დახასიათება, მისი შაბლონური ხასიათიდან გამომდინარე, ნებისმიერ სხვა გამოსაცდელი ვადით დანიშნულ მოსამართლეს მოერგებოდა. შეუძლებელია იმ კონკრეტული მიზეზების დადგენა, როგორ და რატომ მივიდა შემფასებელი ამგვარ დასკვნამდე. აღსანიშნავია, რომ ზემოთ მოყვანილი მაგალითის მსგავსად არის შეფასებული თითქმის ყველა მოსამართლე.

7.2.6. პიროვნული და პროფესიული რეპუტაცია

“საერთო სასამართლოების შესახებ” ორგანული კანონის 35-ე მუხლის მე-8 პუნქტის შესაბამისად, „პიროვნული და პროფესიული რეპუტაციის მახასიათებლით მოსამართლეობის კანდიდატის შეფასებისას გათვალისწინება მისი საქმიანი და მორალური რეპუტაცია და ავტორიტეტი იურიდიულ წრეებსა და საზოგადოებაში, იურიდიულ წრეებთან ურთიერთობის ხასიათი და სხვა.“

პიროვნული და პროფესიული რეპუტაციის შესახებ შემფასებლები იყენებენ შეფასების სუბიექტების, კოლეგა მოსამართლეებისა და სასამართლოს აპარატის თანამშრომლების დახასიათებასა და შეფასებებს. როგორც წესი, შემფასებლები აღნიშნავენ:

- „არსებული ინფორმაციის საფუძველზე შემიძლია დავასკვნა, რომ მოსამართლე, როგორც კოლეგებში, ასევე პირად გარემოცვაში, სარგებლობს პასუხისმგებლიანი ადამიანისა და კვალიფიციური იურისტის სახელით. კოლეგებთან და პროცესის მონაწილე მხარეებთან პიროვნული სისუსტეები და ნაკლოვანებები არ გამოუვლენია.“^[115]
- „შემიძლია დავასკვნა, რომ მოსამართლე, როგორც კოლეგებში, ასევე პირად გარემოცვაში, სარგებლობს გულისხმიერი ადამიანისა და კომპეტენტური იურისტის სახელით, გამოირჩევა შრომისმოყვარეობით. საკუთარი მოსაზრებების გამოთქმისას უშუალო და გულწრფელია. კოლეგებთან და პირად ურთიერთობებში იჩენს კომუნიკაბელურობას. გააჩნია კეთილგანწყობით პრობლემური სიტუაციების განმუხტვის უნარი. კოლეგებთან და პროცესის მონაწილე მხარეებთან პიროვნული სისუსტეები და ნაკლოვანებები არ გამოვლენილა, თუმცა, ერთ-ერთი კოლეგა მის ერთადერთ ნაკლოვანებად გადაამეტებულ თვითკრიტიკულობას ასახელებს.“^[116]

¹¹⁴ გორის რაიონული სასამართლოს მოსამართლე ნინო შარაძის საქმიანობის შეფასების თაობაზე იუსტიციის საბჭოს წევრი სერგო მეთოფიშვილის მიერ მომზადებული დასკვნა. შეფასების პერიოდი: 29.11.2015 - 29.11.2016.

¹¹⁵ გორის რაიონული სასამართლოს მოსამართლე გერმანე დადეშქელიანის საქმიანობის შეფასების თაობაზე იუსტიციის საბჭოს წევრის მიერ მომზადებული დასკვნა (დასკვნაში არ წერია სახელი და გვარი, არის მხოლოდ ხელმოწერა, შესაბამისად, შეუძლებელია სახელისა და გვარის გარკვევა). შეფასების პერიოდი: 29.11.2015 - 29.07.2016.

¹¹⁶ თბილისის საქალაქო სასამართლოს მოსამართლე ნანა ჭიჭლაშვილის საქმიანობის შეფასების თაობაზე იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის, ვახტანგ თორდიას მიერ მომზადებული დასკვნა. შეფასების პერიოდი 29.11.2013 - 29.11.2014.

- „მოსამართლე გიორგი მიროტაძეს აქვს სასამართლო სისტემაში მუშაობის მრავალწლიანი გამოცდილება. სასამართლო სისტემაში, იურიდიულ წრეებსა და საზოგადოებაში სარგებლობს კარგი რეპუტაციით.“¹¹⁷

პიროვნული და პროფესიული რეპუტაციის შეფასება კანონთან შესაბამისობაში რომ მოვიდეს, უნდა იყოს ინდივიდუალურ მოსამართლეზე მორგებული და უნდა აღწერდეს კონკრეტული მოსამართლის ავტორიტეტსა და საზოგადოებაში დამკვიდრებულ სტატუსს. თორმეტივე მოსამართლის შეფასების დასკვნები ატარებს შაბლონურ ხასიათს. კერძოდ, ზოგიერთ მათგანში დაკოპირებულია მოსამართლის ბიოგრაფია და აღნიშნულია: გამოკითხვამ აჩვენა, რომ მოსამართლეს აქვს კარგი რეპუტაცია. უმრავლესობა კი ბიოგრაფიულ მონაცემებსაც არ აღწერს და უბრალოდ აღნიშნავს: გამოკითხვის შედეგად გამოვლინდა, რომ მოსამართლეს აქვს კარგი რეპუტაცია.

7.2.7. ფინანსური ვალდებულება

ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ინფორმაცია გაითვალისწინება მოსამართლის შეფასების დასკვნის სხვა კომპონენტებშიც. კერძოდ, „პიროვნული კეთილსინდისიერებისა და პროფესიული სინდისის“ კრიტერიუმით შეფასების დროს ერთ-ერთი გასათვალისწინებელი ფაქტორი არის ფინანსური ვალდებულებების შესრულება, თუმცა, საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი ფინანსური ვალდებულებების შესახებ მოსამართლის შეფასებას დამოუკიდებლადაც მოითხოვს. „ფინანსური ვალდებულება“, როგორც დამოუკიდებელი კომპონენტი, გაცილებით ფართოა და მოიცავს მოსამართლის ქონებრივი მდგომარეობის შესახებ დეტალურ ინფორმაციას. კანონი განსაზღვრავს „ფინანსური ვალდებულების“ შინაარსს: „ფინანსური ვალდებულების მახასიათებლით მოსამართლის შეფასებისას გაითვალისწინება ინფორმაცია მისი შემოსავლის წყაროს, აქტივების, საკუთრებასა ან/და სარგებლობაში არსებული ქონების და ამ ქონებისა და შემოსავლის შესაბამისი ვალისა და ვალდებულების შესახებ. ფინანსური ვალდებულების შემონიშნების მიზანია, შეფასდეს, არსებობს თუ არა საფუძველი მოსამართლის ქონებრივი ინტერესების მართლმსაჯულების ინტერესებთან დაპირისპირებისა, რამაც შესაძლოა საფრთხე შეუქმნას მოსამართლის მიუკერძოებლობას.“

გამოსაცემი ვადით დანიშნული 12 მოსამართლის შეფასების შესახებ მომზადებული დასკვნები ფინანსური ვალდებულებების შესახებ ემყარება მოსამართლეების მიერ შევსებულ ქონებრივ დეკლარაციებს, სადაც აღნიშნულია ინფორმაცია როგორც მოსამართლის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების, ასევე, საბანკო ანგარიშებზე არსებული თანხების შესახებაც. გარდა ამისა, შემფასებლები იყენებენ სს „კრედიტინფო საქართველოდან“ მიღებულ ინფორმაციას მოსამართლის პერსონალური საკრედიტო ისტორიის შესახებ, ასევე, შემოსავლების სამსახურიდან მიღებულ ინფორმაციას გადასახადების გადახდის თაობაზე.

აღსანიშნავია, რომ თორმეტივე მოსამართლის ფინანსურ ვალდებულებებთან დაკავშირებით დადებითი შეფასებაა გაკეთებული. ამ კომპონენტსაც ახასიათებს შაბლონურობა და შემფასებლები მხოლოდ იმ ფაქტზე მიუთითებენ, რომ არ არსებობს ვარაუდის საფუძველი მოსამართლის ქონებრივი ინტერესებისა და მართლმსაჯულების ინტერესების შეუთავსებლობის შესახებ.

7.2.8. კომპეტენტურობის კრიტერიუმი

კეთილსინდისიერების კრიტერიუმისგან განსხვავებით, კომპეტენტურობის კრიტერიუმი შედარებით კარგად არის დასაბუთებული. როგორც დასკვნებიდან ირკვევა, შემფასებლები ეცნობიან როგორც მოსამართლის მიერ ჩაბარებული გამოცდების შედეგებს, ისე სასამართლოებიდან გამოთხოვნილ სტატისტიკურ ინფორმაციას. ამასთან, შემფასებლები შემთხვევითი შერჩევით, მოსამართლის მიერ განხილულ ხუთ კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებას სწავლობენ და აღნიშნულ საქმეებზე დაყრდნობით აფასებენ მოსამართლეების ცოდნასა და უნარ-ჩვევებს სხვადასხვა კრიტერიუმის შესაბამისად.

გარდა ზემოთ აღნიშნული ინფორმაციისა, დასკვნების გასაკეთებლად შემფასებლები ეყრდნობიან მოსამართლის მიერ წარმართული სხდომების აუდიო-ვიდეო ჩანაწერებს, სემინარებსა და ტრენინგებში მონაწილეობის შესახებ ინფორმაციას და მოსამართლის ბიოგრაფიას. აღნიშნული ინფორმაციის საფუძველზე, საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონის შესაბამისად, შემფასებლების მიერ კომპეტენტურობის კრიტერიუმი შეფასებულია სხვადასხვა კომპონენტით, კერძოდ: „სამართლის ნორმების ცოდნა“, „სამართლებრივი დასაბუთების უნარი და კომპეტენცია“, „წერის უნარი“, „ზეპირი კომუნიკაციის უნარი“, „პროფესიული თვისებები, მათ შორის, ქცევა სასამართლო დარბაზში“, „აკადემიური მიღწევები და პროფესიული წვრთნა“, „პროფესიული აქტივობა“.

¹¹⁷ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე გიორგი მიროტაძის საქმიანობის შეფასების თაობაზე იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის, მერაბ გაბინაშვილის მიერ მომზადებული დასკვნა. შეფასების პერიოდი 29.11.2013 - 29.11.2014.

7.2.9. სამართლის ნორმების ცოდნა

შემფასებლები მოსამართლის სამართლის ნორმების ცოდნის დონეს შესწავლილი გადაწყვეტილებების მიხედვით აფასებენ. აღსანიშნავია, რომ კეთილსინდისიერების კრიტერიუმთან შედარებით, ამ კომპონენტის დასაბუთების ხარისხი ოდნავ მაღალია, თუმცა, იკვეთება ბევრი პრობლემა. შემფასებლები არ აღწერენ, სამართლის რომელი ნორმებისა და რა დონის ცოდნა გამოავლინა მოსამართლემ. ასევე, თუკი მან საქმეში მიუთითა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება, შეფასებაში არ ჩანს, რამდენად რელევანტურად იყო გამოყენებული ეს გადაწყვეტილება და რამდენად სწორად იყო მითითება გაკეთებული. თავისთავად, გადაწყვეტილების მითითება არ შეიძლება იყოს პოზიტიური შეფასების საფუძველი.

“საერთო სასამართლოების შესახებ” ორგანული კანონის მიხედვით, „სამართლის ნორმების ცოდნის მახასიათებლით მოსამართლის შეფასებისას გაითვალისწინება მატერიალური და საპროცესო კანონმდებლობების, ადამიანის უფლებების სამართლის, მათ შორის, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის ცოდნის დონე. ამ მახასიათებლით მოსამართლის შეფასების მიზნით, შემფასებელი ითვალისწინებს მოსამართლის მიერ განხილულ საქმეებზე გამოტანილ გადაწყვეტილებებში სამართლის ნორმების, მათ შორის, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის გამოყენების სისწორეს. აღნიშნული მახასიათებლით მოსამართლის შესაფასებლად, შემფასებელი აგრეთვე გამოითხოვს მოსამართლის მიერ ჩაბარებული მოსამართლეობის საკვალიფიკაციო გამოცდის შედეგებს და იუსტიციის უმაღლესი სკოლის დამოუკიდებელი საბჭოს შეფასებას“.

კანონი ცალსახად მოითხოვს მოსამართლის ცოდნის დონის დადგენას და არა - უბრალოდ კანონების ან გადაწყვეტილებების მითითებას. შემფასებლებს შეფასების დასკვნებში უნდა დაესაბუთებინათ, რომ მოსამართლეები ავლენდნენ ან ვერ ავლენდნენ სამართლის ნორმებისა და სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის ცოდნას.

7.2.10. სამართლებრივი დასაბუთების უნარი და კომპეტენცია

სამართლებრივი დასაბუთების უნარისა და კომპეტენციის შეფასების დროს შემფასებლებმა უნდა გაითვალისწინონ მოსამართლის „მიერ განხილულ საქმეებზე მიღებული გადაწყვეტილებების დასაბუთებულობა და დამაჯერებლობა, მოსამართლის ანალიტიკური აზროვნების უნარი და პროფესიული გამოცდილება.“^[118]

აღნიშნულ კომპონენტში შემფასებლების დასკვნები მთლიანობაში დადებითად უნდა შეფასდეს, ვინაიდან, როგორც წესი, მიმოიხილავენ მოსამართლის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებს და აანალიზებენ ამ გადაწყვეტილების დასაბუთებულობის ხარისხს, რაც, რასაკვირველია, შეესაბამება კანონის მოთხოვნებს. პრობლემურია ის ფაქტი, რომ მოსამართლის გადაწყვეტილებები შემთხვევითობის პრინციპით უნდა იყოს შერჩეული, თუმცა, შეფასების დასკვნებიდან შეუძლებელია იმის გარკვევა, თუ რა მეთოდოლოგიით მოხდა საქმეების შემთხვევით შერჩევა. ასევე, არ არსებობს ინფორმაცია, რა მეთოდოლოგიით განხორციელდა მოსამართლის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების შეფასება და აქვთ თუ არა შემფასებლებს აღნიშნული გადაწყვეტილებების შეფასების დროს ერთიანი მიდგომები.

7.2.11. წერის უნარი და გეგირი კომუნიკაციის უნარი

წერის უნარის შეფასებისას, კეთილსინდისიერების კრიტერიუმის მსგავსად, დასკვნები ხასიათდება შაბლონურობით. მაგალითად, ბათუმის საქალაქო სასამართლოს მოსამართლის, ლევან მიქაბერიძის საქმიანობის შეფასების თაობაზე იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის, კახაბერ სოფრომაძის მიერ მომზადებულ დასკვნაში აღნიშნულია:

„მოსამართლე ლევან მიქაბერიძის მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილებების გაცნობის შედეგად შემიძლია დავასკვნა, რომ:

მოსამართლე ლევან მიქაბერიძის მიერ საპროცესო დოკუმენტები გასაგები ენით არის დაწერილი და ადვილად იკითხება. ძირითადად დაცულია მართლწერისა და პუნქტუაციის წესები“.

შეუძლებელია, ამგვარი შაბლონური შეფასება ობიექტური დამკვირვებლის თვალში იყოს სარწმუნო წყარო მოსამართლის წერითი უნარების შესახებ ინფორმაციის მისაღებად.

¹¹⁸ საქართველოს ორგანული კანონი საერთო სასამართლოების შესახებ, მუხლი 36³ (9).

რაც შეეხება ზეპირი კომუნიკაციის უნარს, ამ კომპონენტის მიმართაც შემფასებლებს ანალოგიური მიდგომა აქვთ. ერთმანეთის მსგავსი ჩანაწერები სხვადასხვა მოსამართლის მიმართ შეფასების პროცესისადმი შემფასებლების ფორმალურ დამოკიდებულებაზე მიუთითებს. მაგალითისთვის, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის, კახაბერ სოფრომადის შეფასებები სხვადასხვა მოსამართლის მიმართ შემდეგნაირად არის ჩამოყალიბებული:

„სასამართლო სხდომების აუდიო და ვიდეო ჩანაწერების შესწავლის შედეგად დგინდება, რომ მოსამართლე გოჩა ფუტყარაძე გამართულად მეტყველებს. საუბრისას ტონი არის აკადემიური, არ იყენებს შეურაცხმყოფელ და დამამცირებელ სიტყვებსა და გამოთქმებს, დისკრიმინაციულ ტერმინოლოგიას, ასევე, ჟარგონებსა და სლენგს.“^[119]

ზუსტად ანალოგიური ჩანაწერია სხვა მოსამართლის შეფასების დასკვნაში. მაგალითად, მოსამართლე მურთაზ მეშველიანის შეფასების დასკვნაში იგივე შემფასებელი აღნიშნავს: „სასამართლო სხდომების აუდიოჩანაწერების შესწავლისა და სასამართლო სხდომებზე უშუალოდ დასწრების შედეგად დგინდება, რომ მოსამართლე მურთაზ მეშველიანი გამართულად მეტყველებს. საუბრის ტონი არის აკადემიური, არ იყენებს შეურაცხმყოფელ და დამამცირებელ სიტყვებსა და გამოთქმებს, დისკრიმინაციულ ტერმინოლოგიას.“^[120] საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს კანონის 36³ (11) მუხლის შესაბამისად, „ზეპირი კომუნიკაციის უნარის მახასიათებლით მოსამართლის შეფასებისას გაითვალისწინება გამართული მეტყველების უნარი, სხვისი აზრის მოთმინებით მოსმენის უნარი, ღიაობა, განსხვავებული აზრის მოსმენის შესაძლებლობა და სხვა“. შეესაბამება თუ არა აღნიშნულ მოთხოვნებს მოსამართლის ზეპირი კომუნიკაციის უნარი და რატომ მიიჩნევა შემფასებელი ასე, დასკვნიდან უნდა ირკვეოდეს.

7.2.12. პროფესიული თვისებები, მათ შორის, ქცევა სასამართლო დარბაზში

აღნიშნულ კომპონენტშიც მოსამართლეების შეფასება შეიძლება მთლიანობაში დადებითად შეფასდეს, ვინაიდან იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრებს ამ კომპონენტში ბევრად უფრო დეტალური, სიღრმისეული და ობიექტური დასკვნები აქვთ გაკეთებული, ვიდრე წერის უნარის ან კეთილსინდისიერების კრიტერიუმით შეფასების დროს.

კანონის მოთხოვნის შესაბამისად, შემფასებლები, როგორც წესი, მიმოიხილავენ მოსამართლის იმ თვისებებს, რომლებიც კანონით არის ჩამოთვლილი პროფესიული ნიშნით შესაფასებლად, ესენია: „პუნქტუალურობა, საქმის ჯეროვნად და პასუხისმგებლობით მომზადება, ქცევა სასამართლო დარბაზში და სასამართლო სხდომის სათანადოდ წარმართვის უნარი, ქცევა მხარეებთან ურთიერთობისას, გულმოდგინება და შრომისმოყვარეობა, გადაწყვეტილების დაუხმარებლად მიღებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, სტრესულ სიტუაციაში მუშაობის უნარი, მიზანდასახულობა, პროდუქტიულობა და სისწრაფე, საპროცესო ვადების დაცვა, მენეჯერული უნარ-ჩვევები და სხვა.“^[121] ამ თვისებების შეფასებისას შემფასებლები აღნიშნავენ, რომ გამოიყენეს გამოთხოვნილი საქმეების აუდიომასალები, სასამართლო სხდომის ვიდეოჩანაწერები, მოსამართლის შეფასების კითხვარი, სტატისტიკური მონაცემები მოსამართლის საქმიანობის შესახებ და ა.შ. შემფასებლები სტატისტიკურ ინფორმაციაზე დაყრდნობით აკეთებენ დასკვნას, არღვევს თუ არა მოსამართლე საპროცესო ვადებს და სხვა. ამიტომ ამგვარი შეფასება უფრო დამაჯერებელია და, შეიძლება ითქვას, რომ აღნიშნულ კომპონენტში მოსამართლეების შეფასებები შედარებით კარგად არის დასაბუთებული.

7.2.13. აკადემიური მიღწევები და პროფესიული წვრთნა, პროფესიული აქტივობა

აკადემიური მიღწევები და პროფესიული წვრთნა, ისევე როგორც პროფესიული აქტივობა, ისეთი კომპონენტებია, რომელთა შეფასებაც, წესით, ყველაზე მარტივად უნდა განხორციელდეს, ვინაიდან, თუკი მოსამართლეს ამ კუთხით აქვს მიღწევები, აღნიშნული ადვილი მოსაძიებელია. თუმცა, ამ კომპონენტებშიც იკვეთება პრობლემები, კერძოდ, იმ შემთხვევაში, თუ მოსამართლეს არ აქვთ აკადემიური მიღწევები, ან არ მონაწილეობენ პროფესიულ აქტივობებში (ტრენინგები, დისკუსიები და ა.შ.), შემფასებლები მოსამართლეს მაინც აფასებენ ზოგადად და შაბლონურად. შემდგომ, ქულებით შეფასების დროსაც, ნულის ან დაბალი ქულის ნაცვლად, აღნიშნული შაბლონური შეფასების საფუძველზე, მაღალ ქულებს წერენ. მაგალითად: „მოსამართლე ხათუნა

¹¹⁹ ბათუმის საქალაქო სასამართლოს მოსამართლე გოჩა ფუტყარაძის საქმიანობის შეფასების თაობაზე იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის, კახაბერ სოფრომადის მიერ მომზადებული დასკვნა. შეფასების პერიოდი: 29.11.2014 - 29.11.2015.

¹²⁰ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე მურთაზ მეშველიანის შეფასების თაობაზე იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის, კახაბერ სოფრომადის მომზადებული დასკვნა. შეფასების პერიოდი: 29.11.2013 - 29.11.2014.

¹²¹ საერთო სასამართლოების შესახებ ორგანული კანონი, მუხლი 36³ (12).

ხომერიკი ფლობს რუსულ (კარგად) და ინგლისურ (საშუალოდ) ენებს. იცავს საოფისე კულტურის წესებს, კერძოდ, არის პუნქტუალური და მონესრიგებული, ფლობს კომპიუტერულ საოფისე პროგრამებს.¹²² ამგვარი შეფასება არ შეიძლება ჩაითვალოს ადეკვატურ საშუალებად აკადემიური მიღწევებისა და პროფესიული წვრთნის დასადგენად. მით უმეტეს, რომ ამ შეფასების საფუძველზე, მოსამართლეს 5 ქულიანი შეფასებიდან მიენიჭა 4 ქულა.

¹²² ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე ხათუნა ხომერიკის საქმიანობის შეფასების თაობაზე კანაბერ სოფრომადის მიერ მომზადებული დასკვნა. 29.11.2014 - 29.11.2015.

